

孟子

MENG ZI - BING CU

IV

離 (离) 妻 (妾)

Li Lou - Li Lo

歐陽子文

Bratayana Ongkowijaya, SE, XDS

2012

mèng zǐ
孟子 - (**BING CU**)

JILID IV A

離 (离) 妻 (妾) 《上》

Li Lou (Shang) - *Li Lo (Siang)*

mèng zǐ yuē lí lóu zhī míng gōng shū zǐ zhī qiǎo
孟子曰：離妻（妾）之明，公輸（輸）子之巧，

bú yǐ guī jǔ bù néng chéng fāng yuán
不以規（規）矩，不能成方員（員）；

shī kuàng zhī cōng bú yǐ liù lǜ bù néng zhèng wǔ yīn
師（師）曠（曠）之聰（聰），不以六律，不能正五音；

yáo shùn zhī dào bú yǐ rén zhèng bù néng píng zhì tiān xià
堯（堯）舜（舜）之道，不以仁政，不能平治天下。

1.1. Meng Zi - Bing Cu berkata, Ketajaman mata *Li Lou* - *Li Lo* dan kecekatan *Gong Shu Zi* - *Kong Si Cu* itu bila tidak dibantu dengan jangka dan penyiku, tidak akan dapat melukis segi empat dan lingkaran. Ketajaman pendengaran *Shi Kuang* - *Su Khong* itu, bila tanpa pengukur nada, takkan dapat tepat dalam menetapkan panca nada itu. Jalan Suci *Yao* - *Giau* dan *Shun* - *Sun* itu bila tidak didasari pemerintahan yang bersifat Cinta Kasih, takkan dapat mendamaikan dan mengatur dunia.

jīn yǒu rén xīn rén wén ér mǐn bù bì qí zé
今有仁心仁聞（聞），而民不被其澤（澤），

bù kě fǎ yū hòu shì zhě bù xíng xiān wáng zhī dào yě
不可法於（于）後（后）世者，不行先王之道也。

1.2. “Kini meskipun ada yang berhati Cinta Kasih serta termasyur berperi Cinta Kasih, tetapi rakyat tidak dapat langsung turut merasakan; maka tidak dapat berpengaruh pada generasi yang mendatang. Hal ini karena tidak menjalankan Jalan Suci raja-raja jaman dahulu.

gù yuē tú shàn bù zú yǐ wéi zhèng tú fǎ bù néng yǐ zì xíng
故 曰：徒 善 不 足 以 為 (为) 政，徒 法 不 能 以 自 行。

1.3. “Maka dikatakan, ‘Hanya berhati baik itu belum cukup untuk menjalankan pemerintahan; hanya menetapkan undang-undang, itu belum pula dapat terlaksana dengan sendirinya.’

shī yún bú qiān bù wàng shuai yóu jiù zhāng
《詩 (诗)》 雲 (云)：不 懈 不 忘，率 由 舊 (旧) 章。

zūn xiān wáng zhī fǎ ér guò zhě wèi zhī yǒu yě
遵 先 王 之 法 而 過 (过) 者，未 之 有 也。

1.4. “Di dalam Kitab Sanjak tertulis, ‘Jangan melampaui, jangan melupakan, ikutilah anggaran yang asli.’ (*Shi Jing - Si King* III. 2. 5. 2) Kalau sudah benar-benar melaksanakan hukum raja jaman dahulu itu tetapi ternyata masih salah juga, itu belum pernah terjadi.

shèng rén jì jié mù lì yān jì zhī yǐ guī jǔ zhǔn shéng
聖 (圣) 人 既 竭 目 力 焉，繼 (继) 之 以 規 (规) 矩 準 (准) 繩 (绳)，

yǐ wéi fāng yuán píng zhí bù kě shèng yòng yě
以 為 (为) 方 員 (员) 平 直，不 可 胜 (胜) 用 也。

jì jié ēr lì yān jì zhī yǐ liù lǜ zhèng wǔ yīn bù kě shèng yòng yě
既 竭 耳 力 焉，繼 (继) 之 以 六 律 正 五 音，不 可 胜 (胜) 用 也。

jì jié xīn sī yān jì zhī yǐ bù rěn rén zhī zhèng ér rén fù tiān xià yǐ
既 竭 心 思 焉，繼 (继) 之 以 不 忍 人 之 政，而 仁 覆 天 下 矣。

1.5. “Para Nabi itu sudah menggunakan kekuatan matanya, masih menggunakan jangka, penyiku, pelurus horizontal dan pelurus vertikal untuk membentuk barang yang persegi, lingkaran, rata dan tegak lurus; demikianlah (faedah alat itu) tiada tandingnya. Mereka sudah menggunakan kekuatan telinganya masih menggunakan pengukur nada untuk menetapkan panca nada, demikianlah (faedah alat itu) tiada tandingannya. Sudah menggunakan benar-benar daya pikirannya, masih menggunakan pemerintahan yang berdasar sifat hati tidak tega terhadap sesama manusia; maka Cinta Kasihnya dapat memenuhi dunia. (*Meng Zi - Bing Cu* II A. 4/1)

gù yuē wéi gāo bì yīn qīng líng wéi xià bì yīn chuān zé
故 曰：為 (为) 高 必 因 丘 陵，為 (为) 下 必 因 川 澤 (泽)。

wéi zhèng bù yīn xiān wáng zhī dào kě wèi zhì hū
為 (为) 政 不 因 先 王 之 道，可 謂 (谓) 智 乎？

1.6. “Maka dikatakan, ‘Kalau hendak tinggi, mulailah dari puncak gunung; kalau hendak rendah, mulailah dari dasar sungai atau rawa.’ (*Li Ji - Lee Ki* VIII. 2) Maka yang menjalankan pemerintahan, bila tidak mau menggunakan Jalan Suci raja jaman dahulu itu; bagaimanakah dapat disebut Bijaksana?

shì yǐ wéi rén zhě yí zài gāo wèi
是以 惟 仁 者，宜 在 高 位，

bù rén ér zài gāo wèi shì bō qí è yū zhòng yě
不 仁 而 在 高 位，是 播 其 惡 (恶) 於 (于) 眇 (众) 也。

1.7. “Maka hanya orang yang berperi Cinta Kasih patut berkedudukan tinggi. Orang yang tidak berperi Cinta Kasih bila berkedudukan tinggi, niscaya akan menyengsarakan rakyat.

shàng wú dào kuí yě xià wú fǎ shǒu yě cháo bù xìn dào gōng bù xìn dù
上 無 (无) 道 揆 也，下 無 (无) 法 守 也，朝 不 信 道，工 不 信 度，

jūn zǐ fàn yì xiǎo rén fàn xíng guó zhī suǒ cún zhě xìng yě
君 子 犯 義 (义)，小 人 犯 刑，國 (国) 之 所 存 者 幸 也。

1.8. “Bila yang di atas tidak memikirkan Jalan Suci, yang di bawah tidak menempatkan diri di dalam hukum, yang di istana tidak percaya kepada Jalan Suci, yang bekerja tidak percaya kepada ukuran, pemimpinnya melanggar Kebenaran, rakyatnya melanggar hukum; dalam keadaan demikian kalau Negara masih dapat terpilih, itu hanya suatu kebetulan saja.

gù yuē chéng guō bù wán bīng jiǎ bù duō fēi guó zhī zāi yě
故 曰： 城 郭 不 完 ， 兵 甲 不 多 ， 非 國 (国) 之 災 (灾) 也 ；

tián yě bù pì huò cái bù jù fēi guó zhī hài yě
田 野 不 辟 ， 貨 (货) 財 (财) 不 聚 ， 非 國 (国) 之 害 也 ；

shàng wú lǐ xià wú xué zéi mǐn xìng
上 無 (无) 禮 (礼) ， 下 無 學 (学) ， 賊 (贼) 民 興 (兴) ，

sàng wú rì yǐ
喪 (丧) 無 (无) 日 矣 。

1.9. “Maka dikatakan, ‘Benteng kota luar dan kota dalam tidak teguh, persediaan senjata tidak banyak; itu bukan bencana bagi Negara. Sawah ladang tidak luas, kekayaan tidak bertumpuk-tumpuk, itu bukan hal yang membahayakan bagi Negara. Bila yang di atas tidak susila, yang di bawah tidak belajar, sehingga perampok-perampok bangkit; maka kemusnannya sudah tidak menunggu hari lagi.’”
(*Meng Zi - Bing Cu* V B. 1/2)

shī yún tiān zhī fāng jué wú rán yí yí
《詩 (诗)》 雲 (云) : 天 之 方 跖 ， 無 (无) 然 泄 泄 。

1.10. Di dalam Kitab Sanjak tertulis, ‘Bila *Tian* - *Thian* YME hendak menghukum robohkan negerimu, janganlah kamu enak-enak.’ (Shu Jing - Su King III. 2. 10. 2)

yí yí yóu tà tà yě
泄 泄 猶 (犹) 背 背 也 。

1.11. Kata ‘enak-enak’ itu berarti sikap ‘masa bodoh’.

shì jūn wú yì jìn tuì wú lǐ
事 君 無 義 (义) , 進 (进) 退 無 (无) 禮 (礼) ,

yán zé fēi xiān wáng zhī dào zhě yóu tà tà yě
言 則 (则) 非 先 王 之 道 者 , 猶 (犹) 跎 跎 也 。

1.12. “Mengabdi kepada pemimpin tidak berlandas. Kebenaran, maju mundur tidak berlandas Kesusilaan, kata-kata tidak berlandas Jalan Suci raja jaman dahulu; ini dinamai sikap ‘masa bodoh’.

gù yuē zé nàn yū jūn wèi zhī gōng
故 曰 : 責 (责) 難 (难) 於 (于) 君 謂 (谓) 之 恭 ,

chén shàn bì xié wèi zhī jìng wú jūn bù néng wèi zhī zéi
陳 (陈) 善 闭 (闭) 邪 謂 (谓) 之 敬 , 吾 君 不 能 謂 (谓) 之 賊 (贼) 。

1.13. “Maka di katakan. ‘Yang dapat mendorong pemimpinnya mau menempuh kesukaran, itulah orang yang menghormatinya. Yang dapat memberi nasehat baik dan mengecam kekeliruan pemimpinnya, itulah orang yang mengindahkannya. Tetapi orang yang mengatakan bahwa pemimpinnya tidak mungkin dapat melakukan itu, dialah seorang pencuri.” (*Meng Zi - Bing Cu* II B. 2/4)

mèng zǐ yuē guī jǔ fāng yuán zhī zhì yě
孟 子 曰 : 規 (规) 矩 , 方 員 (员) 之 至 也 ;

shèng rén rén lún zhī zhì yě
聖 (圣) 人 , 人 倫 (伦) 之 至 也 。

2.1. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “Jangka dan penyiku itulah yang paling baik untuk membentuk segi empat dan lingkaran. Para Nabi itulah teladan terbaik dalam hubungan manusia. (*Meng Zi - Bing Cu* III A. 4/8)

yù wéi jūn jìn jūn dào yù wéi chén jìn chén dào
欲 為 (为) 君 , 盡 (尽) 君 道 ; 欲 為 (为) 臣 , 盡 (尽) 臣 道 。

èr zhě jiē fǎ yáo shùn ér yǐ yǐ
二者皆法堯(堯)舜而已矣。

bú yǐ shùn zhī suǒ yǐ shì yáo shì jūn bú jìng qí jūn zhě yě
不以舜之所以事堯(堯)事君，不敬其君者也；

bú yǐ yáo zhī suǒ yǐ zhì mǐn zhì mǐn zéi qí mǐn zhě yě
不以堯(堯)之所以治民治民，賊(贼)其民者也。

2.2. “Kalau ingin menjadi seorang pemimpin yang dapat melaksanakan Jalan Suci seorang pemimpin, kalau ingin menjadi seorang pembantu yang dapat melaksanakan Jalan Suci seorang pembantu; untuk kedua hal ini semuanya dapat meneladan *Yao - Giau* dan *Shun - Sun*. kalau tidak meneladan *Shun - Sun* ketika mengabdi kepada *Yao - Giau*, maka belum dapat dikatakan mengindahkan pemimpinnya. Kalau tidak meneladan *Yao - Giau* didalam mengatur rakyat itulah menjadi pencuri atas rakyatnya.

kǒng zǐ yuē dào èr rén yǔ bù rén ér yǐ yǐ
孔子曰：道二；仁與(与)不仁而已矣。

2.3. “*Kong Zi - Khong Cu* bersabda, ‘Jalan Suci itu hanya menunjukkan dua hal, berperi Cinta Kasih dan tidak berperi Cinta Kasih.’

bào qí mǐn shèn zé shēn shì guó wáng
暴其民甚，則(则)身弑國(国)亡；

bú shèn zé shēn wēi guó xuē
不甚，則(则)身危國(国)削。

míng zhī yuē yōu lì
名之曰‘幽’-‘厲(厉)’，

suí xiào zǐ cí sūn bǎi shì bù néng gǎi yě
雖(虽)孝子慈孫(孙)，百世不能改也。

2.4. “Orang yang sewenang-wenang kepada rakyat, akan binasalah dirinya dan musnahlah negerinya. Kalau belum keterlaluan, dirinya tentu dalam bahaya dan negaranya menjadi lemah, namanya akan dicap sebagai Raja-raja *You - Yu* dan *Li - Li* (yang kejam). Meskipun mempunyai anak yang berbakti dan cucu yang mencinta, beratus jaman takkan dapat memperbaiki namanya.

shī yún yīn jiàn bù yuǎn
《詩 (诗)》雲 (云)：殷 鑒 (鉴) 不 遠 (远) ,

zài xià hòu zhī shì cǐ zhī wèi yě
在 夏 後 (后) 之 世 , 此 之 謂 (谓) 也 。

2.5. “Dalam Kitab Sanjak tertulis, ‘Contoh Dinasti *Yin - Len* tidak jauh, hanya pada (raja terakhir) Dinasti *Xia - He*.’ Demikianlah maksud kata-kata itu.”
(*Shi Jing - Si King* III. 3. 1. 8)

mèng zǐ yuē sān dài zhī dé tiān xià yě yǐ rén qí shī tiān xià yě yǐ bù rén
孟 子 曰 : 三 代 之 得 天 下 也 以 仁 , 其 失 天 下 也 以 不 仁 。

3.1. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “Ke tiga dinasti itu mendapat kekuasaan di dunia karena Cinta Kasih dan kehilangan kekuasaan di dunia karena tiada Cinta Kasih.

guó zhī suǒ yǐ fèi xìng cún wáng zhě yì rán
國 (国) 之 所 以 廢 (废) 興 (兴) 存 亡 者 亦 然 。

3.2. “Jatuh bangun dan terpelihara musnahnya sebuah negeri itu demikian juga halnya.”

tiān zǐ bù rén bù bǎo sì hǎi zhū hóu bù rén bù bǎo shè jì
天 子 不 仁 , 不 保 四 海 ; 諸 (诸) 侯 不 仁 , 不 保 社 稷 ;

qīng dà fū bù rén bù bǎo zōng miào
卿 大 夫 不 仁 , 不 保 宗 廟 (庙) ;

shì shù rén bù rén bù bǎo sì tǐ
士 庶 人 不 仁 , 不 保 四 體 (体) 。

3.3. “Raja yang tidak berperi Cinta Kasih, niscaya tidak dapat melindungi empat penjuru lautan. Rajamuda yang tidak berperi Cinta Kasih, niscaya tidak dapat melindungi negerinya. Seorang pembesar yang tidak berperi Cinta Kasih, niscaya tidak dapat melindungi *Miao* - *Bio* leluhurnya. Dan para siswa atau rakyat jelata yang tidak berperi Cinta Kasih, niscaya tidak dapat melindungi ke empat anggota tubuhnya.

jīn wu sǐ wáng ér yáo bù rén shì yóu wu zuì ér qiáng jiǔ
今 惡 (恶) 死 亡 而 樂 (乐) 不 仁 , 是 猶 (犹) 惡 (恶) 醉 而 強 (强) 酒 。

3.4. “Yang benci akan binasa dan musna, tetapi suka melakukan perbuatan yang tidak berperi Cinta Kasih; ini seperti benci akan mabuk, tetapi suka minum arak sebanyak-banyaknya.”

mèng zǐ yuē ài rén bù qīn fǎn qí rén
孟 子 曰 : 愛 人 不 親 (亲) , 反 其 仁 ;

zhì rén bù zhì fǎn qí zhì lǐ rén bù dá fǎn qí jìng
治 人 不 治 , 反 其 智 ; 禮 (礼) 人 不 答 , 反 其 敬 。

4.1. *Meng Zi* - *Bing Cu* berkata, “Kalau mencintai seseorang, tetapi orang itu tidak menjadi dekat; periksalah apakah kita sudah berlandas Cinta Kasih. Kalau memerintah seseorang, tetapi orang itu tidak mau menurut; periksalah apakah kita sudah berlaku Bijaksana. Kalau bersikap Susila kepada seseorang, tetapi tidak mendapat balasan; periksalah apakah kita sudah benar-benar mengindahkannya.

xíng yǒu bù dé zhě jiē fǎn qiú zhū jǐ
行 有 不 得 者 , 皆 反 求 諸 (诸) 己 。

qí shēn zhèng ér tiān xià guī zhī
其 身 正 , 而 天 下 歸 (归) 之 。

4.2. “Melakukan sesuatu bila tidak berhasil, semuanya harus berbalik memeriksa diri sendiri. Kalau diri kita benar-benar lurus, niscaya dunia mau tunduk.

shī yún yǒng yán pèi mìng zì qíú duō fú
《詩 (诗)》雲 (云)：永 言 配 命 ， 自 求 多 福 。

4.3. “Di dalam Kitab Sanjak tertulis ‘Tekun hidup sesuai Firman, memberkati diri banyak bahagia’. (*Meng Zi - Bing Cu* II A. 4/6)

mèng zǐ yuē rén yǒu héng yán jiē yuē tiān xià guó jiā
孟 子 曰：人 有 恒 (恒) 言，皆 曰：天 下 國 (国) 家 。

tiān xià zhī běn zài guó guó zhī běn zài jiā jiā zhī běn zài shēn
天 下 之 本 在 國 (国)，國 (国) 之 本 在 家，家 之 本 在 身 。

5.1. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “Orang-orang sering membicarakan masalah-masalah dunia, Negara dan rumah tangga. Sesungguhnya pokok dasar dunia itu ada pada Negara, pokok dasar Negara itu ada pada rumah tangga dan pokok dasar rumah tangga itu ada pada diri sendiri.”

mèng zǐ yuē wéi zhèng bù nán bù dé zuì yū jù shì
孟 子 曰：為 (为) 政 不 難 (难)，不 得 罪 於 (于) 巨 室 。

jù shì zhī suǒ mù yī guó mù zhī
巨 室 之 所 慕，壹 (一) 國 (国) 慕 之 ；

yī guó zhī suǒ mù tiān xià mù zhī gù pèi rán dé jiào yì hū sì hǎi
壹 (一) 國 (国) 之 所 慕，天 下 慕 之 。故 沛 然 德 教 溢 乎 四 海 。

6.1. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “Menjalankan pemerintahan itu sebenarnya tidak sukar. Yang perlu ialah jangan sampai beroleh kesalahan dari para menteri. Bila para menteri dapat benar-benar patuh, seluruh negeripun akan mematuhi. Bila seluruh negeri mematuhi duniapun akan patuh. Demikianlah Ajaran Kebajikan (*De Jiao - Tik Kau*) akan seperti derasnya air memenuhi empat penjuru lautan.”

mèng zǐ yuē tiān xià yǒu dào xiǎo dé yì dà dé xiǎo xiàn yì dà xiàn
孟 子 曰：天 下 有 道，小 德 役 大 德，小 賢 (贤) 役 大 賢 (贤) ；

tiān xià wú dào xiǎo yì dà ruò yì qiáng
天下無(无)道，小役大，弱役強(强)。

sī èr zhě tiān yě shùn tiān zhě cún nì tiān zhě wáng
斯二者天也，順(顺)天者存，逆天者亡。

7.1. Meng Zi - Bing Cu berkata, “Bila dunia dalam Jalan Suci, yang kecil Kebajikannya tunduk kepada yang besar Kebajikannya; yang kecil Kebijaksanaannya tunduk kepada yang besar Kebijaksanaannya. Bila dunia ingkar dari Jalan Suci, yang kecil takluk kepada yang besar, yang lemah takluk kepada yang kuat. Kedua hal ini sudah menjadi hukum Tian - Tian. Siapa yang mematuhi Tian - Tian akan terpelihara, yang melawan Tian - Tian akan binasa.

qí jǐng gōng yuē jì bù néng lìng yòu bù shòu mìng shì jué wù yě
齊(齐)景公曰：既不能令，又不受命，是絕(绝)物也。

tì chū ér nǚ yū wú
涕出而女於(于)吳(吴)。

7.2. “Dahulu Rajamuda Jing - King dari Negeri Qi - Cee pernah berkata, ‘Setelah tidak dapat memerintah, bila tidak mau menerima perintah, inilah berarti memutuskan hubungan dengan dunia!’, lalu dengan air mata yang berlinang-linang diserahkanlah puterinya kepada Negeri Wu - Go. (*Lun Yu - Lun Gi* XII. 11)

jīn yě xiǎo guó shī dà guó ér chí shòu mìng yān
今也小國(国)師(师)大國(国)，而恥(耻)受命焉，

shì yóu dì zǐ ér chí shòu mìng yū xiā shī yě
是猶(犹)弟子而恥(耻)，受命於(于)先師(师)也。

7.3. “Kini negeri-negeri kecil meniru-niru negeri besar dan malu menerima perintah, inilah seperti murid yang merasa malu menerima perintah gurunya.

rú chí zhī mò ruò shī wén wáng
如恥(耻)之，莫若師(师)文王。

shī wén wáng dà guó wǔ nián xiǎo guó qī nián
師 (师) 文 王 , 大 國 (国) 五 年 , 小 國 (国) 七 年 ,
bì wéi zhèng yū tiān xià yǐ
必 為 (为) 政 於 (于) 天 下 矣 。

7.4. "Kalau benar-benar malu, mengapakah tidak berguru kepada Raja *Wen - Bun*? Bila berguru kepada Raja *Wen - Bun*, dalam jangka waktu lima tahun lagi negeri besar atau tujuh tahun bagi negeri kecil, niscaya akan dapat memerintah dunia.

shī yún shāng zhī sūn zǐ qí lì bù yì
《詩 (诗)》 雲 (云) : 商 之 孫 (孙) 子 , 其 麗 (丽) 不 億 (亿) ,
shàng dì jì mìng hóu yū zhōu fú
上 帝 既 命 , 侯 於 (于) 周 服 。
hóu fú yū zhōu tiān mìng mí cháng
侯 服 於 (于) 周 , 天 命 靡 常 ,
yīn shì fū mǐn guàn jiāng yū jīng
殷 士 膚 (肤) 敏 , 裸 將 (将) 於 (于) 京 。
kǒng zǐ yuē rén bù kě wéi zhòng yě
孔 子 曰 : 仁 不 可 為 (为) 眇 (众) 也 。
fū guó jūn hào rén tiān xià wú dí
夫 國 (国) 君 好 仁 , 天 下 無 (无) 敵 (敌) 。

7.5. "Di dalam Kitab Sanjak tertulis, 'Anak cucu Dinasti *Shang - Siang*, meskipun tak terbilang banyaknya, begitu *Tian - Tian* Yang Maha Tinggi menarik FirmanNya; maka anak cucu itupun tunduk kepada Dinasti *Zhou - Ciu*.' (*Shi Jing - Si King* III. 1. 1. 4) Tunduknya anak cucu itu kepada Dinasti *Zhou - Ciu*, menunjukkan bahwa Firman *Tian - Tian* YME tidaklah dikaruniakan selamanya. Segenap pembesar Dinasti *Yin - Len* segeralah menyadari, lalu membantu menyelenggarakan upacara di ibukota (Negeri *Zhou - Ciu*). *Kong Zi - Khong Cu* bersabda, "Yang berperi Cinta Kasih, tidak dapat ditukar dengan jumlah!" Maka bila pemimpin-pemimpin Negara itu benar-benar menyukai Cinta Kasih, niscaya tiada musuhnya di dunia ini.

jīn yě yù wú dí yū tiān xià ér bù yǐ ré
今也欲無(无)敵(敌)於(于)天下而不以仁,

shì yóu zhí rè ér bù yǐ zhuó yě
是猶(犹)執(执)熱(热)而不以濯也。

shī yún shuí néng zhí rè shì bù yǐ zhuó
《詩(诗)》雲(云):誰(谁)能執(执)熱(热),逝不以濯?

7.6. "Kini yang ingin tiada musuhnya di dunia ternyata tidak memegang Cinta Kasih, ini sama halnya hendak memegang benda panas, tetapi tidak mau mencelupkan ke dalam air lebih dahulu. Di dalam Kitab Sanjak tertulis, 'Siapakah dapat memegang benda panas tanpa mencelupkannya lebih dahulu?'" (*Shi Jing* - *Si King* III. 3. 3. 5).

mèng zǐ yuē bù rén zhě kě yǔ yán zāi
孟子曰:不仁者可與(与)言哉?

ān qí wēi ér lì qí zāi lè qí suǒ yǐ wáng zhě
安其危而利其蓄,樂(乐)其所以亡者。

bù rén ér kě yǔ yán zé hé wáng guó bài jiā zhī yǒu
不仁而可與(与)言,則(则)何亡國(国)敗(败)家之有?

8.1. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, "Dapatkah seorang yang tidak berperi Cinta Kasih itu di ajak bicara? Yang berbahaya dianggap membawa selamat, yang mencelakakan dianggap menguntungkan dan senang dalam hal-hal yang dapat membawa kemusnaan. Kalau seseorang yang tidak berperi Cinta Kasih dapat diajak bicara, bagaimanakah bisa ada negeri yang musna dan keluarga yang berantakan?

yǒu rú zǐ gē yuē cāng làng zhī shuǐ qīng xī kě yǐ zhuó wǒ yīng
有孺子歌曰:滄(沧)浪之水清兮,可以濯我缨;

cāng làng zhī shuǐ zhuó xī kě yǐ zhuó wǒ zú
滄(沧)浪之水濁(浊)兮,可以濯我足。

8.2. "Ada sebuah nyanyian anak-anak yang berbunyi, 'Sungai *Cang Lang* - *Chong Long* di kala jernih, boleh untuk mencuci tali topiku, Sungai *Cang Lang* - *Chong Long* di kala keruh, boleh untuk mencuci kakiku."

kǒng zǐ yuē xiǎo zǐ tīng zhī
孔 子 曰 : 小 子 聽 (听) 之 !

qīng sī zhuó yīng zhuó sī zhuó zú yǐ zì qǔ zhī yě
清 斯 灌 纓 (缨) , 濁 (浊) 斯 灌 足矣。自 取 之 也。

8.3. “*Kong Zi - Khong Cu* bersabda, “Murid-muridKu, dengarlah! Di kala jernih untuk mencuci tali topi, di kata keruh untuk mencuci kaki. Perbedaan ini, air itu sendiri membuatnya.’

fū rén bì zì wǔ rán hòu rén wǔ zhī
夫 人 必 自 侮 , 然 後 (后) 人 侮 之 ;

jiā bì zì huǐ ér hòu rén huǐ zhī
家 必 自 毁 , 而 後 (后) 人 毁 之 ;

guó bì zì fá ér hòu rén fá zhī
國 (国) 必 自 伐 , 而 後 (后) 人 伐 之 。

8.4. “Maka orang tentu sudah menghinakan diri sendiri, baharu orang lain menghinakannya. Suatu keluarga niscaya telah dirusak sendiri, baharu kemudian orang lain merusakkannya. Suatu Negara niscaya telah diserang sendiri, baharu kemudian orang lain menyerangnya.

tài jiǎ yuē tiān zuò niè yóu kě wéi zì zuò niè bù kě huó
《太 甲》 曰 : 天 作 孨 , 猶 (犹) 可 違 (违) ; 自 作 孚 , 不 可 活 。

cǐ zhī wèi yě
此 之 謂 (谓) 也 。

8.5. “Di dalam Kitab *Tai Jia - Thai Kak* tertulis, ‘Bahaya yang datang oleh ujian *Tian - Tian* YME dapat dihindari, tetapi bahaya yang dibuat sendiri tidak dapat dihindari.’ Ini kiranya memaksudkan hal itu.” (*Meng Zi - Bing Cu* II A. 4/4)

mèng zǐ yuē jié zhòu zhī shī tiān xià yě shī qí mǐn yě
孟 子 曰 : 桀 紂 (纣) 之 失 天 下 也 , 失 其 民 也 。

shī qí mǐn zhě shī qí xīn yě
失 其 民 者 ， 失 其 心 也 。

dé tiān xià yǒu dào dé qí mǐn sī dé tiān xià yǐ
得 天 下 有 道 ； 得 其 民 ， 斯 得 天 下 矣 。

dé qí mǐn yǒu dào dé qí xīn sī dé mǐn yǐ
得 其 民 有 道 ； 得 其 心 ， 斯 得 民 矣 。

dé qí xīn yǒu dào suǒ yù yǔ zhī jù zhī suǒ wu wù shī ěr yě
得 其 心 有 道 ； 所 欲 與 (与) 之 聚 之 ， 所 惡 (恶) 勿 施 爾 (尔) 也 。

9.1 *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “*Jie - Kiat* dan *Zhou - Tiu* itu kalau sampai kehilangan dunia, ialah karena sudah kehilangan rakyat. Kehilangan rakyat itu ialah karena sudah kehilangan hatinya. Untuk mendapatkan dunia itu ada Jalan Sucinya. Bila mendapatkan rakyat, niscaya mendapatkan dunia. Untuk mendapatkan rakyat itu ada Jalan Sucinya. Bila mendapatkan hatinya niscaya mendapatkan rakyat. Untuk mendapatkan hatinya itu ada Jalan Sucinya. Yang diinginkan rakyat selenggarakanlah, yang dibenci janganlah diberikan.

mǐn zhī guī rén yě yóu shuǐ zhī jiù xià
民 之 歸 (归) 仁 也 ， 猶 (犹) 水 之 就 下 ，

shòu zhī zǒu kuàng yě
獸 (兽) 之 走 壤 (圹) 也 。

9.2. “Tunduknya rakyat kepada yang berperi Cinta Kasih ialah laksana air mengalir kebawah atau hewan yang lari masuk ke hutan belantara.

gù wéi yuān qū yú zhě tǎ yě
故 為 (为) 淵 (渊) 鴟 (驱) 魚 (鱼) 者 ， 獭 (獭) 也 ，

wéi cóng qū jué zhě zhān yě
為 (为) 叢 (丛) 鴟 (驱) 爵 者 ， 鶡 也 ；

wéi tāng wǔ qū mǐn zhě jié yǔ zhòu yě
為 (为) 湧 (汤) 武 鴟 (驱) 民 者 ， 桀 與 (与) 紂 (纣) 也 。

9.3. Maka barang-barang itu bahkan menggiring ikan ke tempat yang dalam dan elang itu menggiring burung-burung ke dalam hutan lebat. Yang menghalau rakyat lari kepada *Cheng Tang* - *Sing Thong* dan Raja *Wu* - *Bu* itu ialah Raja *Jie* - *Kiat* dan *Zhou* - *Tiu* sendiri.

jīn tiān xià zhī jūn yǒu hào rén zhě
今 天 下 之 君 有 好 仁 者 ，

zé zhū hóu jiē wéi zhī qū yǐ
則 (则) 諸 (诸) 侯 皆 為 (为) 之 驅 (驱) 矣 。

suī yù wú wáng bù kě dé yǐ
雖 (虽) 欲 無 (无) 王 ， 不 可 得 已 。

9.4. "Kini kalau di antara pemimpin itu ada yang suka akan Cinta Kasih, maka para raja muda itu sendiri akan menghalau rakyat lari untuk kepadanya. Biarpun dia tidak ingin menjadi raja besar, namun tidak dapat terjadi lain.

jīn zhī yù wáng zhě yóu qī nián zhī bìng qiú sān nián zhī ài yě
今 之 欲 王 者 ， 猶 (犹) 七 年 之 病 求 三 年 之 艾 也 。

gǒu wéi bù xù zhōng shēn bù dé
苟 為 (为) 不 畜 ， 終 (终) 身 不 得 。

gǒu bù zhì yú rén zhōng shēn yōu rǔ yǐ xiàn yū sǐ wáng
苟 不 志 於 (于) 仁 ， 終 (终) 身 憂 (忧) 辱 ， 以 陷 於 (于) 死 亡 。

9.5. "Kini yang ingin menjadi raja besar itu, seumpama orang yang sudah sakit tujuh tahun lamanya dan membutuhkan rumput *Ai* - *Ngai* yang sudah disimpan tiga tahun sebagai obat. Kalau orang itu tidak segera menyimpan rumput itu, sepanjang hidupnya takkan mendapatkannya. Maka kalau tidak segera memupuk semangat berperi Cinta Kasih, sepanjang hidupnya akan dirundung sesal dan kehinaaan sehingga akhirnya terjerumus ke jurang kemusnaan.

shī yún qí hé néng shū zài xū jí nì cǐ zhī wèi yě
《詩 (诗)》雲 (云)：其 何 能 淑？載 (载)胥 及 濁。此 之 謂 (谓) 也 。

9.6. “Didalam Kitab Sanjak tertulis, ‘Betapa dapat menolong, kalau hanya saling tarik kearah tenggelam?’ (*Shi Jing - Si King* III. 3. 3. 5). Demikianlah yang di maksudkan”.

mèng zǐ yuē zì bào zhě bù kě yǔ yǒu yán yě
孟子曰：自暴者不可與(与)有言也，

zì qì zhě bù kě yǔ yǒu wéi yě
自棄(弃)者不可與(与)有為(为)也。

yán fēi lǐ yì wèi zhī zì bào yě
言非禮(礼)義(义)，謂(谓)之自暴也；

wú shēn bù néng jū rén yóu yì wèi zhī zì qì yě
吾身不能居仁由義(义)，謂(谓)之自棄(弃)也。

10.1. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “Yang merusak diri sendiri tidak dapat di ajak bicara baik. Yang membuang diri sendiri tidak dapat di ajak berbuat baik. Yang perkataannya tidak di dalam Kesusilaan dan Kebenaran, ia dinamai merusak diri sendiri. Yang berpendapat: ‘Aku tidak dapat mendiami Cinta Kasih dan mengikuti Kebenaran’, dinamai membuang diri sendiri.

rén rén zhī ān zhái yě yì rén zhī zhèng lù yě
仁，人之安宅也；義(义)，人之正路也。

10.2. “Cinta Kasih itulah Rumah Sentosa dan Kebenaran itulah Jalan Lurus.

kuàng ān zhái ér fú jū shě zhèng lù ér bù yóu āi zāi
曠(旷)安宅而弗居，舍正路而不由，哀哉！

10.3. “Kalau orang membiarkan Rumah Sentosa itu kosong dan tidak mau mendiaminya, menyingkiri Jalan Lurus itu dan tidak mau melewatinya; ini sungguh menyedihkan!”

mèng zǐ yuē dào zài èr ér qiú zhū yuǎn
孟子曰：道在邇(迩)而求諸(诸)遠(远)，

shì zài yì ér qiú zhū nán
事在易而求諸(诸)難(难)。

11.1. Meng Zi - Bing Cu berkata, “Jalan Suci itu di dalam kamu, mengapakah mencari ketempat jauh? Untuk melakukan itu mudah, mengapakah mencari yang sukar?

rén rén qīn qí qīn zhǎng qí zhǎng ér tiān xià píng
人 人 親 (亲) 其 親 (亲) , 長 (长) 其 長 (长) 而 天 下 平 。

11.2. “Bila tiap-tiap orang dapat mencintai orang tuanya, menghormati yang lebih tua; niscaya dunia akan damai.”

mèng zǐ yuē jū xià wèi ér bù huò yū shàng mǐn bù kě dé ér zhì yě
孟 子 曰：居 下 位 而 不 獲 (获) 於 (于) 上 ， 民 不 可 得 而 治 也 。

huò yū shàng yǒu dào bù xìn yū yǒu fú huò yū shàng yǐ
獲 (获) 於 (于) 上 有 道 , 不 信 於 (于) 友 , 弗 獲 (获) 於 (于) 上 矣 。

xìn yū yǒu yǒu dào shì qīn fú yuè fú xìn yū yǒu yǐ
信 於 (于) 友 有 道 : 事 親 (亲) 弗 悅 , 弗 信 於 (于) 友 矣 。

yuè qīn yǒu dào fǎn shēn bù chéng bù yuè yū qīn yǐ
悅 親 (亲) 有 道 , 反 身 不 誠 (诚) , 不 悅 於 (于) 親 (亲) 矣 。

chéng shēn yǒu dào bù míng hū shàn bù chéng qí shēn yǐ
誠 (诚) 身 有 道 , 不 明 乎 善 , 不 誠 (诚) 其 身 矣 。

12.1. Meng Zi - Bing Cu berkata, “Bila pihak bawah tidak mendapat kepercayaan dari pihak atas, maka simpati rakyatpun tidak akan didapat dan pemerintahan takkan berjalan lancar. Untuk mendapatkan kepercayaan dari pihak atas ada jalannya: bila tidak mendapatkan kepercayaan dari teman-teman, niscaya tidak akan mendapat kepercayaan dari pihak atas; untuk mendapatkan kepercayaan dari teman-teman ada jalannya; bila tidak dapat menggembirakan orang tua, niscaya tidak akan mendapat kepercayaan dari teman-teman: untuk dapat menggembirakan orang tua ada jalannya: bila tidak dapat memenuhi diri dengan Iman, niscaya tidak dapat menggembirakan orang tua; untuk dapat memenuhi diri dengan Iman ada jalannya: bila tidak dapat benar-benar sadar tentang apa yang baik, niscaya tidak dapat memenuhi diri dengan Iman.

shì gù chéng zhě tiān zhī dào yě sī chéng zhě rén zhī dào yě
是 故 誠 (诚) 者 , 天 之 道 也 ; 思 誠 (诚) 者 , 人 之 道 也 。

12.2. “Maka Iman itulah Jalan Suci *Tian* - *Thian* YME dan berusaha beroleh Iman itulah Jalan Suci manusia.

zhì chéng ér bù dòng zhě wèi zhī yǒu yě
至 誠 (诚) 而 不 動 (动) 者 , 未 之 有 也 ;

bù chéng wèi yǒu néng dòng zhě yě
不 誠 (诚) , 未 有 能 動 (动) 者 也 。

12.3. “Yang mencapai puncak Iman tetapi tidak dapat menggerakkan hati, itu belum pernah ada. Bila tiada Iman, takkan pula dapat menggerakkan hati.”

(*Zhong Yong* - *Tiong Yong* XIX)

mèng zǐ yuē bó yí pì zhòu jū běi hǎi zhī bīn
孟 子 曰 : 伯 夷 辟 紂 (纣) , 居 北 海 之 濱 (滨) ,

wén wén wáng zuò xìng yuē hé guī hū lái
聞 (闻) 文 王 作 興 (兴) , 曰 : 盍 歸 (归) 乎 來 (来) !

wú wén xī bó shàn yǎng lǎo zhě
吾 聞 (闻) 西 伯 善 養 (养) 老 者 。

tài gōng pì zhòu jū dōng hǎi zhī bīn
太 公 辟 紂 (纣) , 居 東 (东) 海 之 濱 (滨) ,

wén wén wáng zuò xìng yuē hé guī hū lái
聞 (闻) 文 王 作 興 (兴) , 曰 : 盍 歸 (归) 乎 來 (来) !

wú wén xī bó shàn yǎng lǎo zhě
吾 聞 (闻) 西 伯 善 養 (养) 老 者 。

13.1. *Meng Zi* - *Bing Cu* berkata, “*Bo Yi* - *Pik I* menyingkiri Raja *Zhou* - *Tiu* lalu berdiam di pantai laut Utara. Ketika mendengar Raja *Wen* - *Bun* memerintah (sebagai rajamuda) hatinya tergerak dan berkata, ‘Mengapa tidak datang kepadanya? Kudengar Pangeran Barat itu baik-baik memelihara orang tua.’ (*Lun Yu* - *Lun Gi* V: 23)

Tai Gong - Thai Kong menyingkiri Raja *Zhou - Tiu* lalu berdiam di pantai Laut Timur. Ketika mendengar Raja *Wen - Bun* memerintah, hatinya tergerak dan berkata, ‘Mengapa tidak datang kepadanya? Kudengar Pangeran Barat itu baik-baik memelihara orang tua.’ (*Meng Zi - Bing Cu* IB. 5/3).

èr lǎo zhě tiān xià zhī dà lǎo yě ér guī zhī
二 老 者 ， 天 下 之 大 老 也 ， 而 归 (归) 之 ，

shì tiān xià zhī fù guī zhī yě
是 天 下 之 父 归 (归) 之 也 。

tiān xià zhī fù guī zhī qí zǐ yān wǎng
天 下 之 父 归 (归) 之 ， 其 子 焉 往 ？

13.2. “Kedua orang tua itu ialah orang tua agung seluruh dunia. Bila mereka sudah mau datang tunduk, maka segenap ayah rakyat sedunia datang tunduk pula. Bila ayah rakyat sedunia sudah mau tunduk, kemanakah pergi anak-anaknya?

zhū hóu yǒu xíng wén wáng zhī zhèng zhě qī nián zhī nèi
諸 (诸) 侯 有 行 文 王 之 政 者 ， 七 年 之 内 ，

bì wéi zhèng yū tiān xià yǐ
必 為 (为) 政 於 (于) 天 下 矣 。

13.3. “Kalau ada rajamuda yang mau menjalankan pemerintahan Raja *Wen - Bun*, dalam jangka waktu tujuh tahun niscaya dapat memerintah dunia.”
(*Meng Zi - Bing Cu* IVA. 7/4; *Lun Yu - Lun Gi* XIII. 10-12).

mèng zǐ yuē qiú yě wéi jì shì zǎi
孟 子 曰 : 求 也 為 (为) 季 氏 宰 ，

wú néng gǎi yū qí dé ér fù sù bēi tā rì
無 (无) 能 改 於 (于) 其 德 ， 而 賦 (赋) 粟 倍 他 日 。

kǒng zǐ yuē qiú fēi wǒ tú yě xiǎo zǐ míng gǔ ér gōng zhī kě yě
孔 子 曰 : 求 非 我 徒 也 ， 小 子 鸣 (鸣) 鼓 而 攻 之 可 也 。

14.1. Meng Zi - Bing Cu berkata, “Ran Qiu - Jiam Kiu sebagai menteri Keluarga Ji - Kwi ternyata tidak dapat memperbaiki mereka berlaku Bajik, bahkan membantu memungut padi rakyat untuk melipat-gandakan kekayaannya. Kong Zi - Khong Cu bersabda: ‘Qiu - Kiu bukan lagi muridku. Murid-murid, kamu boleh memukul tambur menyerangnya.’ (Lun Yu - Lun Gi XI. 17)

yóu cǐ guān zhī jūn bù xíng rén zhèng ér fù zhī
由 此 觀 (观) 之 , 君 不 行 仁 政 而 富 之 ,

jiē qì yū kǒng zǐ zhě yě
皆 契 (弃) 於 (于) 孔 子 者 也 。

kuàng yú wéi zhī qiáng zhàn
況 於 (于) 為 (为) 之 強 (强) 戰 (战) ?

zhèng dì yǐ zhàn shā rén yíng yě zhèng chéng yǐ zhàn shā rén yíng chéng
爭 地 以 戰 (战) , 殺 人 盈 野 ; 爭 城 以 戰 (战) , 殺 人 盈 城 。

cǐ suǒ wèi shuài tǔ dì ér shí rén ròu zuì bù róng yū sǐ
此 所 謂 (谓) 率 土地 而 食 人 肉 , 罪 不 容 於 (于) 死 !

14.2. “Di sini jelas sudah bahwa seorang yang membantu menumpuk kekayaan seorang pemimpin yang tidak berperi Cinta Kasih, ditolak oleh Kong Zi - Khong Cu; apalagi orang yang menganjurkan berperang. Pangeran yang memperebutkan tanah, orang yang terbunu. Dan peperangan yang memperebutkan kota, jalan-jalan di kota itu akan penuh dengan orang-orang yang terbunu pula. Inilah yang dinamai untuk mendapatkan tanah jajahan dengan memakan daging manusia. Kejahatannya tidak cukup hanya dihukum mati. (Meng Zi - Bing Cu VIB. 9)

gù shàn zhàn zhě fú shàng xíng lián zhū hóu zhě cì zhī
故 善 戰 (战) 者 服 上 刑 , 連 (连) 諸 (诸) 侯 者 次 之 ,

pì cǎo lái rèn tǔ dì zhě cì zhī
辟 草 莱 (菜) , 任 土 地 者 次 之 。

14.3. “Maka yang suka melakukan perang itu harus mendapat hukuman terberat. Yang menganjur-anjurkan para rajamuda untuk berkomplot itu boleh menerima hukuman kurang sedikit. Sedang yang suka memaksa rakyat menebang hutan untuk mendapatkan tanah itu hukumannya boleh diperingan.” (*Meng Zi - Bing Cu* VIIB. 4/1).

mèng zǐ yuē cún hū rén zhě mò liáng yū móu zi
孟子曰：存乎人者，莫良於（于）眸子。

móu zi bù néng yǎn qí è
眸子不能掩其惡（恶）。

xiōng zhōng zhèng zé móu zi liào yān
胸中正，则（则）眸子瞭焉；

xiōng zhōng bù zhèng zé móu zi mào yān
胸中不正，则（则）眸子眊焉。

15.1. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “Di antara alat tubuh manusia yang harus dijaga, tiada yang lebih baik dari orang-orangan mata. Anggota tubuh ini tidak dapat menutupi kejahatan. Bila seseorang itu hatinya lurus, orang-orangan mata itu akan bersinar-sinar. Sebaliknya bila seseorang itu hatinya tidak lurus, orang-orangan mata akan pudar.

tīng qí yán yě guān qí móu zi rén yān sōu zāi
聽（听）其言也，觀（观）其眸子，人焉廋哉！

15.2. “Maka dengarlah kata-katanya dan lihatlah orang-orangan matanya. Bagaimana kah orang dapat merahasiakan isi hatinya?” (*Lun Yu - Lun Gi* II. 10)

mèng zǐ yuē gōng zhě bù wǔ rén jiǎn zhě bù duó rén
孟子曰：恭者不侮人，儉（俭）者不奪（夺）人。

wǔ duó rén zhī jūn wéi kǒng bù shùn yān
侮（夺）人之君，惟恐不順（顺）焉，

wù dé wéi gōng jiǎn
惡（恶）得為（为）恭儉（俭）？

16.1. Meng Zi - Bing Cu berkata, "Yang berlaku hormat itu tidak mau menghina orang. Yang berlaku hemat itu tidak mau merampas milik orang. Raja yang menghina dan merampas milik orang karena khawatir tidak diturut perintahnya, bagaimanakah dapat dikatakan hormat dan hemat?

gōng jiǎn qǐ kě yǐ shēng yīn xiào mào wéi zāi
恭 儉 (俭) 豈 (岂) 可 以 聲 (声) 音 笑 貌 為 (为) 哉 ?

16.2. "Hormat dan hemat itu masakan boleh diwujudkan hanya dengan suara, tertawa dan wajah saja!"

chún yū kūn yuē nán nǚ shòu shòu bù qīn lǐ yǔ
淳 於 (于) 髡 曰 : 男 女 授 受 不 親 (亲) , 禮 (礼) 與 (与) ?

mèng zǐ yuē lǐ yě
孟 子 曰 : 禮 (礼) 也 。

yuē sǎo nì zé yuán zhī yǐ shǒu hū
曰 : 嫂 溺 , 則 (则) 援 之 以 手 乎 ?

yuē sǎo nì bù yuán shì chái láng yě
曰 : 嫂 溺 不 援 , 是 豹 狼 也 。

nán nǚ shòu shòu bù qīn lǐ yě
男 女 授 受 不 親 (亲) , 禮 (礼) 也 ;

sǎo nì yuán zhī yǐ shǒu zhě quán yě
嫂 溺 援 之 以 手 者 , 權 (权) 也 。

17.1. Chun Yu Kun - Sun I Khun bertanya, "Benarkah ada adat bahwa antara pria dan wanita tidak boleh saling bersentuhan dalam menerima dan memberi?"

Meng Zi - Bing Cu berkata, "Itu memang diadatkan." "Kalau seorang ipar perempuan jatuh tenggelam, bolehkah ditolong dengan tangan?" "Kalau tidak mau menolong ipar perempuannya yang jatuh tenggelam, dia seekor serigala. Antara pria dan wanita tidak boleh saling bersentuhan dalam menerima dan memberi itu memang adat. Tetapi menolong seorang ipar perempuan yang jatuh tenggelam itu karena keperluan yang sangat." (Meng Zi - Bing Cu VIA. 14/4).

yuē jīn tiān xià nì yǐ fū zǐ zhī bù yuán hé yě
曰：今天下溺矣，夫子之不援，何也？

17.2. "Kini dunia sedang tenggelam, mengapakah guru tidak menolongnya?"

yuē tiān xià nì yuán zhī yǐ dào sǎo nì yuán zhī yǐ shǒu
曰：天下溺，援之以道；嫂溺，援之以手。

zǐ yù shǒu yuán tiān xià hū
子欲手援天下乎？

17.3. "Dunia yang tenggelam harus ditolong dengan Jalan Suci, tetapi seorang ipar perempuan yang tenggelam boleh ditolong dengan tangan. Adakah kamu menginginkan dunia ini kutolong dengan tangan?"

gōng sūn chǒu yuē jūn zǐ zhī bù jiào zǐ hé yě
公孫(孙)醜(丑)曰：君子之不教子，何也？

18.1. *Gong Sun Chou - Kong Sun Thio* bertanya, "Mengapakah seorang *Jun Zi - Kun Cu* tidak mengajar anaknya sendiri?"

mèng zǐ yuē shì bù xíng yě jiào zhě bì yǐ zhèng
孟子曰：勢(势)不行也。教者必以正。

yǐ zhèng bù xíng jì zhī yǐ nù
以正不行，繼(继)之以怒。

jì zhī yǐ nù zé fǎn yí yǐ
繼(继)之以怒，則(则)反夷矣。

fū zǐ jiào wǒ yǐ zhèng fū zǐ wèi chū yū zhèng yě
夫子教我以正，夫子未出於(于)正也。

zé shì fù zǐ xiāng yí yě
則(则)是父子相夷也；

fù zǐ xiāng yí zé è yǐ
父子相夷，則(则)惡(恶)矣。

18.2. *Meng Zi - Bing Cu* menjawab, “Keadaanlah yang merintanginya. Orang tentu ingin mengajarkan yang benar, namun bila hal yang benar itu tidak dijalankan tentu akan membangkitkan marah. Kalau pengajaran itu membangkitkan marah, maka akibatnya ialah sebaliknya. (Anak akan berpikir). ‘Guru itu seharusnya mengajarkan hal yang benar. Mengapakah guru bahkan menyeleweng dari hal yang benar?’ Ini akan menyebabkan antara ayah dan anak saling bertentangan. Kalau ayah dan anak saling bertentangan, itu tidak baik. (*Meng Zi - Bing Cu* IVB. 30/3,4).

gǔ zhě yì zǐ ér jiào zhī
古者易子而教之。

18.3. “Demikianlah maka jaman dahulu orang saling bertukar anak untuk di didik.

fù zǐ zhī jiàn bú zé shàn zé shàn zé lí
父 子 之 間 (间) 不 責 (责) 善 , 責 (责) 善 則 (则) 離 (离) ,

lí zé bù xiáng mò dà yān
離 (离) 則 (则) 不 祥 莫 大 焉 。

18.4. “Antara ayah dan anak sesungguhnya tidak boleh saling memaksa untuk berbuat baik. Saling memaksan berbuat baik ini akan membawa kepada perpecahan. Perpecahan yang tidak membawa berkah ini adalah pantangan terbesar.”

mèng zǐ yuē shì shú wéi dà shì qīn wéi dà
孟 子 曰 : 事 孰 為 (为) 大 ? 事 親 (亲) 為 (为) 大 。

shǒu shú wéi dà shǒu shēn wéi dà
守 孰 為 (为) 大 ? 守 身 為 (为) 大 。

bú shī qí shēn ér néng shì qí qīn zhě wú wén zhī yǐ
不 失 其 身 而 能 事 其 親 (亲) 者 , 吾 聞 (闻) 之 矣 。

shī qí shēn ér néng shì qí qīn zhě wú wèi zhī wén yě
失 其 身 而 能 事 其 親 (亲) 者 , 吾 未 之 聞 (闻) 也 。

19.1. Meng Zi - Bing Cu berkata, “Mengabdi kepada siapakah yang terbesar? Mengabdi kepada orang tua itulah yang terbesar. Menjaga apakah yang besar? Menjaga diri itulah yang terbesar. Orang yang tidak kehilangan dirinya dan dapat mengabdi kepada orang tuanya, aku pernah mendengar. Tetapi orang yang kehilangan dirinya dapat mengabdi kepada orang tuanya, aku belum pernah mendengar.

shú bù wéi shì shì qīn shì zhī běn yě
孰 不 為 (为) 事 ? 事 親 (亲) , 事 之 本 也 。

shú bù wéi shǒu shǒu shēn shǒu zhī běn yě
孰 不 為 (为) 守 ? 守 身 , 守 之 本 也 。

19.2. “Siapakah yang tidak melakukan pengabdian? Mengabdi kepada orang tua itulah pokok pengabdian! Siapakah yang tidak melakukan penjagaan? Menjaga diri itulah pokok penjagaan!

zēng zǐ yǎng zēng xī bì yǒu jiǔ ròu jiāng chè
曾 子 養 (养) 曾 暫 , 必 有 酒 肉 , 將 (将) 徹 (彻) ,

bì qǐng suǒ yǔ wèn yǒu yú bì yuē yǒu
必 請 (请) 所 與 (与) ; 問 问 有 餘 餘 ? 必 曰 ‘ 有 ’ 。

zēng xī sì zēng yuán yǎng zēng zǐ
曾 暫 死 , 曾 元 養 (养) 曾 子 ,

bì yǒu jiǔ ròu jiāng chè bù qǐng suǒ yǔ
必 有 酒 肉 , 將 (将) 徹 (彻) , 不 請 (请) 所 與 (与) ;

wèn yǒu yú yuē wu yǐ jiāng yǐ fù jìn yě
問 (问) 有 餘 ? 曰 ‘ 亡 矣 ’ 。 將 (将) 以 復 (复) 進 (进) 也 。

cǐ suǒ wèi yǎng kǒu tǐ zhě yě
此 所 謂 (谓) 養 (养) 口 體 (体) 者 也 。

ruò zēng zǐ zé kě wèi yǎng zhì yě
若 曾 子 , 則 (则) 可 謂 (谓) 養 (养) 志 也 。

19.3. “*Zeng Zi - Cing Cu* ketika merawat *Zeng Xi - Cing Sik* selalu menyediakan arak dan daging. Setelah selesai makan selalu pula bertanya untuk apakah kelebihannya. Kalau ditanya masih adakah kelebihannya, tentu dijawab, ‘ada’. Setelah *Zeng Xi - Cing Sik* wafat. *Zeng Yuan - Cing Gwan* lah kini merawat *Zeng Zi - Cing Cu*. Selalu juga disediakan arak dan daging. Setelah selesai makan, tidak pernah bertanya untuk apakah kelebihannya. Kalau ditanya masih adakah kelebihannya. Tentu dijawab, ‘Sudah habis!’, agar nanti dapat disuguhkan lagi. Inilah yang dinamai sekedar merawat mulut dan tubuh. Hanya yang seperti *Zeng Zi - Cing Cu* dapat dinamai merawat kemauannya. (*Lun Yu - Lun Gi* XI. 26).

shì qīn ruò zēng zǐ zhě kě yě
事 親 (亲) 若 曾 子 者 , 可 也 。

19.4. “Kalau mengabdi kepada orang tua, hendaklah seperti *Zeng Zi - Cing Cu*.”

mèng zǐ yuē rén bù zú yǔ shì yě zhèng bù zú jiàn yě
孟 子 曰 : 人 不 足 與 (与) 適 (适) 也 , 政 不 足 間 (间) 也 。

wéi dà ren wéi néng gé jūn xīn zhī fēi
惟 大 人 為 (为) 能 格 君 心 之 非 。

jūn rén mò bù rén jūn yì mò bù yì jūn zhèng mò bù zhèng
君 仁 莫 不 仁 , 君 義 (义) 莫 不 義 (义) , 君 正 莫 不 正 。

yī zhèng jūn ér guó dìng yǐ
壹 (一) 正 君 而 國 (国) 定 矣 。

20.1. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “Orang tidak cukup hanya pandai menolak. Dan kepada pemerintah tidak cukup hanya pandai mengecam. Hanya orang yang benar-benar besar dapat memperbaiki hati pemimpin yang sesat. Bila pemimpin berperi Cinta Kasih, niscaya tiada yang tidak berperi Cinta Kasih. Bila pemimpin menjunjung Kebenaran, niscaya tiada yang tidak berlaku Benar. Bila pimpinan berjiwa lurus, niscaya tiada yang tidak lurus. Dengan seorang pimpinan yang berjiwa lurus, seluruh negeri niscaya teratur beres.” (*Meng Zi - Bing Cu* IVB. 5)

mèng zǐ yuē yǒu bù yú zhī yù yǒu qiú quán zhī huǐ
孟子曰：有不虞之譽（誉），有求全之毀。

21.1. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “Ada pujian yang datang tanpa diharapkan, ada pula celaan yang datang biarpun sudah berusaha sebaik-baiknya.”

mèng zǐ yuē rén zhī yì qí yán yě wú zé ěr yǐ
孟子曰：人之易其言也，無（无）責（责）耳矣。

22.1. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “Orang yang dengan mudah menghamburkan kata-kata itu ialah karena belum pernah mendapat dampratan.”

mèng zǐ yuē rén zhī huàn zài hǎo wéi rén shī
孟子曰：人之患，在好為（为）人師（师）。

23.1. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “Cacatnya orang itu ialah hanya ingin menggurui orang.”

yuè zhèng zǐ cóng yū zǐ áo zhī qí
樂（乐）正子從（从）於（于）子敖之齊（齐）。

24.1. *Yue Zheng Zi - Gak Cing Cu* ikut *Zi Ao - Cu Go* datang ke negeri *Qi - Cee*. (*Meng Zi - Bing Cu* IB. 16/12; IIB. 2/6).

yuè zhèng zǐ jiàn mèng zǐ
樂（乐）正子見（见）孟子。

mèng zǐ yuē zǐ yì lái jiàn wǒ hū
孟子曰：子亦來（来）見（见）我乎？

yuē xiān shēng hé wéi chū cǐ yán yě
曰：先生何為（为）出此言也？

yuē zǐ lái jǐ rì yǐ yuē xī zhě
曰：子來（来）幾（几）日矣？ 曰：昔者。

yuē xī zhě zé wǒ chū cǐ yán yě bù yì yí hū
曰：昔者，則（则）我出此言也，不亦宜乎？

yuē shě guǎn wèi dìng
曰：舍館（馆）未定。

yuē zǐ wén zhī yě shě guǎn dìng
曰：子聞（闻）之也，舍館（馆）定，

rán hòu qú jiàn zháng zhě hū
然後（后）求見（见）長（长）者乎？

24.2. *Yue Zheng Zi - Gak Cing Cu* menjumpai *Meng Zi - Bing Cu*.

Meng Zi - Bing Cu berkata, “Akhirnya engkau menjumpai aku juga.”

“Mengapakah guru berkata demikian?”

“Berapa harikah engkau sudah datang?”

“Kemarin dulu.”

“Kemarin dulu? Itulah sebabnya aku berkata begitu. Apakah itu tidak beralasan?”

“Murid belum mendapat penginapan yang tetap.”

“Pernahkah engkau mendengar, berusaha mendapatkan penginapan yang tetap lebih dahulu baharu kemudian menemui orang tua?”

yuē kè yǒu zuì
曰：克有罪。

24.3. “Murid telah berbuat salah.”

mèng zǐ wèi yuè zhèng zǐ yuē
孟子謂（谓）樂（乐）正子曰：

zǐ zhī cóng yū zǐ áo lái tú bū chuò yě
子之從（从）於（于）子敖來（来），徒舖啜也。

wǒ bù yì zǐ xué gǔ zhī dào ér yǐ bū chuò yě
我不意子學（学）古之道，而以舗啜也。

25.1. Meng Zi - Bing Cu berkata kepada Yue Zheng Zi - Gak Cing Cu, “Ikutmu kepada Zi Ao - Cu Go datang kemarin ini terang hanya untuk sekedar mendapat makan dan minum saja. Tidak terpikir olehku bagaimana kamu yang sudah mendapat ajaran kuno tentang Jalan Suci masih mau berbuat hanya untuk sekedar mendapat makan dan minum!”

mèng zǐ yuē bù xiào yǒu sān wú hòu wéi dà
孟子曰：不孝有三，無(无)後(后)為(为)大。

26.1. Meng Zi - Bing Cu berkata, “Tidak berbakti itu ada tiga macam, tidak mempunyai pelanjut hari kemudian itulah yang terbesar!. (*Meng Zi - Bing Cu* IVB: 30)

shùn bù gào ér qǔ wéi wú hòu yě
舜不告而娶，為(为)無(无)後(后)也，

jūn zǐ yǐ wéi yóu gào yě
君子以為(为)猶(犹)告也。

26.2. “Maka, kalau Shun - Sun sampai menikah tanpa memberi tahukan orang tuanya, itulah karena takut tidak mempunyai pelanjut hari kemudian. Seorang Jun Zi - Kun Cu menganggapnya sudah memberi laporan pula.”

mèng zǐ yuē rén zhī shí shì qīn shì yě
孟子曰：仁之實(实)，事親(亲)是也。

yì zhī shí cóng xiōng shì yě
義(义)之實(实)，從(从)兄是也。

27.1. Meng Zi - Bing Cu berkata, “Hakekat Cinta Kasih itu ialah dapat mengabdi kepada orang tua. Hakekat Kebenaran itu ialah dapat menurut kepada kakak.

zhì zhī shí zhī sī èr zhě fú qù shì yě
智之實(实)，知斯二者弗去是也。

lǐ zhī shí jié wén sī èr zhě shì yě
禮(礼)之實(实)，節(节)文斯二者是也。

yuè zhī shí yao sī èr zhě lè zé shēng yǐ
樂 (乐) 之 實 (实) , 樂 (乐) 斯 二 者 , 樂 (乐) 則 (则) 生 矣 。

shēng zé wu kě yǐ yě wu kě yǐ
生 則 (则) 惡 (恶) 可 已 也 , 惡 (恶) 可 已 ,

zé bú zhī zú zhī dǎo zhī shǒu zhī wǔ zhī
則 (则) 不 知 足 之 蹤 之 , 手 之 舞 之 。

27.2. Hakekat Kebijaksanaan itu ialah tahu akan dua perkara itu, dan tidak melupakannya. Hakekat Kesusahaannya ialah dapat melakukan dua macam perkara itu. Dan hakekat Musik itu ialah dapat merasakan kesenangan dalam dua perkara itu. Kalau kesenangan itu sudah tumbuh, pertumbuhannya akan terjadi tanpa suatu paksaan. Bila sudah tanpa suatu paksaan, maka dengan tanpa dipikirkan sang kaki dapat melangkah dan sang tangan dapat menari dengan baiknya.”

mèng zǐ yuē tiān xià dà yuè ér jiāng guī jǐ
孟 子 曰 : 天 下 大 悅 而 將 (将) 歸 (归) 己 ,

shì tiān xià yuè ér guī jǐ yóu cǎo jiè yě
視 (视) 天 下 悅 而 歸 (归) 己 猶 (犹) 草 芥 也 ,

wéi shùn wéi rán
惟 舜 為 (为) 然 。

bù dé hū qīn bú kě yǐ wéi rén
不 得 乎 親 (亲) , 不 可 以 為 (为) 人 ;

bù shùn hū qīn bú kě yǐ wéi zǐ
不 順 (顺) 乎 親 (亲) , 不 可 以 為 (为) 子 。

28.1. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “Kalau seluruh dunia dengan sangat gembira mau tunduk kepada seseorang dan orang itu memandang kesukaan dunia hanya sebagai seikat rumput, hanya *Shun - Sun* lah orangnya. *Shun - Sun* merasa, bila belum dapat memperoleh hati orang tuanya, ia belum dapat merasa sebagai orang. Bila belum dapat bersesuaian dengan orang tuanya, belum dapat merasa sebagai anak.

shùn jìn shì qīn zhī dào ér gǔ sǒu zhǐ yù
舜 署 (尽) 事 親 (亲) 之 道 , 而 肅 眇 底 豫 。

gǔ sǒu zhǐ yù ér tiān xià huà
瞽 眇 底 豫 而 天 下 化 。

gǔ sǒu zhǐ yù ér tiān xià zhī wéi fù zǐ zhě dìng cǐ zhī wèi dà xiào
瞽 眇 底 豫 而 天 下 之 為 (为) 父 子 者 定 , 此 之 謂 (谓) 大 孝 。

28.2. “Oleh pengabdian *Shun* - *Sun* kepada orang tua yang sungguh-sungguh berdasar Jalan Suci, maka *Gu Sou* - *Ko So* (ayahnya) akhirnya senang di dalam Kebaikan. Dengan *Gu Sou* - *Ko So* dapat senang di dalam Kebaikan, maka seluruh dunia ikut berubah. Setelah *Gu Sou* - *Ko So* dapat senang di dalam Kebaikan, semua orang tua dan anak di dunia mengerti akan kedudukan masing-masing. Demikianlah laku Baktinya yang besar.”

mèng zǐ
孟子 - (**BING CU**)

JILID IV B

離 (离) 妻 (妾) 《下》

Li Lou (Xia) - *Li Lo (He)*

mèng zǐ yuē shùn shēng yū zhū féng qiān yū fù xià
孟子曰：舜生於(于)諸(诸)馮(冯)，遷(迁)於(于)負(负)夏，

zú yū míng tiáo dōng yí zhī rén yě
卒於(于)鳴(鸣)條(条)，東(东)夷之人也。

1.1. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “*Shun - Sun* dilahirkan di *Zhu Feng - Cu Ping*, kemudian pindah ke *Fu Xia - Hu He* dan wafat di *Ming Tiao - Bing Tiau*. Dia termasuk suku bangsa *Yi* - / Timur.

wén wáng shēng yū qí zhōu zú yū bì yǐng xī yí zhī rén yě
文王生於(于)岐周，卒於(于)畢(毕)郢，西夷之人也。

1.2. “Raja *Wen - Bun* dilahirkan di *Qi Zhou - Ki Ciu* dan wafat di *Bi Ying - Piet Ting*. Dia termasuk suku bangsa *Yi* - / Barat.

dì zhī xiāng qù yě qiān yǒu yú lǐ
地之相去也，千有餘(餘)里；

shì zhī xiāng hòu yě qiān yǒu yú suì
世之相後(后)也，千有餘(餘)歲(岁)，

dé zhì xíng hū zhōng guó ruò hé fú jié
得志行乎中(國)，若合符節(节)。

1.3. “Daerah-daerah itu satu sama lain terpisah ribuan *Li* - *Li* (1 *Li* - *Li* = $\frac{1}{2}$ Km), jarak waktunya terpisah ribuan tahun. Tetapi ketika mereka berhasil melaksanakan cita-citanya di dalam Negara, haluannya ternyata begitu mirip seperti cap yang dibelah dua.

xiān shèng hòu shèng qí kuí yī yě
先 聖 (圣) 後 (后) 聖 (圣) , 其 摆 壹 (一) 也 。

1.4. “Ternyata biar Nabi purba maupun Nabi yang lebih kemudian, haluannya serupa.”

zǐ chǎn tīng zhèng guó zhī zhèng
子 产 (产) 听 (听) 郑 (郑) 国 (国) 之 政 ,

yǐ qí chéng yú jì rén yū zhen wéi
以 其 乘 輿 (舆) 濟 (济) 人 於 (于) 漆 - 洔 。

2.1. Ketika *Zi Chan* - *Cu San* memangku jabatan di negeri *Zheng* - *Ting*, dia menggunakan keretanya untuk menyeberangkan orang-orang yang akan melewati Sungai *Zhen* - *Cien* dan *Wei* - *Wi*.

mèng zǐ yuē huì ér bù zhī wéi zhèng
孟 子 曰 : 惠 而 不 知 為 (为) 政 。

2.2. *Meng Zi* - *Bing Cu* berkata, “Dia murah hati, tetapi tidak cakap menjalankan pemerintahan. (*Lun Yu* - *Lun Gi* V. 16)

suì shí yī yuè tú gàng chéng shí èr yuè yú liáng chéng
歲 (岁) 十 壹 (一) 月 徒 杠 成 , 十 二 月 輿 (舆) 梁 成 ,

mín wèi bìng shè yě
民 未 病 涉 也 。

2.3. “Bila tiap Bulan sebelas menyuruh rakyat memperbaiki jembatan untuk jalan kaki dan dalam Bulan dua belas memperbaiki jembatan untuk kendaraan; niscaya rakyat tidak perlu bersusah-susah menyeberang.

jūn zǐ píng qí zhèng xíng pì rén kě yě yān dé rén rén ér jì zhī
君子 平 其 政 ， 行 辟 人 可 也 ， 焉 得 人 人 而 濟 (济) 之 ?

2.4. “Seorang *Jun Zi* - *Kun Cu* mengutamakan Keadilan di dalam pemerintahan. Kalau melakukan perjalanan, dia boleh menyuruh orang-orang untuk minggir. Betapa setiap orang akan diseberangkan?

gù wéi zhèng zhě měi rén ér yuè zhī rì yì bù zú yǐ
故 為 (为) 政 者 ， 每 人 而 悅 之 ， 日 亦 不 足 矣 ?

2.5. “Yang menjalankan pemerintahan bila ingin menyenangkan setiap orang dengan cara semacam itu, masakan cukup waktu tiap harinya?”

mèng zǐ gào qí xuān wáng yuē jūn zhī shì chén rú shǒu zú
孟 子 告 齐 (齐) 宣 王 曰 : 君 之 視 (视) 臣 如 手 足 ,

zé chén shì jūn rú fù xīn
則 (则) 臣 視 (视) 君 如 腹 心 ;

jūn zhī shì chén rú quǎn mǎ zé chén shì jūn rú guó rén
君 之 視 (视) 臣 如 犬 馬 (马) , 則 (则) 臣 視 (视) 君 如 國 (国) 人 ;

jūn zhī shì chén rú tǔ jiè zé chén shì jūn rú kòu chóu
君 之 視 (视) 臣 如 土 芥 , 則 (则) 臣 視 (视) 君 如 寔 龕 (仇) 。

3.1. *Meng Zi* - *Bing Cu* berkata kepada Raja *Xuan* - *Swan* dari Negeri *Qi* - *Cee*, “Bila seorang raja memandang menterinya sebagai tangan atau kakinya, niscaya menteri itu akan memandang rajanya sebagai perut atau jantungnya. Bila seorang raja memandang menterinya sebagai anjing atau kudanya, niscaya menteri itu akan memandang rajanya sebagai orang kebanyakan. Bila seorang raja memandang menterinya sebagai tanah liat atau rumput, niscaya menteri itu akan memandang rajanya sebagai perampok atau musuhnya.”

wáng yuē lǐ wéi jiù jūn yǒu fú hé rú sī kě wéi fú yǐ
王 曰 : 禮 (礼) , 為 (为) 舊 (旧) 君 有 服 , 何 如 斯 可 為 (为) 服 矣 ?

3.2. Raja bertanya, “Menurut adat, seorang menteri melakukan perkabungan (tiga bulan) bila meninggalkan jabatannya. Kita harus berbuat bagaimakah supaya mereka mau melakukan itu?”

yuē jiàn xíng yán tīng gāo zé xià yū mǐn
曰：諫（諫）行 言 聽（听），膏澤（泽）下 於（于）民；

yǒu gù ér qù zé jūn shǐ rén dǎo zhī chū jiāng
有 故 而 去，則（则）君 使 人 導（导）之 出 疆，

yòu xiān yū qí suǒ wǎng qù sān nián bù fǎn rán hòu shōu qí tián lǐ
又 先 於（于）其 所 往；去 三 年 不 反，然 後（后）收 其 田 里。

cǐ zhī wèi sān yǒu lǐ yān rú cǐ zé wéi zhī fú yǐ
此 之 謂（谓）三 有 禮（礼）焉。如 此，則（则）為（为）之 服 矣。

3.3. “Nasehat-nasehatnya hendaklah diturut, kata-katanya hendaklah didengarkan, sehingga rakyatpun beroleh berkah. Kalau ia terpaksa pergi meninggalkan negeri, hendaklah raja menyuruh orang mengantarkannya sampai dibatas negeri dan didahului dengan memberi surat pujian (bagi menteri itu) kepada negeri yang dituju. Setelah tiga tahun pergi dan tidak kembali, baharulah diambil sawah dan rumahnya. Inilah yang dinamai melakukan tiga kali Kesusahaannya. Dengan demikian niscaya ia mau melakukan perkabungan.

jīn yě wéi chén jiàn zé bù xíng yán zé bù tīng
今 也 為（为）臣。諫（諫）則（则）不 行，言 則（则）不 聽（听）；

gāo zé bù xià yū mǐn
膏澤（泽）不 下 於（于）民；

yǒu gù ér qù zé jūn bó zhí zhī yòu jí zhī yū qí suǒ wǎng
有 故 而 去，則（则）君 搏 執（执）之，又 極（极）之 於（于）其 所 往；

qù zhī rì suì shōu qí tián lǐ
去 之 日，遂 收 其 田 里。

cǐ zhī wèi kòu chóu kòu chóu hé fú zhī yǒu
此 之 謂 (谓) 寇 離 (仇) , 寇 離 (仇) , 何 服 之 有 ?

3.4. “Tetapi kini perlakuan yang dikenakan kepada para menteri ialah: nasehat-nasehatnya tidak diturut, kata-katanya tidak didengar, sehingga rakyatpun tidak beroleh berkah. Kalau karena sesuatu dia pergi meninggalkan negeri, rajanya lalu berusaha menangkap dan menawannya. Kalau lepas, namanya lalu dicemarkan di negeri yang dituju. Pada hari itu ia pergi juga, segera sawah dan rumahnya diambil kembali. Inilah perbuatan seorang perampok dan musuh. Siapakah mau berkabung untuk perampok dan musuhnya?”

mèng zǐ yuē wú zuì ér shā shì zé dà fu kě yǐ qù
孟 子 曰 : 無 (无) 罪 而 殺 (杀) 士 , 則 (则) 大 夫 可 以 去 ;
wú zuì ér lù mǐn zé shì kě yǐ xǐ
無 (无) 罪 而 戮 民 , 則 (则) 士 可 以 徒 。

4.1. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “Kalau seorang Siswa yang tidak bersalah dapat sewenang-wenang dibunuh, para pembesar bolehlah meninggalkan negeri semacam itu. Kalau rakyat yang tidak bersalah dapat sewenang-wenang dibunuh, para Siswa bolehlah meninggalkan negeri semacam itu.”

mèng zǐ yuē jūn rén mò bù rén jūn yì mò bù yì
孟 子 曰 : 君 仁 莫 不 仁 , 君 義 (义) 莫 不 義 (义) 。

5.1. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “Bila pemimpin berperi Cinta Kasih, niscaya tiada yang tidak berperi Cinta Kasih. Bila pemimpin menjunjung Kebenaran, niscaya tiada yang tidak berlaku Benar.” (*Meng Zi - Bing Cu* IVA. 20)

mèng zǐ yuē fēi lǐ zhī lǐ
孟 子 曰 : 非 禮 (礼) 之 禮 (礼) ,
fēi yì zhī yì dà ren fú wéi
非 義 (义) 之 義 (义) , 大 人 弗 為 (为) 。

6.1. Meng Zi - Bing Cu berkata, “Kesusilaan yang bukan Kesusilaan, Kebenaran yang bukan Kebenaran; seorang yang berjiwa besar tak mau melakukan.”

mèng zǐ yuē zhōng yě yāng bù zhōng
孟子曰：中也養（养）不中，

cái yě yāng bù cái gù rén lè yǒu xiàn fù xiōng yě
才也養（养）不才。故人樂（乐）有賢（贤）父兄也。

rú zhōng yě qì bù zhōng cái yě qì bù cái
如中也棄（弃）不中，才也棄（弃）不才，

zé xiàn bù xiào zhī xiāng qù qí jiān bù néng yǐ cùn
則（则）賢（贤）不肖之相去，其間（间）不能以寸。

7.1. Meng Zi - Bing Cu berkata, “Seorang yang dapat bersikap Tengah, hendaklah membimbing orang yang tidak dapat bersikap Tengah. Yang pandai hendaklah membimbing yang tidak pandai. Demikianlah orang yang akan merasa bahagia mempunyai ayah atau kakak yang Bijaksana. Kalau yang dapat bersikap Tengah menyia-nyiakan yang tidak dapat bersikap Tengah, yang pandai menyia-nyiakan yang tidak pandai, maka antara yang Bijaksana dan yang tidak Bijaksana sesungguhnya tiada bedanya walau satu Cun pun (1 Cun = 1/3 dm, 1 dm = 10 cm)!”

mèng zǐ yuē rén yǒu bù wéi yě ér hòu kě yǐ yǒu wéi
孟子曰：人有不為（为）也，而後（后）可以有為（为）。

8.1. Meng Zi - Bing Cu berkata, “Orang harus mengetahui yang tidak boleh dilakukan, baharulah kemudian tahu apa yang harus dilakukan.”

mèng zǐ yuē yán rén zhī bù shàn dāng rú hòu huàn hé
孟子曰：言人之不善，當（当）如後（后）患何！

9.1. Meng Zi - Bing Cu berkata, “Orang yang suka membicarakan ketidak-baikan orang lain, entah marabahaya apa yang akan menimpanya.”

mèng zǐ yuē zhòng ní bù wéi yǐ shèn zhě
孟子曰：仲尼不為(为)已甚者。

10.1. *Meng Zi* - *Bing Cu* berkata, “*Zhong Ni* - *Tiong Ni* tidak mau berbuat yang keterlaluan.” (*Zhong Yong* - *Tiong Yong* X, XII; *Lun Yu* - *Lun Gi* VII. 21)

mèng zǐ yuē dà ren zhě yán bù bì xìn xíng bù bì guǒ wéi yì suǒ zài
孟子曰：大人者，言不必信，行不必果，惟義(义)所在。

11.1. *Meng Zi* - *Bing Cu* berkata, “Seorang besar itu kata-katanya tidak pasti dapat dipercaya dan perbuatannya tidak pasti berbuah. Hanya saja dia berusaha menetapi Kebenaran.”

mèng zǐ yuē dà ren zhě bù shī qí chì zǐ zhī xīn zhě yě
孟子曰：大人者，不失其赤子之心者也。

12.1. *Meng Zi* - *Bing Cu* berkata, “Seorang besar itu ialah yang tidak kehilangan sifat hati bayinya.”

mèng zǐ yuē yǎng shēng zhě bù zú yǐ dāng dà shì
孟子曰：養(养)生者不足以當(当)大事，
wéi sòng sǐ kě yǐ dāng dà shì
惟送死可以當(当)大事。

13.1. *Meng Zi* - *Bing Cu* berkata, “Memelihara masa hidup (orang tua), itu belum cukup dinamai pekerjaan besar. Hanya segenap (pengabdian) untuk mengantar kewafatannya, barulah dapat dinamai pekerjaan besar.” (*Lun Yu* - *Lun Gi* I. 9)

mèng zǐ yuē jūn zǐ shēn zào zhī yǐ dào yù qí zì dé zhī yě
孟子曰：君子深造之以道，欲其自得之也。

zì dé zhī zé jū zhī ān jū zhī ān zé zī zhī shēn
自得之，则(则)居之安；居之安，则(则)資(资)之深；

zī zhī shēn zé qǔ zhī zuǒ yòu féng qí yuán
資 (资) 之 深 , 則 (则) 取 之 左 右 逢 其 原 ;

gù jūn zǐ yù qí zì dé zhī yě
故 君 子 欲 其 自 得 之 也 。

14.1. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “Seorang *Jun Zi - Kun Cu* belajar mendalam Jalan Suci dengan keinginan mampu menghayati sudah di dalam dirinya. Dengan menghayati sudah di dalam dirinya itu ia dapat mendiami dengan sentosa. Dengan dapat mendiami dengan sentosa itu ia akan mendapatkan keyakinan yang mendalam. Dengan keyakinan yang mendalam itu ia mendapat sumber kemampuan yang seolah-olah berada di kiri-kanannya. Demikianlah seorang *Jun Zi - Kun Cu* belajar dengan keinginan mampu menghayati sudah di dalam dirinya.”

mèng zǐ yuē bó xué ér xiáng shuō zhī
孟 子 曰 : 博 學 (学) 而 詳 (详) 說 (说) 之 ,

jiāng yǐ fǎn shuō yuē yě
將 (将) 以 反 說 (说) 約 (约) 也 。

15.1. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “Belajar seluas mungkin dan membicarakannya sejelas mungkin, ialah untuk mengenal masalahnya dan dapat mengemukakan secara singkat inti sarinya.”

mèng zǐ yuē yǐ shàn fú rén zhě wèi yǒu néng fú rén zhě yě
孟 子 曰 : 以 善 服 人 者 , 未 有 能 服 人 者 也 。

yǐ shàn yǎng rén rán hòu néng fú tiān xià
以 善 養 (养) 人 , 然 後 (后) 能 服 天 下 。

16.1. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “Kalau dengan kebaikan hendak menundukkan orang, sesungguhnya belum pernah ada yang dapat melakukannya. Kalau kebaikan itu dipergunakan untuk memberi penghidupan orang, niscaya dunia akan tunduk kepadanya.

tiān xià bù xīn fú ér wáng zhě wèi zhī yǒu yě
天下不心服而王者，未之有也。

16.2. “Dengan orang-orang di dunia yang hatinya tidak mau tunduk, tetapi dapat menjadi raja besar, itu belum pernah terjadi.”

mèng zǐ yuē yán wú shí bù xiáng
孟子曰：言無(无)實(实)不祥。

bù xiáng zhī shí bì xiàn zhě dang zhī
不祥之實(实)，蔽賢(贤)者當(当)之。

17.1. Meng Zi - Bing Cu berkata, “Kata-kata yang tidak benar itu tidak membawa berkah, yang benar-benar tidak membawa berkah itu ialah usaha hendak menutupi para Bijaksana.”

xú zǐ yuē zhòng ní jí chēng yū shuǐ yuē shuǐ zāi shuǐ zāi
徐子曰：仲尼亟稱(称)於(于)水，曰：水哉，水哉！

hé qǔ yū shuǐ yě
何取於(于)水也？

18.1. Xu Zi - Chi Cu berkata, “Dahulu Zhong Ni - Tiong Ni sering memuji air dengan bersabda, ‘O, air! O, air!’ hikmah apakah dapat diambil dari air?
(Lun Yu - Lun Gi IX. 17)

mèng zǐ yuē yuán quán hùn hùn bù shě zhòu yè
孟子曰：原泉混混，不舍晝(昼)夜，

yíng kē ér hòu jìn fàng hū sì hǎi
盈科而後(后)進(进)，放乎四海。

yǒu běn zhě rú shì shì zhī qǔ ěr
有本者如是，是之取爾(尔)。

18.2. Meng Zi - Bing Cu menjawab, “Air itu dari sumber keluar bergolak-golak siang-malam tiada hentinya. Setelah memenuhi tempat-tempat yang lekuk lalu terus

maju mengalir ke empat penjuru lautan. Hanya air yang mempunyai sumber dapat demikian. Inilah hikmah yang dapat dipetik.

gǒu wéi wú běn qī bā yuè zhī jiān yǔ jí
苟 為 (为) 無 (无) 本 , 七八月之閒 (间) 雨集 ,

gōu kuai jiē yíng qí hé yě kě lì ér dài yě
溝 (沟) 澄 (浍) 皆 盈 , 其 潤 也 , 可 立 而 待 也 。

gù shēng wén guò qíng jūn zǐ chǐ zhī
故 聲 (声) 聞 (闻) 過 (过) 情 , 君 子 耻 之 。

18.3. “Tetapi air yang tidak bersumber, yang berasal dari hujan lebat pada Bulan tujuh dan Bulan delapan: meski dapat memenuhi saluran-saluran dan sawah-sawah, sebentar saja sudah kering pula. Ini dapat dijadikan suatu teladan. Maka kemasyuran yang melebihi kenyataan, seorang *Jun Zi - Kun Cu* merasa malu.”

mèng zǐ yuē rén zhī suǒ yǐ yì yū qín shòu zhě jǐ xī
孟 子 曰 : 人 之 所 以 異 (异) 於 (于) 禽 獸 (兽) 者 幾 (几) 希 ,

shù mǐn qù zhī jūn zǐ cún zhī
庶 民 去 之 , 君 子 存 之 。

19.1. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “Perbedaan antara manusia dengan burung dan hewan itu sesungguhnya tidak seberapa. Perbedaan yang sedikit itu oleh kebanyakan orang sering diabaikan, tetapi seorang *Jun Zi - Kun Cu* menjaganya.

shùn míng yū shù wù chá yū rén lún
舜 明 於 (于) 庶 物 , 察 於 (于) 人 倫 (伦) ,

yóu rén yì xíng fēi xíng rén yì yě
由 仁 義 (义) 行 , 非 行 仁 義 (义) 也 。

19.2. “Raja *Shun - Sun* mempelajari hal-ikhwal segala benda. Diperiksanya hal-hal menge-nai perhubungan antara manusia. Ia berjalan di dalam Cinta Kasih dan Kebenaran, ia tidak perlu mengejar-ngejar Cinta Kasih dan Kebenaran.”

mèng zǐ yuē yǔ wu zhǐ jiǔ ér hǎo shàn yán
孟子曰：禹惡（恶）旨酒而好善言。

20.1. Meng Zi - Bing Cu berkata, “Raja Yu - I benci akan kegemaran minum arak, tetapi menyukai kata-kata yang baik. (Shu Jing - Su King II. 2)

tāng zhí zhōng lì xiān wú fāng
湯（汤）執（执）中，立賢（贤）無（无）方。

20.2. “Raja Tang - Thong memegang teguh sikap Tengah dan mengangkat para Bijaksana tanpa memperdulikan tempat asalnya. (Shu Jing - Su King IV. 2)

wén wáng shì míng rú shāng wàng dào ér wèi zhī jiàn
文王視（视）民如傷（伤），望道而未之見（见）。

20.3. “Raja Wen - Bun memperhatikan rakyat sebagai luka di badannya; selalu berusaha di dalam Jalan Suci seperti belum pernah melihatnya.

wǔ wáng bù xiè ěr bú wàng yuǎn
武王不泄迩（迩），不忘遠（远）。

20.4. “Raja Wu - Bu tidak meremehkan yang dekat dan tidak melupakan yang jauh.”

zhōu gōng sī jiān sān wáng yǐ shī sì shì
周公思兼三王，以施四事，

qí yǒu bù hé zhě yǎng ér sī zhī yè yǐ jì rì
其有不合者，仰而思之，夜以繼（继）日；

xìng ér dé zhī zuò yǐ dài dàn
幸而得之，坐以待旦。

20.5. “Pangeran Zhou - Ciu senantiasa memikirkan agar dapat memetik teladan raja tiga Dinasti itu dengan mempraktekkan keempat perkara itu. Kalau ada hal-hal yang dirasakan tidak sesuai pula, dipikirkannya sungguh-sungguh dari siang sampai malam. Kalau berhasil (memecahkan persoalan itu), ia terus duduk menanti fajar.”

mèng zǐ yuē wáng zhě zhī jì xī ér shī wáng
孟子曰：王者之迹(迹)熄而《詩(诗)》亡，

shī wáng rán hòu chūn qiū zuò
《詩(诗)》亡然後《春秋》作。

21.1. Meng Zi - Bing Cu berkata, "Bekas undang-undang raja besar sudah lenyap, sanjak-sanjak tidak dihimpun lagi. Setelah sanjak-sanjak itu tidak dihimpun lagi, maka diterbitkan Kitab Chun Qiu - Chun Ciu.

jìn zhī shéng chǔ zhī tao wù
晉(晋)之《乘》，楚之《檮(梼)杌》，

lǔ zhī chūn qiū yī yě
魯(鲁)之《春秋》，壹(一)也。

qí shì zé qí huán jìn wén qí wén zé shǐ
其事則(则)齊(齐)桓-晉(晋)文，其文則(则)史。

kǒng zǐ yuē qí yì zé qiū qiè qǔ zhī yǐ
孔子曰：其義(义)則(则)丘竊(窃)取之矣。

21.2. "Kitab Sheng - Sing dari Negeri Jin - Cien, Kitab Tao Wu - Too Gut dari Negeri Chu - Cho dan Kitab Chun Qiu - Chun Ciu dari Negeri Lu - Lo itu maksudnya adalah sama. Isinya meriwayatkan Raja muda Huan - Swan dari Negeri Qi - Cee dan Rajamuda Wen - Bun dari Negeri Jin - Cien. Riwayat itu merupakan catatan-catatan sejarah. Kong Zi - Khong Cu bersabda, 'Ulasan di dalam Kitab itu, Akulah yang sudah memberanikan diri membubuhinya.' (Meng Zi - Bing Cu IIIB. 9/8)

mèng zǐ yuē jūn zǐ zhī zé wǔ shì ér zhǎn
孟子曰：君子之澤(泽)，五世而斬(斩)，

xiǎo rén zhī zé wǔ shì ér zhǎn
小人之澤(泽)五世而斬(斩)。

22.1. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “Ajaran yang diwariskan oleh seorang yang berkedudukan tinggi dalam lima keturunan sudah akan terputus. Yang diwariskan oleh seorang biasa dalam lima keturunan juga akan terputus.

yǔ wèi dé wéi kǒng zǐ tú yě yǔ sī shū zhū rén yě
予 未 得 為 (为) 孔 子 徒 也 , 予 私 淑 諸 (诸) 人 也 。

22.2. “Aku sekalipun tidak dapat langsung menjadi murid *Kong Zi - Khong Cu*, namun dapat menuntut Ajaran-ajaranNya dari orang-orang lain.” (*Meng Zi - Bing Cu* IIIB. 9)

mèng zǐ yuē kě yǐ qǔ kě yǐ wú qǔ qǔ shāng lián
孟 子 曰 : 可 以 取 , 可 以 無 (无) 取 , 取 傷 (伤) 廉 。

23.1. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “Sesuatu yang mula-mula nampak pantas diambil, ternyata kemudian tidak layak diambil, kalau diambil juga, itulah menodakan kesucian

kě yǐ yǔ kě yǐ wú yǔ yǔ shāng huì
可 以 與 (与) , 可 以 無 (无) 與 , 與 (与) 傷 (伤) 惠 。

23.2. “Sesuatu yang mula-mula nampak pantas diberikan, ternyata kemudian tidak layak diberikan: kalau diberikan juga, itulah menodakan kemurahan hati.

kě yǐ sǐ kě yǐ wú sǐ sǐ shāng yǒng
可 以 死 , 可 以 無 (无) 死 , 死 傷 (伤) 勇 。

23.3. “Sesuatu yang mula-mula nampak pantas dibela mati-matian, ternyata kemudian tidak layak dibela mati-matian; kalau dibela mati-matian juga, itulah menodakan keberanian.”

páng méng xué shè yū yì jìn yì zhī dào
逢 蒙 學 (学) 射 於 (于) 羿 , 盡 (尽) 羿 之 道 ,

sī tiān xià wéi yì wéi yù jǐ yū shì shā yì
思 天 下 惟 羿 為 (为) 愈 已 , 於 (于) 是 殺 (杀) 羿 。

mèng zǐ yuē shì yì yì yǒu zuì yān
孟子曰：是亦羿有罪焉。

gōng míng yí yuē yí ruò wú zuì yān
公明儀(仪)曰：宜若無(无)罪焉。

yuē bo hū yún ēr wu dé wú zuì
曰：薄乎雲(云)爾(尔)，惡(恶)得無(无)罪？

24.1. Peng Meng - Hong Bong belajar memanah kepada Yi - Gee. Setelah dapat menguasai baik-baik ajaran Yi - Gee, lalu berpikir bahwa di dunia ini hanya Yi - Gee lah yang dapat mengalahkan dirinya. Yi - Gee kemudian dibunuhnya.

Meng Zi - Bing Cu berkata, "Dalam hal ini sesungguhnya Yi - Gee juga berbuat salah. Gong Ming Yi - Kong Bing Gi berkata, 'Boleh jadi dia tidak bersalah.' Ini hanya hendak mengatakan bahwa kesalahannya itu sedikit saja. Tetapi masakan boleh dianggap tidak bersalah? (Meng Zi - Bing Cu IVA. 20)

zhèng rén shǐ zǐ zhuó rú zǐ qīn wèi
鄭(郑)人使子濯孺子侵衛(卫)，

wèi shǐ yǔ gōng zhī sī zhuī zhī
衛(卫)使庾公之斯追之。

zǐ zhuó rú zǐ yuē jīn rì wǒ jí zuò bù kě yǐ zhí gōng wú sǐ yǐ fū
子濯孺子曰：今日我疾作，不可以執(执)弓，吾死矣夫！

wèn qí pú yuē zhuī wǒ zhě shuí yě
問(问)其僕(仆)曰：追我者誰(谁)也？

qí pú yuē yǔ gōng zhī sī yě yuē wú shēng yǐ
其僕(仆)曰：庾公之斯也。曰：吾生矣。

qí pú yuē yǔ gōng zhī sī wèi zhī shàn shè zhě yě
其僕(仆)曰：庾公之斯，衛(卫)之善射者也。

fū zǐ yuē wú shēng hé wèi yě
夫子曰：“吾生”，何謂(谓)也？

yuē yǔ gōng zhī sī xué shè yū yǐn gōng zhī tuo
曰：庾公之斯學（学）射於（于）尹公之他，

yǐn gōng zhī tuo xué shè yū wǒ
尹公之他學（学）射於（于）我。

fū yǐn gōng zhī tuo duān rén yě qí qǔ yǒu bì duān yǐ
夫尹公之他，端人也，其取友必端矣。

yǔ gōng zhī sī zhì yuē fū zǐ hé wéi bú zhí gōng
庾公之斯至，曰：夫子何為（为）不執（执）弓？

yuē jīn rì wǒ jí zuò bù kě yǐ zhí gōng
曰：今日我疾作，不可以執（执）弓。

yuē xiǎo rén xué shè yū yǐn gōng zhī tuo
曰：小人學（学）射於（于）尹公之他，

yǐn gōng zhī tuo xué shè yū fū zǐ
尹公之他學（学）射於（于）夫子。

wǒ bù rěn yǐ fū zǐ zhī dào fǎn hàn fū zǐ
我不忍以夫子之道，反害夫子。

suī rán jīn rì zhī shì jūn shì yě wǒ bù gǎn fèi
雖（虽）然，今日之事，君事也，我不敢廢（废）。

chōu shǐ kòu lún qù qí jīn fā shéng shǐ ér hòu fǎn
抽矢扣輪（轮），去其金，發（发）乘矢而後（后）反。

24.2. “Ketika pembesar Negeri *Zheng - Ting* menyuruh *Zi Zhuo Ru Zi - Cu Cok Ji Cu* menyerbu Negeri *Wei - Wee*, Negeri *Wei - Wee* kemudian mengutus *Yu Gong Zhi Si - Ji Kong Ci Su* untuk mengejarnya.

Zi Zhuo Ru Zi - Cu Cok Ji Cu berkata, ‘Hari ini penyakitku kambuh, sehingga aku tidak dapat mementang busur. Aku tentu binasa!’

Kemudian bertanya kepada kusirnya, ‘Siapakah yang mengejarku?’

Kusirnya menjawab, ‘*Yu Gong Zhi Si - Ji Kong Ci Su*’

‘Kalau begitu aku hidup.’

Kusir itu bertanya: ‘*Yu Gong Zhi Si - Ji Kong Ci Su* ialah pemanah terbaik di Negeri *Wei* - *Wee*, mengapakah Tuan mengatakan ‘Aku hidup?’

‘*Yu Gong Zhi Si - Ji Kong Ci Su* itu belajar memanah kepada *Yin Gong Zhi Tuo - Len Kong Ci Too* dan *Yin Gong Zhi Tuo - Len Kong Ci Too* itu belajar memanah kepadaku. *Yin Gong Zhi Tuo - Len Kong Ci Too* seorang yang tulus hati, maka sahabatnya pastilah seorang yang tulus hati pula.’

Akhirnya *Yu Gong Zhi Si - Ji Kong Ci Su* dapat mengejar, lalu berkata, ‘Mengapakah tuan tidak memegang busur?’

Dijawab, ‘Hari ini penyakitku kambuh, sehingga aku tak dapat mementang busur.’

‘Saya belajar memanah kepada *Yin Gong Zhi Tuo - Len Kong Ci Too* dan *Yin Gong Zhi Tuo - Len Kong Ci Too* belajar memanah kepada tuan, maka saya tak sampai hati menggunakan kepandaian Tuan untuk mencelakakan diri Tuan sendiri. Meskipun demikian, urusan hari ini adalah mengenai perintah raja, saya tak berani mengalpakan.’ Segera dicabut anak panahnya dan dimasukkan ujungnya ke dalam jari-jari kereta sehingga patah; kemudian dilepaskannya empat buah anak panahnya; setelah itu kembali.”

mèng zǐ yuē xī zǐ méng bù jié
孟子曰：西子蒙不潔（洁），

zé rén jiē yǎn bí ér guò zhī
則（则）人皆掩鼻而過（过）之。

25.1. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “Biarpun *Xi Zi - See Cu*, kalau berkerudung barang yang kotor, niscaya orang-orang yang melewatiinya akan menutup hidungnya.

suī yǒu è rén zhāi jiè mù yù zé kě yǐ sì shàng dì
雖（虽）有惡（恶）人，齋（斋）戒沐浴，則（则）可以祀上帝。

25.2. “Biarpun seorang yang buruk/jahat, bila mau membersihkan hati, berpuasa dan mandi; dia boleh bersembahyang kepada *Tian - Thian* Yang Maha Tinggi.”

mèng zǐ yuē tiān xià zhī yán xìng yě zé gù ér yǐ yǐ
孟子曰：天下之言性也，則(则)故而已矣。

gù zhě yǐ lì wéi běn
故者以利為(为)本。

26.1. Meng Zi - Bing Cu berkata, “Yang dibicarakan dunia tentang Watak Sejati ialah mengenai gejala-gejalanya saja; sesungguhnya nilai gejala-gejala itu berpokok pada kewajarnannya.

suǒ wu yū zhì zhě wéi qí záo yě
所惡(恶)於(于)智者，為(为)其鑿(凿)也。

rú zhì zhě ruò yǔ zhī xíng shuǐ yě zé wú wu yū zhì yǐ
如智者若禹之行水也，則(则)無(无)惡(恶)於(于)智矣。

yǔ zhī xíng shuǐ yě xíng qí suǒ wú shì yě
禹之行水也，行其所無(无)事也。

rú zhì zhě yì xíng qí suǒ wú shì zé zhì yì dà yǐ
如智者亦行其所無(无)事，則(则)智亦大矣。

26.2. “Kalau aku membenci orang-orang yang mengaku ‘Bijaksana’ itu ialah karena mereka suka berbuat hal-hal yang tidak wajar. Kalau yang mengaku ‘Bijaksana’ itu dapat berbuat seperti ketika Yu - I mengatur jalan air itu, niscaya mereka tidak kubenci. Adapun cara Yu - I mengantar jalan air ialah sedemikian rupa sehingga tidak menimbulkan perkara. Kalau orang yang mengaku ‘Bijaksana’ itu dapat berbuat tanpa menimbulkan perkara, maka sungguh besarlah Kebijaksanaannya.

tiān zhī gāo yě xīng chén zhī yuǎn yě gǒu qiú qí gù
天之高也，星辰之遠(远)也，苟求其故，

qiān suì zhī rì zhì kě zuò ér zhì yě
千歲(岁)之日至，可坐而致也。

26.3. “Setinggi-tinggi langit, sejauh-jauh bintang; orang dapat menyelidiki. Maka hari balik matahari seribu tahun yang lalu pun dapat dihitung sambil duduk saja.”

gōng xíng zǐ yǒu zǐ zhī sàng yòu shī wǎng dì
公 行 子 有 子 之 哀 (丧) , 右 師 (师) 往 吊 。

rù mén yǒu jìn ér yǔ yòu shī yán zhě
入 門 (门) , 有 進 (进) 而 與 (与) 右 師 (师) 言 者 ,

yǒu jiù yòu shī zhī wèi ér yǔ yòu shī yán zhě
有 就 右 師 (师) 之 位 而 與 (与) 右 師 (师) 言 者 。

27.1. *Gong Xing Zi - Kong Hang Cu* kematian anaknya. Menteri kanan (*Wang Huan - Ong Wan*) atas perintah raja menjenguknya. Ketika ia masuk pintu, orang-orang maju menyambutnya dan mengajak berbicara. Ada pula yang datang menghampiri ketempat duduknya dan mengajaknya bicara.

mèng zǐ bù yǔ yòu shī yán
孟 子 不 與 (与) 右 師 (师) 言 。

yòu shī bù yuè yuē zhū jūn zǐ jiē yǔ huān yán
右 師 (师) 不 悅 曰 : 諸 (诸) 君 子 皆 與 (与) 驩 言 ,

mèng zǐ dú bù yǔ huān yán shì jiǎn huān yě
孟 子 獨 (独) 不 與 (与) 驩 言 , 是 簡 (简) 驩 也 。

27.2. *Meng Zi - Bing Cu* tidak mengajak menteri kanan itu berbicara. Maka menteri itu kurang senang dan berkata, “Para *Jun Zi - Kun Cu* disini semua mengajak *Huan - Wan* berbicara, hanya *Meng Zi - Bing Cu* sendiri yang tidak mengajak *Huan - Wan* berbicara. Sungguh ia meremehkan *Huan - Wan*.”

mèng zǐ wén zhī yuē lǐ
孟 子 聞 (闻) 之 , 曰 : 禮 (礼) ,

cháo tíng bù lì wèi ér xiāng yǔ yán bù yáo jiē ér xiāng yī yě
朝 廷 不 歷 (历) 位 而 相 與 (与) 言 , 不 踣 階 (阶) 而 相 揖 也 。

wǒ yù xíng lǐ zǐ áo yǐ wǒ wéi jiǎn bù yì yì hū
我 欲 行 禮 (礼) , 子 敖 以 我 為 簡 (简) , 不 亦 異 (异) 乎 !

27.3. Mendengar itu *Meng Zi* - *Bing Cu* berkata, “Menurut adat istana, orang tidak boleh bertukar tempat duduk untuk saling berbicara. Juga tidak boleh melangkah maju dari deretannya untuk saling memberi hormat. Aku hendak menjalankan adat itu, tetapi *Zi Ao* - *Cu Go* menganggap aku meremehkan dirinya. Tidakkah ini mengherankan?”

mèng zǐ yuē jūn zǐ suǒ yǐ yì yū rén zhě yǐ qí cún xīn yě
孟子曰：君子所以異（异）於（于）人者，以其存心也。

jūn zǐ yǐ rén cún xīn yǐ lǐ cún xīn
君子以仁存心，以禮（礼）存心。

28.1. *Meng Zi* - *Bing Cu* berkata, “Bedanya seorang *Jun Zi* - *Kun Cu* dengan orang biasa ialah dalam hal menjaga hatinya. Seorang *Jun Zi* - *Kun Cu* dengan Cinta Kasih menjaga hatinya, dengan Kesusilaan menjaga hatinya.

réng zhě ài rén yǒu lǐ zhě jìng rén
仁者愛（爱）人，有禮（礼）者敬人。

28.2. “Orang yang berperi Cinta Kasih itu mencintai sesama manusia. Yang Susila itu menghormati sesama manusia.

ài rén zhě rén héng ài zhī jìng rén zhě rén héng jìng zhī
愛（爱）人者，人恆愛（爱）之；敬人者，人恆敬之。

28.3. “Yang mencintai sesama manusia, niscaya akan selalu dicintai orang. Yang menghormati sesama manusia, niscaya akan selalu dihormati orang.

yǒu rén yū cǐ qí dài wǒ yǐ héng nì zé jūn zǐ bì zì fǎn yě
有人於（于）此，其待我以橫逆，則（则）君子必自反也；

wǒ bì bù rén yě bì wú lǐ yě cǐ wù xī yí zhì zāi
我必不仁也，必無（无）禮（礼）也，此物奚宜至哉？

28.4. “Kalau sudah bersikap demikian namun ada orang yang berlaku tidak senonoh kepadanya, seorang *Jun Zi* - *Kun Cu* pasti berbalik memeriksa diri. ‘Aku tentu sudah

tidak berperi Cinta Kasih. Aku tentu sudah tidak Susila. Kalau tidak, mengapakah itu diperlukan demikian?’

qí zì fǎn ér rén yǐ zì fǎn ér yǒu lǐ yǐ
其自反而仁矣，自反而有禮(礼)矣，

qí héng nì yóu shì yě jūn zǐ bì zì fǎn yě wǒ bì bù zhōng
其橫逆由是也，君子必自反也；我必不忠。

28.5. “Kalau ia sudah memeriksa diri dan ternyata sudah di dalam Cinta Kasih dan berlaku Susila, tetapi masih juga diperlakukan tidak senonoh, seorang *Jun Zi - Kun Cu* akan memeriksa diri pula, ‘Aku tentu sudah tidak berlaku Satya.’

zì fǎn ér zhōng yǐ qí héng nì yóu shì yě jūn zǐ yuē cǐ yì wàng rén yě yǐ yǐ
自反而忠矣，其橫逆由是也，君子曰：此亦妄人也已矣。

rú cǐ zé yǔ qín shòu xī zé zāi
如此，則(则)與(与)禽獸(兽)奚擇(择)哉！

yú qín shòu yòu hé nán yān
於(于)禽獸(兽)又何難(难)焉？

28.6. “Kalau sudah memeriksa diri dan ternyata sudah berlaku Satya, tetapi tetap diperlakukan tidak senonoh; maka seorang *Jun Zi - Kun Cu* akan berkata, ‘Inilah orang yang tidak beres. Orang yang demikian itu tiada lebih dari burung atau hewan! Kepada burung atau hewan, mengapakah kita perlu menyusahkan diri?’

shì gù jūn zǐ yǒu zhōng shēn zhī yōu wú yī zhāo zhī huàn yě
是故君子有終(终)身之憂(忧)，無(无)壹(一)朝之患也。

nǎi ruò suǒ yōu zé yǒu zhī shùn rén yě wǒ yì rén yě
乃若所憂(忧)則(则)有之；舜，人也；我，亦人也。

shùn wéi fǎ yū tiān xià kě chuán yū hòu shì
舜為(为)法於(于)天下，可傳(传)於(于)後(后)世，

wǒ yóu wèi miǎn wéi xiàng rén yě shì zé kě yōu yě
我 由 未 免 為 (为) 鄉 (乡) 人 也 , 是 則 (则) 可 憂 (忧) 也 。

yōu zhī rú hé rú shùn ér yǐ yǐ ruò fū jūn zǐ suǒ huàn zé wáng yǐ
憂 (忧) 之 如何 ? 如 舜 而已矣。若 夫 君子 所 患 則 (则) 亡 矣。

fēi rén wú wéi yě fēi lǐ wú xíng yě
非 仁 無 (无) 為 (为) 也 , 非 禮 (礼) 無 (无) 行 也 。

rú yǒu yī zhāo zhī huàn zé jūn zǐ bù huàn yǐ
如 有 壹 (一) 朝 之 患 , 則 (则) 君 子 不 患 矣 。

28.7. "Maka seorang *Jun Zi* - *Kun Cu* mungkin menderita susah sepanjang hidupnya, tetapi tidak akan jatuh di dalam bencana walau hanya sebagian saja. Kesusahan apakah yang dideritanya? Yaitu demikian, 'Shun - Sun itu orang, aku juga orang; tetapi Shun - Sun dapat menjadi teladan dunia dan ajarannya turun-temurun sampai sekarang, sedangkan aku tetap tidak lebih seorang kampung biasa.' Inilah kesusahan yang dideritanya. Menderita susah karena apakah? Karena belum dapat seperti *Shun* - *Sun*. hanya itu sajalah. Hal yang dapat menjadikan seorang *Jun Zi* - *Kun Cu* jatuh di dalam bencana itu boleh dikatakan tidak ada, karena yang tidak berperi Cinta Kasih, tidak dilakukan; yang tidak Susila tidak dijalankan. Kalau suatu pagi ia jatuh di dalam bencana, seorang *Jun Zi* - *Kun Cu* tidak menganggap itu sebagai bencana."

yǔ jì dāng píng shì sān guò qí mén ér bù rù
禹 , 稷 當 (当) 平 世 , 三 過 (过) 其 門 (门) 而 不 入 ,

kǒng zǐ xiànn zhī
孔 子 賢 (贤) 之 。

29.1. *Yu* - *I* dan *Ji* - *Cik* ketika menjalankan tugas dalam jaman yang tenteram itu, pernah tiga kali melewati rumah masing-masing dengan tanpa singgah; maka *Kong Zi* - *Khong Cu* memujinya. (*Meng Zi* - *Bing Cu* IIIA. 4/7,8)

yán zǐ dāng luàn shì jū yū lòu xiàng
顏 (颜) 子 當 (当) 亂 (乱) 世 , 居 於 (于) 陋 巷 。

yī dān shí yī piáo yǐn rén bù kān qí yōu
壹 (一) 簣 (箪) 食 , 壹 (一) 瓢 飲 (饮) , 人 不 堪 其 憂 (忧) ,

yán zǐ bù gǎi qí lè kǒng zǐ xiān zhī
顏 (颜) 子 不 改 其 樂 (乐) , 孔 子 賢 (贤) 之 。

29.2. *Yan Yuan - Gan Yan* hidup pada jaman yang kacau, berdiam di kampung yang buruk, makan dengan hanya sebakul nasi yang kasar dan segayung air, yang bagi orang lain sudah tidak tahan; tetapi *Yan Zi - Gan Cu* tidak berubah kegembiraannya, maka *Kong Zi - Khong Cu* memujinya. (*Lun Yu - Lun Gi* VI. 11)

mèng zǐ yuē yǔ jì yán huí tóng dào
孟 子 曰 : 禹 , 稷 , 顏 (颜) 回 同 道 。

29.3. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “*Yu - I, Ji - Cik* dan *Yan Hui - Gan Hwee* semuanya di dalam Jalan Suci yang sama”.

yǔ sī tiān xià yǒu nì zhě yóu jǐ nì zhī yě
禹 思 天 下 有 溺 者 , 由 己 溺 之 也 ;

jì sī tiān xià yǒu jī zhě yóu jǐ jī zhī yě shì yǐ rú shì qí jí yě
稷 思 天 下 有 餓 (饥) 者 , 由 己 餓 (饥) 之 也 , 是 以 如 是 其 急 也 。

29.4. “*Yu - I* berpikir kalau di dunia ada yang tenggelam karena banjir, ia merasa seperti dirinya yang menenggelamkan. *Ji - Cik* berpikir kalau di dunia ada yang menderita kelaparan, ia merasa seperti dirinya yang menyebabkan kelaparan itu. Demikian mereka bekerja dengan penuh semangat.

yǔ jì yán zǐ yì dì zé jiē rán
禹 , 稷 , 顏 (颜) 子 , 易 地 則 (则) 皆 然 。

29.5. “*Yu - I, Ji - Cik* dan *Yan Zi - Gan Cu* kalau bertukar tempat akan berbuat sama.

jīn yǒu tóng shì zhī rén dòu zhě jiù zhī
今 有 同 室 之 人 鬭 (斗) 者 , 救 之 ,

suí bèi fà yīng guàn ér jiù zhī kě yě
雖 (虽) 被 髮 (发) 纓 (缨) 冠 而 救 之 , 可 也 。

29.6. “Kini kalau ada orang serumah sedang berkelahi; untuk melerainya biarpun kita hanya dengan mengikatkan topi pada rambut yang tidak tergelung: itu boleh juga.

xiāng lín yǒu dòu zhě bèi fà yīng guàn ér wǎng jiù zhī
鄉 (乡) 鄰 (邻) 有 斗 (斗) 者 , 被 髮 (发) 纓 (缨) 冠 而 往 救 之 ,
zé huò yě suī bì hù kě yě
則 (则) 惑 也 , 雖 (虽) 閉 (闭) 戶 可 也 。

29.7. “Tetapi kalau ada perkelahian di kampung tetangga, dengan hanya mengikatkan topi pada rambut yang tidak tergelung untuk pergi melerainya; itu sikap yang salah. Bahkan umpama kita menutup pintu di dalam rumah, itu masih boleh juga.”

gōng du zǐ yuē kuāng zhāng tōng guó jiē chēng bú xiào yān
公 都 子 曰 : 匡 章 , 通 國 (国) 皆 稱 (称) 不 孝 焉 。
fū zǐ yǔ zhī yóu yòu cóng ér lǐ mào zhī
夫 子 與 (与) 之 遊 , 又 從 (从) 而 禮 (礼) 貌 之 ,
gǎn wèn hé yě
敢 問 (问) 何 也 ?

30.1. *Gong Du Zi - Kong To Cu* bertanya, “Orang-orang diseluruh negeri (*Qi - Cee*) memandang *Kuang Zhang - Khong Ciang* sebagai seorang anak yang tidak berbakti, mengapakah guru mau bergaul dengannya dan mengindahkan kepadanya?”

mèng zǐ yuē shì sú suǒ wèi bú xiào zhě wǔ
孟 子 曰 : 世 俗 所 謂 (谓) 不 孝 者 五 ;
duò qí sì zhī bú gù fù mǔ zhī yǎng yī bú xiào yě
惰 其 四 支 , 不 顧 (顾) 父 母 之 養 (养) , 壹 (一) 不 孝 也 ;
bó yì hào yǐn jiǔ bú gù fù mǔ zhī yǎng èr bú xiào yě
博 弈 好 飲 (饮) 酒 , 不 顧 (顾) 父 母 之 養 , 二 不 孝 也 ;

hǎo huò cái sī qī zi bù gù fù mǔ zhī yāng sān bù xiào yě
好 貨 (货) 財，私 妻 子，不 顧 (顾) 父 母 之 養 (养)，三 不 孝 也；

cóng ěr mù zhī yù yǐ wéi fù mǔ lù sì bù xiào yě
從 (从) 耳 目 之 欲，以 為 (为) 父 母 戀，四 不 孝 也；

hǎo yǒng dòu hěn yǐ wēi fù mǔ wǔ bù xiào yě
好 勇 鬥 (斗) 很，以 危 父 母，五 不 孝 也。

zhāng zǐ yǒu yī yū shì hū
章 子 有 壹 (一) 於 (于) 是 乎？

30.2. Meng Zi - Bing Cu menjawab, “Yang dianggap tidak berbakti pada jaman ini ada lima hal: 1. Malas ke empat anggota tubuhnya dan tidak memperhatikan pemeliharaan terhadap orang tuanya. 2. Suka berjudi dan bermabuk-mabuk serta tidak memperhatikan pemeliharaan terhadap orang tuanya. 3. Tamak akan harta benda, hanya tahu isteri dan anak, sehingga tidak memperhatikan pemeliharaan terhadap orang tuanya. 4. Hanya menuruti keinginan mata dan telinga, sehingga memalukan orang tua; dan 5. Suka akan keberanian dan sering berkelahi, sehingga membahayakan orang lain. Adakah Kuang Zhang - Khong Ciang berbuat salah satu diantaranya?

fū zhāng zǐ zǐ fù zé shàn ér bù xiāng yù yě
夫 章 子，子 父 責 (责) 善 而 不 相 遇 也。

30.3. “Adapun perihal Kuang Zhang - Khong Ciang itu, diantara ayah dan anak saling menganjurkan berbuat baik, sehingga tidak ada persesuaian.

(Meng Zi - Bing Cu IVA. 18/2)

zé shàn péng yǒu zhī dào yě fù zǐ zé shàn zéi èn zhī dà zhě
責 (责) 善，朋 友 之 道 也；父 子 責 (责) 善，賊 (贼) 恩 之 大 者。

30.4. Saling menganjurkan berbuat baik sesungguhnya adalah Jalan Suci bagi persahabatan. Tetapi kalau di antara ayah dan anak saling menganjurkan berbuat baik, dapat merugikan cinta yang seharusnya ada di antara mereka.

fū zhāng zì qǐ bù yù yǒu fū qī zǐ mǔ zhī shǔ zāi
夫 章 子， 豈 (岂) 不 欲 有 夫 妻 子 母 之 屬 (属) 哉 ?

wéi dé zuì yū fù bù dé jìn chū qī píng zǐ
為 (为) 得 罪 於 (于) 父， 不 得 近， 出 妻 屏 子，

zhōng shēn bù yǎng yān qí shè xīn yǐ wéi bù ruò shì
終 (终) 身 不 養 (养) 焉。 其 設 (设) 心 以 為 (为) 不 若 是，

shì zé zuì zhī dà zhě shì zé zhāng zì yǐ yǐ
是 則 (则) 罪 之 大 者， 是 則 (则) 章 子 已 矣！

30.5. Adapun *Kuang Zhang - Khong Ciang* itu masakan ia tidak ingin dapat berhubungan dengan isteri, anak dan ibunya? Hanya karena melakukan kesalahan terhadap ayahnya, sehingga menyebabkan ia tidak dapat hidup berkumpul. Ia pergi meninggalkan isteri dan anaknya seumur hidupnya rela tidak mendapatkan perawatan (dari istri dan anak-anaknya). Ia telah berpikir masak-masak bahwa kalau tidak berbuat demikian akan lebih besar kesalahannya. Demikianlah sebenarnya perihal *Kuang Zhang - Khong Ciang* itu."

zēng zǐ jū wǔ chéng yǒu yuè kòu huò yuē kòu zhì hé qù zhū
曾 子 居 武 城 ， 有 越 寇 。 或 曰： 寇 至 ， 盍 去 諸 (诸) ?

yuē wú yù rén yū wǒ shì huǐ shāng qí xīn mù
曰： 無 (无) 寓 人 於 (于) 我 室， 毀 傷 (伤) 其 薪 木 。

kòu tuì zé yuē xiū wǒ qiáng wū wǒ jiāng fǎn
寇 退， 則 (则) 曰： 修 我 牆 (墙) 屋， 我 將 (将) 反 。

kòu tuì zēng zǐ fǎn zuǒ yòu yuē dài xiān shēng rú cǐ qí zhōng qiè jìng yě
寇 退， 曾 子 反。 左 右 曰： 待 先 生 如 此 其 忠 且 敬 也 。

kòu zhì zé xiān qù yǐ wéi míng wàng
寇 至 則 (则) 先 去 以 為 (为) 民 望 ，

kòu tuì zé fǎn dài yū bù kě
寇 退 則 (则) 反， 殆 於 (于) 不 可 。

31.1. Ketika *Zeng Zi - Cing Cu* berdiam di *Wu Cheng - Bu Sing*, suatu hari kota itu kedatangan perampok dari Negeri *Yue - Wat*. Ada yang memberitahukan, ‘Perampok datang, baiklah kalian menyingkirkan diri!’ (Sebelum menyingkir) *Zeng Zi - Cing Cu* berpesan, ‘Jangan boleh orang menempati kamarku dan jangan pula sampai merusak pohon-pohon ini!’ Setelah para perampok berlalu, *Zeng Zi - Cing Cu* berkata; ‘Perbaikilah dinding rumahku, aku segera pulang!’ Para perampok telah berlalu maka *Zeng Zi - Cing Cu* pulang. Murid-murid yang berada di kanan-kirinya saling berkata, ‘Pembesar-pembesar di sini begitu setia dan menghormati guru, tetapi ketika ada perampok datang, ia segera menyingkir sehingga dilihat rakyat disini; setelah para perampok berlalu, baharulah ia kembali. Bukankah tindakan ini tidak layak?’

shěn yóu xíng yuē shì fēi rǔ suǒ zhī yě
沈 猶 (犹) 行 曰 : 是 非 汝 所 知 也 。

xī shěn yóu yǒu fù chu zhī huò
昔 沈 猶 (犹) 有 负 (负) 蜀 (刍) 之 祸 ,

cóng xiān shēng zhě qī shí rén wèi yǒu yǔ yān
從 (从) 先 生 者 七 十 人 , 未 有 與 (与) 焉 。

31.2. *Shen You Xing - Siem Yu Hing* berkata, ‘Engkau belum mengerti. Dahulu ketika guruku tinggal bersama keluarga *Shen You - Siem Yu*, di sana timbul pemberontakan tukang-tukang rumput, murid yang ikut guru ada tujuh puluh, mereka juga diajak menyingkir.’

zǐ sī jū yū wèi yǒu qí kòu
子 思 居 於 (于) 衛 (卫) , 有 齊 (齐) 寇 。

huò yuē kòu zhì hé qù zhū
或 曰 : 寇 至 , 盍 去 諸 (诸) ?

zǐ sī yuē rú jí qù jūn shuí yǔ shǒu
子 思 曰 : 如 伋 去 , 君 誰 (谁) 與 (与) 守 ?

31.3. Ketika *Zi Si - Cu Su* (cucu Nabi *Kong Zi - Khong Cu*) berada di Negeri *Wei - Wee*, di sana kedatangan perampok dari Negeri *Qi - Cee*. Ada orang memberitahukan. ‘Perampok datang, baiklah kalian menyingkirkan diri!’

Zi Si - Cu Su berkata, ‘Kalau *Ji - Khiep* pergi, siapakah akan melindungi raja?’

mèng zǐ yuē zēng zǐ zǐ sī tóng dào
孟子曰：曾子，子思同道。

zēng zǐ shī yě fù xiōng yě zǐ sī chén yě wēi yě
曾子，师(师)也，父兄也；子思，臣也，微也。

zēng zǐ zǐ sī yì dì zé jiē rán
曾子，子思，易地則(则)皆然。

31.4. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “*Zeng Zi - Cing Cu* dan *Zi Si - Cu Su* sesungguhnya sama di dalam Jalan Suci. *Zeng Zi - Cing Cu* pada saat itu berkedudukan sebagai guru, sama dengan kedudukan seorang ayah atau kakak. *Zi Si - Cu Su* berkedudukan sebagai menteri, sama dengan seorang pembela; *Zeng Zi - Cing Cu* dan *Zi Si - Cu Su* kalau bertukar kedudukan akan berbuat sama.”

chǔ zǐ yuē wáng shǐ rén jiàn fū zǐ guǒ yǒu yǐ yì yū rén hū
儲(储)子曰：王使人矚夫子，果有以異(异)於(于)人乎？

32.1. *Chu Zi - Thi Cu* berkata, “Raja menyuruh orang menyelidiki keadaan guru untuk mengetahui perbedaannya dengan orang-orang lain.”

mèng zǐ yuē hé yǐ yì yū rén zāi yáo shùn yǔ rén tóng ēr
孟子曰：何以異(异)於(于)人哉？堯(尧)舜與(与)人同耳。

32.2. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “Bagaimanakah aku dapat berbeda dengan orang-orang lain? *Yao - Giau* dan *Shun - Sun* itupun sama dengan orang-orang lain.”

qí rén yǒu yī qī yī qiè ér chǔ shì zhě
齊(齐)人有壹(一)妻壹(一)妾而處(处)室者。

qí liáng rén chū zé bì yàn jiǔ ròu ér hòu fǎn
其良人出，则(则)必饜(餍)酒肉而後(后)反。

qí qī wèn suǒ yǔ yǐn shí zhě zé jìn fù guì yě
其妻問(问)所與(与)飲(饮)食者，則(则)盡(尽)富貴(贵)也。

qí qī gào qí qiè yuē liáng rén chū zé bì yàn jiǔ ròu ér hòu fǎn
其妻告其妾曰：良人出，則(则)必饗(餍)酒肉而後(后)反；

wèn qí yǔ yǐn shí zhě jìn fù guì yě
問(问)其與(与)飲(饮)食者，盡(尽)富貴(贵)也，

ér wèi cháng yǒu xiǎn zhě lái
而未嘗(尝)有顯(显)者來(来)。

wú jiāng jiàn liáng rén zhī suǒ zhī yě
吾將(将)瞶良人之所之也。

zǎo qǐ yī cóng liáng rén zhī suǒ zhī
蚤起，施從(从)良人之所之，

biàn guó zhōng wú yǔ lì tán zhě
遍國(国)中無(无)與(与)立談(谈)者。

zú zhī dōng guō fān jiān zhī jì zhě qǐ qí yú
卒之東(东)郭墦間(间)之祭者，乞其餘(馀)；

bù zú yòu gù ér zhī tā cǐ qí wéi yàn zú zhī dào yě
不足，又顧(顾)而之他。此其為(为)饗(餍)足之道也。

qí qī guī gào qí qiè yuē
其妻歸(归)，告其妾曰：

liáng rén zhě suǒ yǎng wàng ér zhōng shēn yě jīn ruò cǐ
良人者，所仰望而終(终)身也。今若此！

yǔ qí qiè shàn qí liáng rén ér xiāng qì yū zhōng tíng
與(与)其妾訕(讪)其良人，而相泣於(于)中庭。

ér liáng rén wèi zhī zhī yě shī shī cóng wài lái jiāo qí qī qiè
而良人未之知也，施施從(从)外來(来)，驕(骄)其妻妾。

33.1. Di Negeri *Qi* - *Cee* ada seorang yang mempunyai isteri dan seorang isteri muda yang tinggal serumah. Tiap hari, suami itu pergi keluar rumah dan pulang kenyang dengan arak dan daging. Kalau ditanya isterinya dimana dia makan dan minum, selalu dijawab: makan bersama orang-orang kaya atau orang-orang berkedudukan tinggi. Si isteri berkata kepada isteri muda itu, ‘Setiap kali suami kita ke luar rumah, pulangnya selalu sudah kenyang dengan arak dan daging. Kalau kutanya dengan siapa sudah makan dan minum, selalu menjawab: makan bersama orang-orang kaya atau orang-orang berkedudukan tinggi. Tetapi belum pernah ada orang terpandang yang datang kemari. Aku akan menyelidiki ke mana suami kita itu pergi sesungguhnya.’ Begitulah keesokan harinya setelah bangun pagi lalu dengan diam-diam mengikuti suaminya pergi.

Ternyata di dalam kota tiada seorangpun yang mengajaknya berbicara meskipun hanya dengan berdiri saja. Setelah sampai di selatan tembok kota, di situ terdapat orang-orang yang sedang sembahyang di kuburan; suaminya itu berhenti dan mengemis bekas sajian sembahyang. Ia belum puas, lalu berpaling dan datang menghampiri orang-orang lain yang juga sedang bersembahyang. Begitulah caranya mendapatkan makan kenyang. Si isteri segera pulang memberitahukan kepada isteri muda itu. ‘Suami kita adalah satu-satunya orang bagi kita untuk menaruh harapan sepanjang hidup, tetapi kenyataannya dia seorang yang demikian macamnya? Kemudian si isteri bersama isteri muda itu mengutuk kelakuan suaminya serta menangis di ruang tengah. Suami itu tidak mengetahui akan peristiwa yang telah terjadi. Dengan wajah gembira dan sompong dari luar ia masuk ke dalam rumah.

yóu jūn zǐ guān zhī zé rén zhī suǒ yǐ qiú fù guì lì dá zhě
由 君 子 觀 (观) 之 , 則 (则) 人 之 所 以 求 富 貴 (贵) 利 達 (达) 者 ,

qí qī qiè bù xiū yě ér bù xiāng qì zhě jǐ xī yǐ
其 妻 妾 不 羞 也 而 不 相 泣 者 , 幾 (几) 希 矣 。

33.2. Ditinjau dari sudut pandangan seorang *Jun Zi* - *Kun Cu*, orang-orang yang di dalam usahanya mendapatkan kekayaan, kedudukan, keuntungan dan kemajuan tanpa memalukan dan menyebabkan isterinya menangis; sesungguhnya hanya beberapa orang saja.

孟子

MENG ZI - BING CU

V

萬 (万) 章

Wan Zhang - Ban Ciang

歐陽子文

Bratayana Ongkowijaya, SE, XDS

2012

mèng zǐ
孟子 - (**BING CU**)

JILID V A

萬 (万) 章《上》

Wan Zhang (Shang) - Ban Ciang (Siang)

wàn zhāng wèn yuē shùn wǎng yū tián
萬 (万) 章 問 (问) 曰 : 舜 往 於 (于) 田 ,

hào qì yū míng tiān hé wéi qí hào qì yě
號 (号) 泣 於 (于) 曦 天 , 何 為 (为) 其 號 (号) 泣 也 ?

mèng zǐ yuē yuàn mù yě
孟 子 曰 : 怨 慕 也 。

1.1. *Wan Zhang - Ban Ciang* bertanya, “*Shun - Sun* ketika mengerjakan sawah, sering menangis dan berseru kepada *Tian - Thian* YME. Mengapa ia menangis dan berseru demikian?” (*Shu Jing - Su King* II. 2)

Meng Zi - Bing Cu menjawab, “Ia menyesali diri.”

wàn zhāng yuē fù mǔ ài zhī xǐ ér bù wàng
萬 (万) 章 曰 : 父母愛 (爱) 之 , 喜而不忘 ;

fù mǔ wu zhī láo ér bù yuàn rán zé shùn yuàn hū
父母惡 (恶) 之 , 勞 (劳) 而不怨 。然則 (则) 舜怨乎 ?

yuē zhǎng xī wèn yū gōng míng gāo
曰 : 長 (长) 息問 (问) 於 (于) 公明高

yuē shùn wǎng yū tián zé wú jì dé wén mìng yǐ
曰 : 舜往於 (于) 田 , 則 (则) 吾既得聞 (闻) 命矣。

hào qì yū mǐn tiān yū fù mǔ zé wú bù zhī yě
號 (号) 泣於 (于) 昊天 , 於 (于) 父母 , 則 (则) 吾不知也。

gōng míng gāo yuē shì fēi ěr suǒ zhī yě
公明高曰 : 是非爾 (尔) 所知也。

fū gōng míng gāo yǐ xiào zǐ zhī xīn wéi bú ruò shì jiá wǒ jié lì gēng tián
夫公明高以孝子之心為 (为) 不若是恕 ; 我竭力耕田 ,

gòng wéi zǐ zhí ér yǐ yǐ fù mǔ zhī bù wǒ ài yū wǒ hé zāi
共為 (为) 子職 (职) 而已矣 , 父母之不我愛 (爱) , 於 (于) 我何哉 ?

1.2. Wan Zhang - Ban Ciang berkata, "Kalau dicinta ayah bunda, dalam kegembiraan tidak boleh melupakan diri; kalau dibenci ayah-bunda, meskipun harus bersusah payah, tidak boleh menyesalinya. Mengapakah **Shun - Sun** menyesal?"

(*Lun Yu - Lun Gi* IV. 18)

"**Chang Xi - Tiang Siet** pernah bertanya kepada **Gong Ming Gao - Kong Bing Koo**, 'Hal **Shun - Sun** mengerjakan sawah, saya telah mendengar penjelasan dengan mengerti; tetapi hal ia menangis dan berseru kepada **Tian - Thian** Yang Maha Pengasih serta ayah-bundanya, saya belum dapat mengerti.' **Gong Ming Gao - Kong Bing Koo** berkata, 'Sungguh engkau tidak akan mudah mengerti.' Menurut **Gong Ming Gao - Kong Bing Koo**, hati seorang anak yang berbakti sungguh berat kalau sampai tidak mendapat cinta orang tuanya. (**Shun - Sun** tentu berpikir). 'Aku dengan sekuat tenaga membajak sawah, inilah wajar bagi seorang anak. Tetapi kalau ayah dan ibu sampai

tidak mencintai diriku, orang macam apakah aku ini?"

dì shǐ qí zǐ jiǔ nán èr nǚ bǎi guān niú yáng cāng lǐn bèi
帝使其子九男二女，百官牛羊倉(仓)廩備(备)，

yǐ shì shùn yū quǎn mǔ zhī zhōng
以事舜於(于)畎畝(亩)之中，

tiān xià zhī shì duō jiù zhī zhě dì jiāng xū tiān xià ér qiān zhī yān
天下之士多就之者，帝將(将)胥天下而遷(迁)之焉。

wéi bú shùn yū fù mǔ rú qióng rén wú suǒ guī
為(为)不順(顺)於(于)父母，如窮(穷)人無(无)所歸(归)。

1.3. "Setelah raja (*Yao - Giau*) menyuruh sembilan orang putera dan dua orang puterinya beserta para pembantunya, menyediakan lembu, kambing, dan gudang-gudang harta untuk melayani *Shun - Sun* di tengah sawah, para Siswa di dunia juga datang kepadanya. Raja menginginkan ia membantu mengatur dunia untuk kemudian mewariskan takhta kepadanya; tetapi karena belum dapat bersesuaian dengan ayah-bundanya, ia masih merasa sebagai seorang miskin yang tidak mempunyai tempat kediaman untuk pulang. (*Shu Jing - Su King* I. 12)

tiān xià zhī shì yuè zhī rén zhī suǒ yù yě ér bù zú yǐ jiě yōu
天下之士悅之，人之所欲也，而不足以解憂(忧)；

hào sè rén zhī suǒ yù qī dì zhī èr nǚ ér bù zú yǐ jiě yōu
好色，人之所欲，妻帝之二女，而不足以解憂(忧)；

fù rén zhī suǒ yù fù yǒu tiān xià ér bù zú yǐ jiě yōu
富，人之所欲，富有天下，而不足以解憂(忧)；

guì rén zhī suǒ yù guì wéi tiān zǐ ér bù zú yǐ jiě yōu
貴(贵)，人之所欲，貴(贵)為(为)天子，而不足以解憂(忧)。

rényuè zhī hào sè fù guì wú zú yǐ jiě yōu zhě
人悅之，好色，富，貴，無(无)足以解憂(忧)者，

wéi shùn yú fù mǔ kě yǐ jiě yōu
惟 順 (顺) 於 (于) 父母， 可以解憂 (忧)。

1.4. “Disukai oleh para Siswa di dunia adalah keinginan setiap orang; tetapi hal itu belum dapat meredakan kesedihannya. Keelokan wajah adalah keinginan setiap orang, ia telah beristerikan kedua orang puteri raja (*Yao* - *Giau*); tetapi hal itu belum juga meredakan kesedihannya. Kekayaan adalah keinginan setiap orang, ia sudah memiliki kekayaan di dunia ini; tetapi hal itu tidak cukup pula meredakan kesedihannya. Kedudukan tinggi ialah keinginan setiap orang, kedudukannya sudah sebagai raja; tetapi hal itu belum cukup juga untuk meredakan kesedihannya.

Disukai para Siswa, beristeri elok, kaya dan berkedudukan tinggi ternyata semuanya itu belum dapat meredakan kesedihannya; karena menurut ia, hanya setelah dapat bersesuaian dengan ayah-bunda, baharulah dapat lepas dari kesedihannya.

rén shǎo zé mù fù mǔ zhī hào sè zé mù shǎo ài
人 少 則 (则) 慕 父母， 知 好 色 則 (则) 慕 少 艾，

yǒu qī zi zé mù qī zi shì zé mù jūn
有 妻 子 則 (则) 慕 妻 子， 仕 則 (则) 慕 君，

bù dé yú jūn zé rè zhōng dà xiào zhōng shēn mù fù mǔ
不 得 於 (于) 君 則 (则) 热 (热) 中。 大 孝 終 (终) 身 慕 父母。

wǔ shí ér mù zhě yǔ yū dà shùn jiàn zhī yǐ
五 十 而 慕 者， 予 於 (于) 大 舜 見 (见) 之 矣。

1.5. “Biasanya orang pada waktu muda selalu terkenang kepada ayah-bundanya, setelah mengenal keelokan wajah, ia rindu kepada kekasihnya; setelah beranak isteri, ia terkenang kepada anak-isterinya dan setelah memangku jabatannya terkenang kepada rajanya; bahkan kalau tidak mendapatkan raja yang mau menerimanya, ia dengan penuh nafsu mengusahakan. Tetapi orang yang besar rasa Baktinya, sepanjang hidupnya akan tetap terkenang kepada ayah-bundanya. Dalam usia lima puluh tahun masih terkenang kepada ayah-bundanya, hal itu kulihat nyata pada diri *Shun* - *Sun* Agung.”

wàn zhāng wèn yuē shī yún qǔ qī rú zhī hé bì gào fù mǔ
萬 (万) 章 問 (问) 曰：《詩 (诗)》雲 (云)：娶妻如之何？必告父母。

xìn sī yán yě yí mò rú shùn shùn zhī bù gào ér qǔ hé yě
信 斯 言 也 ， 宜 莫 如 舜 。 舜 之 不 告 而 娶 ， 何 也 ？

mèng zǐ yuē gào zé bù dé qǔ nán nǚ jū shì rén zhī dà lún yě
孟 子 曰 : 告 則 (则) 不 得 娶 。 男 女 居 室 ， 人 之 大 倫 (伦) 也 。

rú gào zé fèi rén zhī dà lún yǐ dùi fù mǔ shì yǐ bù gào yě
如 告 ， 則 (则) 罢 (废) 人 之 大 倫 (伦) ， 以 惹 (惹) 父 母 ， 是 以 不 告 也 。

2.1. *Wan Zhang - Ban Ciang* bertanya, “Di dalam Kitab sanjak tertulis, ‘Orang hendak menikah apakah yang harus dilakukan? Ia harus memberitahu ayah-bundanya.’ Kalau kata-kata ini dapat dipercaya, niscaya tidak ada yang lebih dapat mengikutinya dari pada *Shun - Sun*. tetapi mengapakah *Shun - Sun* menikah dengan tidak memberitahu (kepada orang tuanya) lebih dahulu?”

Meng Zi - Bing Cu menjawab, “Kalau ia memberitahu, niscaya ia tidak dapat menikah. Hal laki-laki dan perempuan hidup berkeluarga, adalah hubungan terbesar di dalam hidup manusia. Kalau dengan memberitahu, kemudian menyebabkan hancurnya hubungan terbesar di dalam hidup manusia itu, pasti juga akan menjadikan ayah-bunda akhirnya menjadi menyesal. Itulah sebabnya maka tidak memberitahu.”
(*Shi Jing - Si King* 1. 8. 6. 3; *Meng Zi - Bing Cu* IVA. 26)

wàn zhāng yuē shùn zhī bù gào ér qǔ
萬 (万) 章 曰 : 舜 之 不 告 而 娶 ,

zé wú jì dé wén mìng yǐ
則 (则) 吾 既 得 聞 (闻) 命 矣 。

dì zhī qī shùn ér bù gào hé yě
帝 之 妻 舜 而 不 告 , 何 也 ?

yuē dì yì zhī gào yān zé bù dé qī yě
曰 : 帝 亦 知 告 焉 則 (则) 不 得 妻 也 。

2.2. *Wan Zhang - Ban Ciang* bertanya, “Hal *Shun - Sun* tidak memberitahu tentang pernikahannya itu sudah murid dengar dengan mengerti. Tetapi hal raja hendak mengambil *Shun - Sun* sebagai menantu, mengapakah juga tidak memberitahu (kepada orang tua *Shun - Sun*)?” “Raja sudah tahu bahwa bila dia memberitahu,

diapun tidak akan dapat mengambilnya sebagai menantu.”

wàn zhāng yuē fù mǔ shǐ shùn wán lǐn juān jiē gǔ sǒu fén lǐn
萬 (万) 章 曰 : 父母使舜完廩，捐階(阶)，瞽瞍焚廩。

shǐ jùn jǐng chū cóng ér yǎn zhī
使浚井，出，從(从)而揜之。

xiàng yuē mó gài du jūn xián wǒ jì
象 曰 : 謨(謨)蓋(盖)都君咸我績(绩)。

niú yáng fù mǔ cāng lǐn fù mǔ gān gē zhèn qín zhèn
牛 羊 父母，倉(仓)廩父母，干戈朕，琴朕，

dī zhèn èr sǎo shǐ zhì zhèn qī
祇朕，二嫂使治朕棲(栖)。

xiàng wǎng rù shùn gōng shùn zài chuáng qín
象 往 入 舜 宫，舜 在 床 琴，

xiàng yuē yù táo sī jūn ěr niǔ ní
象 曰 : 郁(郁)陶思君爾(尔)。忸怩。

shùn yuē wéi cí chén shù rǔ qí yū yǔ zhì
舜 曰 : 惟茲 臣 庶，汝其於(于)予治。

bú shí shùn bù zhī xiàng zhī jiāng shā jǐ yǔ
不識(识)舜不知象之將(将)殺(杀)己與(与)?

yuē xī ér bù zhī yě xiàng yōu yì yōu xiàng xǐ yì xǐ
曰 : 奚而不知也? 象憂(忧)亦憂(忧)，象喜亦喜。

2.3. Wan Zhang - Ban Ciang berkata, “Orang tuanya pernah menyuruh **Shun - Sun** memperbaiki lumbung, (ketika **Shun - Sun** masih di atas genting) tangganya diambil, lalu **Gu Sou - Ko So** (ayahnya) membakar gudang itu. Juga pernah disuruh memerdalam perigi, ketika **Shun - Sun** sudah keluar, (orang tuanya yang menyangka **Shun - Sun** masih ada di dalam) perigi itu lalu ditimbuni, **Xiang - Chiang** (adik tiri **Shun - Sun**) lalu berkata, “Akal menimbuni pangeran baru ini di dalam perigi

adalah jasaku. Lembu dan kambingnya biarlah untuk ayah dan ibu. Gudang dan lumbungnya biarlah untuk ayah dan ibu pula. Aku mengambil perisai, tombak, celempung dan busurnya. Kedua ipar itu akan kusuruh mengatur tempat tidurku. *Xiang - Chiang* lalu pergi ke rumah *Shun - Sun*. saat itu *Shun - Sun* sedang berada di atas bangku memetik celempungnya. *Xiang - Chiang* lalu berkata, ‘Hamba datang kemari karena ingat dan ingin bertemu dengan tuanku.’ ia berkata dengan wajah malu. *Shun - Sun* berkata, ‘Sangat banyak menteri-menteriku, maukah engkau membantu aku mengatur mereka?’ Murid tidak mengerti apakah *Shun - Sun* tidak mengetahui bahwa *Xiang - Chiang* hendak membunuhnya?” “Bagaimanakah ia tidak tahu? Tetapi ia merasa sedih bila *Xiang - Chiang* bersedih dan ia merasa gembira bila *Xiang - Chiang* bergembira.”

yuē rán zé shùn wěi xǐ zhě yǔ
曰：然則（则）舜偽（伪）喜者與（与）？

yuē fǒu xī zhě yǒu kuì shēng yú yū zhèng zǐ chǎn
曰：否。昔者有饋（馈）生魚（鱼）於（于）鄭（郑）子產（产）。

zǐ chǎn shǐ xiào rén xù zhī chí xiào rén pēng zhī fǎn mìng yuē
子產（产）使校人畜之池。校人烹之，反命曰：

shǐ shě zhī yǔ yǔ yān shǎo zé yáng yáng yān yōu rán ér shì
始舍之，圉圉焉；少則（则）洋洋焉，攸然而逝。

zǐ chǎn yuē dé qí suǒ zāi dé qí suǒ zāi
子產（产）曰：得其所哉！得其所哉！

xiào rén chū yuē shú wèi zǐ chǎn zhì
校人出，曰：孰謂（谓）子產（产）智？

yǔ jì pēng ér shí zhī yuē dé qí suǒ zāi dé qí suǒ zāi
予既烹而食之，曰：得其所哉！得其所哉！

gù jūn zǐ kě qī yǐ qí fāng nán wǎng yǐ fēi qí dào
故君子可欺以其方，難（难）罔以非其道。

bǐ yǐ ài xiōng zhī dào lái gù chéng xìn ér xǐ zhī xī wěi yān
彼 以 愛 (爱) 兄 之 道 來 (来) , 故 誠 (诚) 信 而 喜 之 , 奚 傷 (伪) 焉 !

2.4. “Tidakkah *Shun - Sun* hanya berpura-pura gembira?” “Tidak! Dahulu ada seorang bernama *Zi Chan - Cu San*, menteri Negeri *Zheng - Ting*. Pada suatu hari, ia menerima antaran ikan hidup. *Zi Chan - Cu San* kemudian menyuruh orangnya untuk memelihara ikan itu di dalam kolam, tetapi perawat kolam itu memasak ikan itu dan memakannya. Setelah itu memberi laporan. ‘Tadi ketika ikan dilepaskan di dalam kolam nampak agak bingung, tetapi sebentar kemudian sudah nampak leluasa dan berenang kian kemari dengan senang.’ *Zi Chan - Cu San* berkata, ‘Ia sudah mendapat tempatnya. Ia sudah mendapat tempatnya.’ Perawat kolam itu lalu keluar dan berkata, ‘Siapa mengatakan *Zi Chan - Cu San* Bijaksana? Ikan itu sudah kumasak dan kumakan, tetapi dia berkata, ‘Ia sudah mendapat tempatnya. Ia sudah mendapat tempatnya.’ (*Lun Yu - Lun Gi* VI. 26)

Begitulah seorang *Jun Zi - Kun Cu* bisa ditipu dengan apa-apa yang nampak wajar, tetapi tidak dapat disesatkan dengan apa-apa yang tidak berdasarkan Jalan Suci. Ia datang dengan cara seorang adik mencintai kakaknya, maka sudah tentu (*Shun - Sun*) dapat sungguh-sungguh percaya dan bergembira. Bagaimanakah bisa dianggap berpura-pura?”

wàn zhāng wèn yuē xiàng rì yǐ shā shùn wéi shì
萬 (万) 章 問 (问) 曰 : 象 日 以 殺 (杀) 舜 為 (为) 事 ,

lì wéi tiān zǐ zé fàng zhī hé yě
立 為 (为) 天 子 , 則 (则) 放 之 , 何 也 ?

mèng zǐ yuē fēng zhī yě huò yuē fàng yān
孟 子 曰 : 封 之 也 。 或 曰 放 焉 。

3.1. *Wan Zhang - Ban Ciang* bertanya, “*Xiang - Chiang* mula-mula tiap hari hanya berusaha untuk membunuh *Shun - Sun*; setelah *Shun - Sun* menjadi raja, mengapakah ia hanya dihukum buang?”

Meng Zi - Bing Cu berkata, “Ia bahkan diberi kedudukan, tetapi orang-orang mengatakan ia dibuang.”

wàn zhāng yuē shùn liú gòng gōng yū yōu zhōu
萬 (万) 章 曰 : 舜 流 共 工 於 (于) 幽 州 ,

fàng huān dōu yū chóng shān shā sān miáo yū sān wēi
放 驪 兜 於 (于) 崇 山 , 殺 (杀) 三 苗 於 (于) 三 危 ,

jí gǔn yū yǔ shān sì zuì ér tiān xià xián fú zhū bù rén yě
殛 鯀 (鯀) 於 (于) 羽 山 , 四 罪 而 天 下 咸 服 , 誅 (诛) 不 仁 也 。

xiàng zhì bù rén fēng zhī yǒu bì yǒu bì zhī rén xī zuì yān
象 至 不 仁 , 封 之 有 廏 , 有 廏 之 人 奚 罪 焉 ?

rén rén gù rú shì hū zài tā rén zé zhū zhī zài dì zé fēng zhī
仁 人 固 如 是 乎 ? 在 他 人 則 (则) 誅 (诛) 之 。 在 弟 則 (则) 封 之 。

yuē rén rén zhī yū dì yě bú cáng nù yān
曰 : 仁 人 之 於 (于) 弟 也 , 不 藏 怒 焉 ,

bú sù yuàn yān qīn ài zhī ér yǐ yǐ
不 宿 怨 焉 , 親 (亲) 愛 (爱) 之 而 已 矣 。

qīn zhī yù qí guì yě ài zhī yù qí fù yě
親 (亲) 之 欲 其 貴 (贵) 也 , 愛 (爱) 之 欲 其 富 也 。

fēng zhī yǒu bì fù guì zhī yě
封 之 有 廏 , 富 貴 (贵) 之 也 。

shēn wéi tiān zǐ dì wéi pǐ fū
身 為 (为) 天 子 , 弟 為 (为) 匹 夫 ,

kě wèi qīn ài zhī hū
可 謂 (谓) 親 (亲) 愛 (爱) 之 乎 ?

3.2. *Wan Zhang - Ban Ciang* berkata, “*Shun - Sun* menghukum seorang kepala pekerja, *Gong Gong - Kiong Kong*, ke *You Zhou - Yu Ciu*; menyingkirkan *Huan Duo - Hwan Tau* ke Gunung *Chong - Cong*; menghukum kepala daerah *San Miao - Sam Biau* di *San Wei - Sam Gwi* dan menghukum *Gun - Kun* di Gunung *Yu - I*. setelah ke empat orang berdosa ini dihukum, seluruh dunia menjadi tunduk; karena orang-orang yang tidak berperi Cinta Kasih dihukum. *Xiang - Chiang* yang lebih-lebih tidak berperi

Cinta Kasih, bahkan diangkat menjadi kepala daerah *You Bi* - *Yu Pi*. Apakah dosa orang-orang *You Bi* - *Yu Pi* sehingga diperlukan demikian? Bolehkah seorang yang berperi Cinta Kasih berbuat demikian? Kepada orang lain dihukum, kepada adiknya sendiri, bahkan diberi kedudukan."

Meng Zi - *Bing Cu* menjawab, "Seorang yang berperi Cinta Kasih, terhadap adiknya sendiri tidak mau menyembunyikan kemarahannya, juga tidak mau menyimpan dendam; dia hanya mencintai dan menyayanginya. Orang yang mencintai, menginginkan orang itu mulia, orang yang menyayangi, menginginkan orang itu kaya. Pengangkatannya di *You Bi* - *Yu Pi* itu adalah agar ia memperoleh kaya dan mulia. Kalau diri sendiri menjadi raja, tetapi adiknya hanya menjadi orang biasa, dimanakah ada rasa cinta dan sayang itu?" (*Shu Jing* - *Su King* II. 1)

gǎn wèn huò yuē fàng zhě hé wèi yě
敢 問 (问) 或 曰 放 者 , 何 謂 (谓) 也 ?

yuē xiàng bù dé yǒu wéi yū qí guó
曰 : 象 不 得 有 為 (为) 於 (于) 其 國 (国) ,

tiān zǐ shǐ lì zhì qí guó ér nà qí gòng shuì yān
天 子 使 吏 治 其 國 (国) 而 納 (纳) 其 貢 (贡) 稅 焉 ,

gù wèi zhī fàng qǐ dé bào bǐ mǐn zāi
故 謂 (谓) 之 放 。 豈 (岂) 得 暴 彼 民 哉 ?

suī rán yù cháng cháng ér jiàn zhī gù yuán yuán ér lái
雖 (虽) 然 , 欲 常 常 而 見 (见) 之 , 故 源 源 而 來 (来) 。

bù jí gòng yǐ zhèng jiē yū yǒu bì cǐ zhī wèi yě
不 及 貢 (贡) , 以 政 接 於 (于) 有 庫 , 此 之 謂 (谓) 也 。

3.3. "Memberanikan diri bertanya, mengapakah orang-orang berkata bahwa ia dibuang?" "*Xiang* - *Chiang* tidak bisa berbuat apa-apa di negeri itu, karena raja menyuruh wakilnya mengurus pemerintahan disana dan menye-rahkan penghasilan kepadanya. Itulah sebabnya orang-orang berkata bahwa ia dibuang. Dengan demikian, bagaimanakah ia dapat menindas rakyat? Sekalipun begitu, (*Shun* - *Sun*) sering ingin bertemu dengannya, maka ia dapat dengan leluasa datang. Biar-pun

belum saatnya menerima kepala-kepala daerah, (*Shun* - *Sun*) selalu menyediakan waktu untuk menerima kepala daerah *You Bi* - *Yu Pi* itu. Demikianlah maksudnya!"

xián qū méng wèn yuē yǔ yún shèng dé zhī shì
咸 丘 蒙 問 (问) 曰 : 《語 (语)》 雲 (云) : 盛 德 之 士 ,

jūn bù dé ér chén fù bù dé ér zǐ
君 不 得 而 臣 , 父 不 得 而 子 。

shùn nán miàn ér lì yáo shuài zhū hóu běi miàn ér cháo zhī
舜 南 面 而 立 , 堯 (尧) 帥 (帅) 諸 (诸) 侯 北 面 而 朝 之 。

gǔ sǒu yì běi miàn ér cháo zhī shùn jiàn gǔ sǒu qí róng yǒu cù
瞽 眇 亦 北 面 而 朝 之 ; 舜 見 (见) 瞽 眇 , 其 容 有 慚 。

kǒng zǐ yuē yū sī shí yě tiān xià dài zāi jí jí hū
孔 子 曰 : 於 (于) 斯 時 (时) 也 , 天 下 殆 哉 , 岌 岌 乎 !

bú shí cǐ yǔ chéng rán hū zāi mèng zǐ yuē fǒu
不 識 (识) 此 語 (语) 誠 (诚) 然 乎 哉 ? 孟 子 曰 : 否 。

cǐ fēi jūn zǐ zhī yán qí dōng yě rén zhī yǔ yě
此 非 君 子 之 言 , 齊 (齐) 東 (东) 野 人 之 語 (语) 也 。

yáo lǎo ér shùn shè yě
堯 (尧) 老 而 舜 攝 (摄) 也 。

yáo diǎn yuē èr shí yǒu bā zǎi fàng xūn nǎi cú luò
《堯 (尧) 典 》 曰 : 二 十 有 八 載 (载) , 放 劳 (勋) 乃 徒 落 ,

bǎi xìng rú sàng kǎo bǐ sān nián sì hǎi è mì bā yīn
百 姓 如 衷 (丧) 考 姦 , 三 年 , 四 海 遏 密 八 音 。

kǒng zǐ yuē tiān wú èr rì mǐn wú èr wáng
孔 子 曰 : 天 無 (无) 二 日 , 民 無 (无) 二 王 。

shùn jì wéi tiān zǐ yǐ
舜 既 為 (为) 天 子 矣 ,

yòu shuài tiān xià zhū hóu yǐ wéi yáo sān nián sàng
又 帥 (帅) 天 下 諸 (诸) 侯 以 為 (为) 堯 (尧) 三 年 喪 (丧) ,

shì èr tiān zǐ yǐ
是 二 天 子 矣 。

4.1. *Xian Qiu Meng - Ham Khiu Bong* bertanya, “Dalam peribahasa dikatakan, ‘Seorang Siswa yang sempurna Kebajikan, raja tidak dapat menjadikannya sebagai menteri, ayah tidak dapat menganggapnya sebagai anak? *Shun - Sun* berdiri menghadap ke Selatan sedang *Yao - Giau* dengan diikuti para rajamuda menghadap ke Utara di istana; begitu pula *Gu Sou - Ko So* menghadap ke Utara di istana. Demi *Shun - Sun* melihat *Gu Sou - Ko So*, wajahnya nampak tidak tenang. *Kong Zi - Khong Cu* bersabda, ‘Dalam saat demikian, dunia tampak sebagai di dalam bahaya dan tidak tenteram.’ Murid tidak tahu apakah hal yang demikian ini sungguh-sungguh pernah terjadi.”

Meng Zi - Bing Cu menjawab, “Tidak benar! Itu bukan kata-kata *Jun Zi - Kun Cu*. Itu hanya ceritera orang-orang desa sebelah Timur Negeri *Qi - Cee*. Ketika *Yao - Giau* sudah tua, *Shun - Sun* hanya mewakilinya. Di dalam Kitab *Yao Dian - Giau Tian* tertulis, ‘Setelah diwakili selama dua puluh delapan tahun, *Fang Xun - Hong Hun* berangkat rohnya dan turun jasmaninya (wafat). Rakyat melakukan perkabungan seperti kematian orang tuanya. Selama tiga tahun di empat penjuru lautan tidak terdengar suara musik.’ (*Shu Jing - Su King* II. 1)

Kong Zi - Khong Cu bersabda, ‘Langit tiada dua matahari, rakyatpun tidak punya dua raja.’ Kalau *Shun - Sun* ketika itu sudah menjadi raja, bagaimana ia boleh memimpin para raja muda di dunia melakukan perkabungan selama tiga tahun untuk *Yao - Giau*? Itu berarti ada dua raja.”

xián qū méng yuē shùn zhī bù chén yáo
咸 丘 蒙 曰 : 舜 之 不 臣 堯 (尧) ,

zé wú jì dé wén mìng yǐ
則 (则) 吾 既 得 聞 (闻) 命 矣 。

shī yún pǔ tiān zhī xià mò fēi wáng tǔ
《詩 (诗)》 雲 (云) : 普 天 之 下 , 莫 非 王 土 ;

shuai tǔ zhī bīn mò fēi wáng chén
率 土 之 濱 (滨) , 莫 非 王 臣 。

ér shùn jì wéi tiān zǐ yǐ gǎn wèn gǔ sǒu zhī fēi chén rú hé
而 舜 既 為 (为) 天 子 矣 , 敢 問 (问) 聽 稔 之 非 臣 , 如 何 ?

yuē shì shī yě fēi shì zhī wèi yě
曰：是 詩 (诗) 也 ， 非 是 之 謂 (谓) 也 。

láo yū wáng shì ér bù dé yāng fù mǔ yě
勞 (劳) 於 (于) 王 事 而 不 得 養 (养) 父 母 也 。

yuē cǐ mò fēi wáng shì wǒ dú xiàn láo yě
曰：此 莫 非 王 事 ， 我 獨 (独) 賢 (贤) 勞 (劳) 也 。

gù shuō shī zhě bù yǐ wén hàn cí
故 說 (说) 詩 (诗) 者 ， 不 以 文 害 辭 (辞) ，

bù yǐ cí hàn zhì yǐ yì nì zhì shì wéi dé zhī
不 以 辭 (辞) 害 志 ； 以 意 逆 志 ， 是 為 (为) 得 之 。

rú yǐ cí ér yǐ yǐ
如 以 辭 (辞) 而 已 矣 ，

yún hàn zhī shī yuē
《雲 (云) 漢 (汉)》 之 詩 (诗) 曰 :

zhōu yú lí mǐn mí yǒu jié yí
周 餘 (余) 黎 民 , 靡 有 孜 遺 (遗) 。

xìn sī yán yě shì zhōu wú yí mǐn yě
信 斯 言 也 , 是 周 無 (无) 遺 (遗) 民 也 。

4.2. *Xian Qiu Meng - Ham Khiu Bong* berkata, “Tentang *Shun - Sun* tidak memperlakukan *Yao - Giau* sebagai menteri murid sudah dapat mendengar dengan mengerti. Di dalam Kitab Sanjak tertulis, ‘Semua tanah di dunia, tiada yang bukan milik raja.’ (*Shi Jing - Si King II. VI. I. 2*) Dan *Shun - Sun* bukankah menjadi raja? Memberanikan bertanya, mengapakah *Gu Sou - Ko So* tidak boleh dipandang sebagai menterinya juga?”

“Adapun Sanjak itu tidak bermaksud demikian. Penggubah Sanjak itu, karena terus sibuk dengan pekerjaan-pekerjaannya sehingga tidak berkesempatan merawat ayah-bundanya; maka berkata, ‘Ini semua tiada yang bukan pekerjaan raja, mengapakah hanya aku seorang yang harus bersusah payah?’

Maka kalau hendak membicarakan sebuah Sanjak, tidak boleh hanya mengambil beberapa perkataan yang dapat merusak isi kalimat; tidak pula hanya mengambil beberapa kalimat yang dapat merusakkan seluruh isi. Orang harus dengan pikiran jernih memahaminya, sehingga dapat menangkap maknanya. Demikianlah hendaknya orang berbuat. Di dalam Sanjak *Yun Han - Ien Han* tertulis, ‘Orang-orang muda Dinasti *Zhou* - *Ciu*, tiada seorangpun tinggal.’ Kalau kata-kata ini harus dipercaya begitu saja, maka berarti sudah tidak ada lagi orang-orang Dinasti *Zhou* - *Ciu*.

xiao zi zhī zhì mò dà hū zūn qīn
孝 子 之 至 ， 莫 大 乎 尊 親 (亲) ；

zūn qīn zhī zhì mò dà hū yǐ tiān xià yǎng
尊 親 (亲) 之 至 ， 莫 大 乎 以 天 下 養 (养) 。

wéi tiān zǐ fù zūn zhī zhì yě yǐ tiān xià yǎng yǎng zhī zhì yě
為 (为) 天 子 父， 尊 之 至 也； 以 天 下 養 (养)， 養 (养) 之 至 也。

shī yuē yǒng yán xiào sī xiào sī wéi zé cǐ zhī wèi yě
《詩 (诗)》曰： 永 言 孝 思， 孝 思 維 (维) 則 (则)。此 之 謂 (谓) 也。

4.3. “Puncak Laku bakti seorang anak, tiada yang lebih besar dari menjunjung orang tuanya. Puncak menjunjung tinggi orang tua, tiada yang lebih besar dari memeliharanya dengan segenap apa yang ada di dunia. Dapat menjadikan ayah dari seorang raja, inilah puncak dalam menjunjung tinggi. Memeliharanya dengan segenap apa yang ada di dunia, inilah puncak pemeliharaan. Di dalam Kitab Sanjak tertulis, ‘Selalu tekunlah memupuk cita berbakti, cita berbakti itu akan menjadi teladan sepanjang masa.’ Inilah yang dimaksudkan. (*Shi Jing - Si King* III. 1. 9. 3)

shū yuē zhī zài jiàn gǔ sǒu
《書 (书)》 曰： 祗 輽 (载) 見 (见) 聾 眇 ，

kuí kuí zhāi lì gǔ sǒu yì yǔn ruò shì wéi fù bù dé ér zǐ yě
夔夔齋(斋)栗，瞽瞍亦允若。是為(为)父不得而子也。

4.4. “Di dalam Kitab Hikayat tertulis, ‘Dengan penuh hormat menghadap *Gu Sou - Ko So*, sangat hati-hati dan mengindahkan. Demikianlah maka *Gu Sou - Ko So* merasa puas.’ Inilah yang dimaksudkan seorang ayah tidak dapat menganggapnya sebagai anak.” (*Shi Jing - Si King* II. 2)

wàn zhāng yuē yáo yǐ tiān xià yǔ shùn yǒu zhū
萬(万)章曰：堯(尧)以天下與(与)舜，有諸(诸)？

mèng zǐ yuē fǒu tiān zǐ bù néng yǐ tiān xià yǔ rén
孟子曰：否。天子不能以天下與(与)人。

5.1. *Wan Zhang - Ban Ciang* berkata, “*Yao - Giau* menyerahkan isi dunia ini kepada *Shun - Sun*, benarkah ini terjadi?”

Meng Zi - Bing Cu menjawab, “Tidak benar! Seorang raja tidak dapat menyerahkan dunia ini kepada orang lain.”

rán zé shùn yǒu tiān xià yě shú yǔ zhī yuē tiān yǔ zhī
然則(则)舜有天下也，孰與(与)之？曰：天與(与)之。

5.2. “Bagaimakah *Shun - Sun* kemudian beroleh dunia ini? Siapakah yang memberinya?” “*Tian - Thian* YME yang memberinya!”

tiān yǔ zhī zhě zhūn zhūn rán mìng zhī hū
天與(与)之者，諄(諄)諄(諄)然命之乎？

5.3. “Ketika *Tian - Thian* YME memberinya, dengan nyatakan Firman diucapkan?”

yuē fǒu tiān bù yán yǐ xíng yǔ shì shì zhī ér yǐ yǐ
曰：否。天不言，以行與(与)事示之而已矣。

5.4. “Tidak! *Tian - Thian* YME tidak berbicara. Itu hanya nampak dari kelakuan dan pekerjaan (*Shun - Sun*) sendiri.”

yuē yǐ xíng yǔ shì shì zhī zhě rú zhī hé
曰：以行與（与）事示之者，如之何？

yuē tiān zǐ néng jiàn rén yū tiān bù néng shǐ tiān yǔ zhī tiān xià
曰：天子能薦（荐）人於（于）天，不能使天與（与）之天下；

zhū hóu néng jiàn rén yū tiān zǐ
諸（诸）侯能薦（荐）人於（于）天子，

bù néng shǐ tiān zǐ yǔ zhī zhū hóu
不能使天子與（与）之諸（诸）侯；

dài fu néng jiàn rén yū zhū hóu
大夫能薦（荐）人於（于）諸（诸）侯，

bù néng shǐ zhū hóu yǔ zhī dài fu
不能使諸（诸）侯與（与）之大夫。

xī zhě yáo jiàn shùn yū tiān ér tiān shòu zhī
昔者堯（尧）薦（荐）舜於（于）天而天受之，

pu zhī yū mǐn ér mǐn shòu zhī
暴之於（于）民而民受之，

gù yuē tiān bù yán yǐ xíng yǔ shì shì zhī ér yǐ yǐ
故曰：天不言，以行與（与）事示之而已矣。

5.5. “Hanya nampak dari kelakuan dan pekerjaan (*Shun - Sun*) sendiri? Bagaimanakah maksudnya?” “seorang raja dapat mengusulkan tentang seseorang kepada *Tian - Thian* Yang Maha Esa, tetapi tidak dapat menyuruh *Tian - Thian* menyerahkan dunia ini kepada seseorang. Seorang raja muda dapat mengusulkan seseorang kepada raja, tetapi tidak dapat menyuruh raja mengangkat seseorang menjadi raja-muda. Seorang pembesar dapat mengusulkan seseorang kepada raja muda, tetapi tidak dapat menyuruh raja muda mengangkat seseorang menjadi pembesar. Dahulu *Yao - Giau* mengusulkan *Shun - Sun* kepada *Tian - Thian* dan *Tian - Thian* menerima. Dia dinyatakan kepada rakyat dan rakyat menerima. Maka dikatakan *Tian - Thian* tidak berbicara. Itu hanya nampak dari kelakuan dan pekerjaan (*Shun - Sun*) sendiri”

yuē gǎn wèn jiàn zhī yū tiān ér tiān shòu zhī
曰：敢問（问）薦（荐）之於（于）天而天受之，

pu zhī yū mǐn ér mǐn shòu zhī rú hé
暴之於（于）民而民受之，如何？

yuē shǐ zhī zhǔ jì ér bǎi shén xiǎng zhī shì tiān shòu zhī
曰：使之主祭，而百神享之，是天受之；

shǐ zhī zhǔ shì ér shì zhì bǎi xìng ān zhī shì mǐn shòu zhī yě
使之主事而事治，百姓安之，是民受之也。

tiān yǔ zhī rén yǔ zhī gù yuē tiān zǐ bù néng yǐ tiān xià yǔ rén
天與（与）之，人與（与）之，故曰：天子不能以天下與（与）人。

5.6. "Memberanikan bertanya hal mengusulkan kepada *Tian - Thian* YME dan *Tian - Thian* YME menerimanya, serta dinyatakan kepada rakyat dan rakyat menerimanya." "(*Shun - Sun*) disuruh memimpin upacara sembahyang, ternyata para Rokh berkenaan. Ini berarti *Tian - Thian* YME menerimanya. Dia disuruh mengepalai pekerjaan-pekerjaan, semua pekerjaan beres sehingga rakyat beroleh sentosa. Ini berarti rakyat menerimanya. Maka *Tian - Thian* YME lah yang mengangkatnya, rakyatlah yang mengangkatnya. Maka dikatakan Raja tidak dapat menyerahkan dunia kepada orang lain.

shùn xiāng yáo èr shí yǒu bā zǎi
舜相堯（堯）二十有八載（载），

fēi rén zhī suǒ néng wéi yě tiān yě
非人之所能為（为）也，天也。

yáo bēng sān nián zhī sàng bì
堯（堯）崩，三年之喪（丧）畢（毕），

shùn bì yáo zhī zǐ yū nán hé zhī nán
舜避堯（堯）之子於（于）南河之南。

tiān xià zhū hóu cháo jìn zhě bú zhī yáo zhī zǐ ér zhī shùn
天下諸（诸）侯朝覲（覲）者，不之堯（堯）之子而之舜；

sòng yù zhě bù zhī yáo zhī zǐ ér zhī shùn
訟 (讼) 獄 (狱) 者 , 不 之 堯 (尧) 之 子 而 之 舜 ;

ōu gē zhě bù ōu gē yáo zhī zǐ ér ōu gē shùn
謳 (讴) 歌 者 , 不 謳 (讴) 歌 堯 (尧) 之 子 而 謳 (讴) 歌 舜 。

gù yuē tiān yě
故 曰 天 也 。

fūrán hòu zhī zhōng guó jiàn tiān zǐ wèi yān
夫 然 後 (后) 之 中 國 (国) , 践 (践) 天 子 位 焉 。

ér jū yáo zhī gōng bī yáo zhī zǐ shì cuàn yě fēi tiān yǔ yě
而 居 堯 (尧) 之 宮 , 逼 堯 (尧) 之 子 , 是 篡 也 , 非 天 與 (与) 也 。

5.7. “*Shun - Sun* dapat mewakili *Yao - Giau* selama dua puluh delapan tahun, ini juga hal yang bukan menjadi kuasa manusia, melainkan kuasa *Tian - Thian*. Setelah *Yao - Giau* mangkat dan selesai berkabung selama tiga tahun, (*Shun - Sun*) lalu menyingkirkan diri. *Shun - Sun* menyingkirkan diri dari anak-anak *Yao - Giau* dan menetap di sebelah Selatan daerah *Nan He - Lam Hoo*. Tetapi para rajamuda di dunia yang biasa menghadap ke istana, tiada yang mau menghadap kepada anak-anak *Yao - Giau*, melainkan kepada *Shun - Sun*. orang-orang yang mengadukan sesuatu perkara, tidak mau menghadap kepada anak-anak *Yao - Giau*, melainkan kepada *Shun - Sun*. para penyanyi tidak mau memuji anak-anak *Yao - Giau*, melainkan memuji *Shun - Sun*. Maka dikatakan: itulah Kuasa *Tian - Thian* YME. Setelah ternyata demikian, baharulah *Shun - Sun* kembali ke pusat kerajaan dan naik tahta. Umpama ia segera mendiami istana *Yao - Giau*, itu berarti merebut kedudukan anak *Yao - Giau*, bukan diangkat *Tian - Thian* YME.

tài shì yuē tiān shì zì wǒ míng shì
《太 誓》 曰 : 天 視 (视) 自 我 民 視 (视) ,

tiān tīng zì wǒ míng tīng cǐ zhī wèi yě
天 聽 (听) 自 我 民 聽 (听) 。 此 之 謂 (谓) 也 。

5.8. “Di dalam Kitab *Tai Shi - Thai Si* (Pernyataan besar) tertulis, ‘*Tian - Thian* YME

melihat sebagai rakyatku melihat, *Tian* - *Thian* YME mendengar sebagai rakyatku mendengar' Demikianlah maksudnya." (*Shu Jing* - *Su King* V. 1B)

wàn zhāng wèn yuē rén yǒu yán zhì yū yǔ ér dé shuāi
萬 (万) 章 問 (问) 曰：人有言：至於 (于) 禹而德衰，

bú chuán yū xiàn ér chuán yū zǐ yǒu zhū
不 傳 (传) 於 (于) 賢 (贤) 而 傳 (传) 於 (于) 子。有 諸 (诸) ?

mèng zǐ yuē fǒu bù rán yě
孟 子 曰：否，不然也。

tiān yǔ xiàn zé yǔ xiàn
天 與 (与) 賢 (贤)，則 (则) 與 (与) 賢 (贤)；

tiān yǔ zǐ zé yǔ zǐ
天 與 (与) 子，則 (则) 與 (与) 子。

xī zhě shùn jiàn yǔ yū tiān shí yǒu qī nián shùn bēng
昔 者，舜 薦 (荐) 禹 於 (于) 天，十 有 七 年，舜 崩，

sān nián zhī sàng bì yǔ bì shùn zhī zǐ yū yáng chéng
三 年 之 喪 (丧) 畢 (毕)，禹 避 舜 之 子 於 (于) 陽 (阳) 城，

tiān xià zhī mǐn cóng zhī ruò yáo bēng zhī hòu
天 下 之 民 從 (从) 之，若 堯 (尧) 崩 之 後 (后)，

bú cóng yáo zhī zǐ ér cóng shùn yě yǔ jiàn yì yū tiān
不 從 (从) 堯 (尧) 之 子 而 從 (从) 舜 也。禹 薦 (荐) 益 於 (于) 天。

qī nián yǔ bēng sān nián zhī sàng bì
七 年，禹 崩，三 年 之 喪 (丧) �毕 (毕)，

yì bì yǔ zhī zǐ yū jī shān zhī yīn
益 避 禹 之 子 於 (于) 箕 山 之 陰 (阴)。

cháo jìn sòng yù zhě bù zhī yì ér zhī qǐ yuē wú jūn zhī zǐ yě
朝 觀 訟 (讼) 獄 (狱) 者，不 之 益 而 之 啟 (启)，曰：吾 君 之 子 也。

ōu gē zhě bù ōu gē yì ér ōu gē qǐ yuē wú jūn zhī zǐ yě
謳 (讴) 歌 者 , 不 謳 (讴) 歌 益 而 謳 (讴) 歌 啟 , 曰 : 吾 君 之 子 也 。

6.1. *Wan Zhang* - *Ban Ciang* bertanya, “Orang-orang berkata: ‘Setelah sampai kepada *Yu* - *I*, maka kebajikan itu sudah melemah. Dia tidak mewariskan (kerajaannya) kepada orang Bijaksana, melainkan kepada anaknya.’ Benarkah demikian?” *Meng Zi* - *Bing Cu* menjawab, “Tidak benar! Itu tidak wajar. Kalau *Tian* - *Thian* YME hendak mengangkat orang Bijaksana, maka diangkatlah orang Bijaksana. Kalau *Tian* - *Thian* YME hendak mengangkat anak (raja) itu, maka diangkatlah anak itu. Dahulu ketika *Shun* - *Sun* mengusulkan *Yu* - *I* kepada *Tian* - *Thian* YME, tujuh belas tahun kemudian *Shun* - *Sun* baharu mengangkat. Setelah selesai melakukan perkabungan, *Yu* - *I* menyingkirkan diri dari anak *Shun* - *Sun* di Kota *Yang Cheng* - *Yang Sing*. Rakyat dunia ikut kepadanya, seperti setelah *Yao* - *Giau* mangkat, (rakyat) tidak mau mengikuti anak *Yao* - *Giau*, melainkan mengikuti *Shun* - *Sun*. Kemudian *Yu* - *I* mengusulkan *Yi* - *Ik* kepada *Tian* - *Thian* YME, tujuh tahun kemudian *Yu* - *I* mangkat. Setelah selesai masa perkabungan tiga tahun, *Yi* - *Ik* menyingkirkan diri dari anak *Yu* - *I* dan menetap di Gunung *Ji* - *Ki*. Tetapi yang biasa menghadap ke istana dan yang mengadukan perkara-perkara, tidak mau kepada *Yi* - *Ik* melainkan kepada *Qi* - *Khee* (anak *Yu* - *I*) dan berkata, ‘Dialah putra raja kita!’ para penyanyi juga tidak menyanyi memuji *Yi* - *Ik*, melainkan memuji *Qi* - *Khee* dan berkata, ‘Dialah putera raja kita!’ (*Shu Jing* - *Su King* I. I. 4)

dān zhū zhī bù xiào shùn zhī zǐ yì bù xiào
丹 朱 之 不 肖 , 舜 之 子 亦 不 肖 。

shùn zhī xiāng yáo yǔ zhī xiāng shùn yě
舜 之 相 堯 (尧) , 禹 之 相 舜 也 ,

lì nián duō shī zé yū míng jiǔ
歷 (历) 年 多 , 施 澤 (泽) 於 (于) 民 久 。

qǐ xiàn néng jìng chéng jì yǔ zhī dào
啟 (启) 賢 (贤) , 能 敬 承 繼 (继) 禹 之 道 。

yì zhī xiāng yǔ yě lì nián shào shī zé yū mǐn wèi jiǔ
益之相禹也，歷(历)年少，施澤(泽)於(于)民未久。

shùn yǔ yì xiāng qù jiǔ yuǎn qí zǐ zhī xiān bù xiào jiē tiān yě
舜，禹，益相去久遠(远)，其子之賢(贤)不肖，皆天也，

fēi rén zhī suǒ néng wéi yě
非人之所能為(为)也。

mò zhī wéi ér wéi zhě tiān yě mò zhī zhì ér zhì zhě mìng yě
莫之為(为)而為(为)者，天也；莫之致而至者，命也。

6.2. “*Dan Zhu* - *Tan Cu* (anak *Yao* - *Giau*) memang tidak pandai, begitupun anak *Shun* - *Sun* (*Shang Jun* - *Siang Kien*). *Shun* - *Sun* dalam mewakili *Yao* - *Giau* dan *Yu* - *I* dalam mewakili *Shun* - *Sun*, memang cukup lama juga dan selama itu sudah banyak membawakan berkah bagi rakyat. Sebaliknya *Qi* - *Khee* adalah Bijaksana dan dapat sungguh-sungguh meneruskan Jalan Suci *Yu* - *I*; begitupun *Yi* - *Ik* dalam mewakili *Yu* - *I* tidak berapa lama dapat membawakan berkah bagi rakyat. Hal perbedaan masa jabatan *Shun* - *Sun*, *Yu* - *I* dan *Yi* - *Ik*, begitu pun hal anak-anaknya, ada yang Bijaksana, ada yang tidak pandai, itu juga kuasa *Tian* - *Thian* YME, bukan orang yang dapat menetapkannya. (*Shu Jing* - *Su King* I.9). Apa yang tidak kita lakukan, tetapi terjadi, itulah kuasa *Tian* - *Thian* YME. Apa yang tidak kita cari, tetapi dapat tercapai, itulah Firman (Karunia).

pí fū ér yǒu tiān xià zhě dé bì ruò shùn yǔ
匹夫而有天下者，德必若舜，禹，

ér yòu yǒu tiān zǐ jiàn zhī zhě gù zhòng ní bù yǒu tiān xià
而又有天子薦(荐)之者，故仲尼不有天下。

6.3. “Biarpun diri rakyat jelata tetapi kalau dapat memiliki dunia ini, itulah tentu karena kebijikannya dapat menyamai *Shun* - *Sun* dan *Yu* - *I*, juga karena raja yang terdahulu sudah mengusulkannya (kepada *Tian* - *Thian* YME). Itulah sebabnya *Zhong Ni* - *Tiong Ni* tidak memiliki dunia ini.

jì shì yǐ yǒu tiān xià tiān zhī suǒ fèi bì ruò jié zhòu zhě yě
繼 (继) 世 以 有 天 下 ， 天 之 所 罢 (废) ， 必 若 桀 紂 (纣) 者 也 ，

gù yì yī yīn zhōu gōng bù yǒu tiān xià
故 益 ， 伊 尹 ， 周 公 不 有 天 下 。

6.4. "Kalau takhta atas dunia diturunkan kepada anak cucu, tetapi akhirnya *Tian - Thian* YME menyerahkannya kepada orang lain juga; itulah karena raja itu sudah bersifat seperti *Jie - Kiat* dan *Zhou - Tiu*. Maka *Yi - Ik*, *Yi Yin - I len* Pangeran *Zhou - Ciu* tidak memiliki dunia ini.

yī yīn xiāng tāng yǐ wáng yū tiān xià
伊 尹 相 湯 (汤) 以 王 於 (于) 天 下 ，

tāng bēng tài dīng wèi lì wài bǐng èr nián zhòng rén sì nián
湯 (汤) 崩 ， 太 丁 未 立 ， 外 丙 二 年 ， 仲 壬 四 年 。

tài jiǎ diān fù tāng zhī diǎn xíng yī yīn fàng zhī yū tóng
太 甲 頽 (颠) 覆 湯 (汤) 之 典 刑 ， 伊 尹 放 之 於 (于) 桐 ，

sān nián tài jiǎ huǐ guò zì yuàn zì yì
三 年 ， 太 甲 悔 過 (过) ， 自 怨 自 艾 ，

yū tóng chu rén qiān yì sān nián
於 (于) 桐 處 (处) 仁 遷 (迁) 義 (义) 三 年 ，

yǐ tīng yī yīn zhī xùn jǐ yě fù guī yū bó
以 聽 (听) 伊 尹 之 訓 (训) 己 也 ， 復 歸 (归) 於 (于) 毫 。

6.5. "*Yi Yin - I len* membantu Baginda *Tang - Thong* merajai dunia. Setelah *Tang - Thong* mangkat, *Tai Ding - Thai Ting* mangkat sebelum naik takhta; *Wai Bing - Gwee Ping* hanya dua tahun dan *Zhong Ren - Tiong Jiem* hanya empat tahun. *Tai Jia - Thai Kak* (anak *Tai Ding - Thai Ting*) setelah naik takhta ternyata bahkan banyak membuat kalut undang-undang baginda *Tang - Thong*. Kemudian oleh *Yi Yin - I len* dia dibuang ke daerah *Tong - Tong* (tempat kuburan Raja *Tang - Thong*). Setelah tiga tahun, *Tai Jia - Thai Kak* menyesali kesalahannya. Ia menyesali diri dan memperbaiki diri. Di daerah *Tong - Tong* ia dapat menempati sifat Cinta Kasih dan menjalani Kebenaran

sampai tiga tahun serta mendengarkan nasehat-nasehat *Yi Yin - I len*. Demikianlah ia dapat kembali pula di ibu kota *Bo - Pok*.

(*Lun Yu - Lun Gi* XII. 22, *Meng Zi - Bing Cu*.VIIA. 31)

zhōu gōng zhī bù yǒu tiān xià yóu yì zhī yū xià
周 公 之 不 有 天 下 ， 猶 (犹) 益 之 於 (于) 夏 ，

yī yǐn zhī yū yīn yě
伊 尹 之 於 (于) 殷 也 。

6.6. “Hal Pangeran *Zhou* - *Ciu* tidak dapat memiliki dunia adalah seperti *Yi* - *I len* pada jaman Dinasti *Xia* - *He* dan *Yi Yin* - *I len* pada jaman Dinasti *Yin* - *len*.

kǒng zǐ yuē táng yú shán xià hòu yīn zhōu jì qí yì
孔 子 曰 : 唐 , 虞 禪 (禅) , 夏 後 (后) , 殷 , 周 繼 (继) , 其 義
yī yě
(义) 壹 (一) 也 。

6.7. “*Kong Zi - Khong Cu* bersabda, ‘Pemerintahan Kerajaan *Tang* - *Tong* (*Yao* - *Giau*) dan *Yu* - *Gi* (*Shun* - *Sun*) diwariskan kepada orang Bijaksana. Dinasti *Xia* - *He*, *Yin* - *len* dan *Zhou* - *Ciu* mewariskan takhta kerajaannya turun-temurun, tetapi semuanya itu berdasar Kebenaran yang satu.”

wàn zhāng wèn yuē rén yǒu yán yī yǐn yǐ gē pēng yào tāng
萬 (万) 章 問 (问) 曰 : 人 有 言 : 伊 尹 以 割 烹 要 湯 (汤) 。

yǒu zhū
有 諸 (诸) ?

7.1. *Wan Zhang - Ban Ciang* bertanya, “Orang-orang berkata, ‘*Yi Yin* - *I len* dengan kepandaian masaknya memperkenalkan diri kepada Raja *Tang* - *Thong*.’ Benarkah itu?”

mèng zǐ yuē fǒu bù rán
孟 子 曰 : 否 , 不 然 。

yī yīn gēng yū yǒu shēn zhī yě ér yao yáo shùn zhī dào yān
伊 尹 耕 於 (于) 有 莘 之 野 , 而 樂 (乐) 堯 (尧) 舜 之 道 焉 。

fēi qí yì yě fēi qí dào yě lù zhī yǐ tiān xià fú gù yě
非 其 義 (义) 也 , 非 其 道 也 , 祿 之 以 天 下 , 弗 顧 (顾) 也 ;

xì mǎ qiān sì fú shì yě fēi qí yì yě
繫 (系) 馬 (马) 千 隸 (驷) , 弗 視 (视) 也 。 非 其 義 (义) 也 ,

fēi qí dào yě yī jiè bù yǐ yǔ rén yī jiè bù yǐ qǔ zhū rén
非 其 道 也 , 壹 (一) 介 不 以 與 (与) 人 , 壹 (一) 介 不 以 取 諸 (诸) 人 。

7.2. *Meng Zi - Bing Cu* menjawab, "Tidak benar! Itu tidak wajar. *Yi Yin - I len* membajak sawahnya di daerah *You Shen - Yu Sien*. ia gemar akan Jalan Suci *Yao - Giau* dan *Shun - Sun*. Yang tidak berdasar Kebenaran. Yang tidak berdasar Jalan Suci; biarpun diberi hadiah dunia, ia tidak mau memperhatikannya. Walaupun disediakan seribu rakit kuda, juga tidak mau melihatnya. Yang tidak berdasar Kebenaran, yang tidak berdasar Jalan Suci, biarpun sebatang jerami ia tidak mau memberikan kepada orang lain; biarpun sebatang jerami tidak mau pula menerima dari orang lain.

tāng shǐ rén yǐ bì pìn zhī
湯 (汤) 使 人 以 幣 (币) 聘 之 ,

xiáo xiáo rán yuē
囂 (囂) 囂 (囂) 然 曰 :

wǒ hé yǐ tāng zhī pìn bì wéi zāi
我 何 以 湯 (汤) 之 聘 幣 (币) 為 (为) 哉 ?

wǒ qǐ ruò chǔ quǎn mǔ zhī zhōng
我 豈 (岂) 若 處 (处) 眇 畔 (亩) 之 中 ,

yóu shì yǐ lè yáo shùn zhī dào zāi
由 是 以 樂 (乐) 堯 (尧) 舜 之 道 哉 ?

7.3. "Raja *Tang - Thong* menyuruh orang mengirimkan barang-barang dari sutera. Dengan sikap tidak tamak, ia berkata, 'Apakah guna barang-barang dari sutera antaran Baginda *Tang - Thong* ini bagiku, bukankah aku lebih baik diam saja di

tengah sawah dan bahagia dengan Jalan Suci *Yao* - *Giau* dan *Shun* - *Sun*?'

tāng sān shǐ wǎng pìn zhī jì ér fān rán gǎi yuē
湯 (汤) 三 使 往 聘 之 , 既 而 輛 然 改 曰 :

yǔ wǒ chu quǎn mǔ zhī zhōng
與 (与) 我 處 (处) 眇 畴 (亩) 之 中 ,

yóu shì yǐ lè yáo shùn zhī dào
由 是 以 樂 (乐) 堯 (尧) 舜 之 道 ,

wú qǐ ruò shǐ shì jūn wéi yáo shùn zhī jūn zāi
吾 豈 (岂) 若 使 是 君 為 (为) 堯 (尧) 舜 之 君 哉 ?

wú qǐ ruò shǐ shì míng wéi yáo shùn zhī míng zāi
吾 豈 (岂) 若 使 是 民 為 (为) 堯 (尧) 舜 之 民 哉 ?

wú qǐ ruò yú wú shēn qīn jiàn zhī zāi
吾 豈 (岂) 若 於 (于) 吾 身 親 (亲) 見 (见) 之 哉 ?

7.4. "Baginda *Tang* - *Thong* tiga kali mengirimkan utusan kepadanya, bahanalah ia mengubah sikapnya dan berkata. 'Dari pada aku diam di tengah sawah dan bahagia dengan Jalan Suci *Yao* - *Giau* dan *Shun* - *Sun* seorang diri, bukankah aku lebih baik berusaha memimpin raja supaya dapat berbuat seperti *Yao* - *Giau* dan *Shun* - *Sun*? Bukankah lebih baik aku memimpin rakyat agar dapat berbuat seperti rakyat *Yao* - *Giau* dan *Shun* - *Sun*? Bukankah lebih baik aku dapat melihat sendiri Ajaran itu diturut orang?

tiān zhī shēng cǐ míng yě shǐ xiān zhī jué hòu zhī
天 之 生 此 民 也 , 使 先 知 覺 (觉) 後 (后) 知 ,

shǐ xiān jué jué jué jué yě
使 先 覺 (觉) 覺 (觉) 覺 (后) 覺 (觉) 也 。

yǔ tiān míng zhī xiān jué zhě yě
予 , 天 民 之 先 覺 (觉) 者 也 ,

yǔ jiāng yǐ sī dào jué sī mǐn yě
予 將 (将) 以 斯 道 覺 (觉) 斯 民 也 ,

fēi yǔ jué zhī ér shuí yě
非 予 覺 (觉) 之 而 誰 (谁) 也 ?

7.5. “*Tian - Thian* YME menjilmakan rakyat, memerintahkan agar yang mengerti lebih dahulu menyedarkan yang belum mengerti, yang insaf lebih dahulu menyadarkan yang belum insaf. Aku, adalah rakyat *Tian - Thian* YME yang sudah insaf lebih dahulu, maka kewajibankulah dengan Jalan Suci itu menyedarkan rakyat. Kalau bukan aku yang harus menyadarkan, siapa pula harus diwajibkan?’ (*Meng Zi - Bing Cu* VIIA. 19)

sī tiān xià zhī mǐn pī fū pī fù yǒu bù bì yáo shùn zhī zé zhě
思 天 下 之 民 , 匹 夫 匹 婦 (妇) 有 不 被 堯 (尧) 舜 之 泽 (泽) 者 ,

ruò jǐ tuī ér nà zhī gōu zhōng qí zì rèn yǐ tiān xià zhī zhòng rú cǐ
若 己 推 而 內 之 沟 (沟) 中 。 其 自 任 以 天 下 之 重 如 此 ,

gù jiù tāng ér shuì zhī yǐ fá xià jiù mǐn
故 就 湯 (汤) 而 說 (说) 之 以 伐 夏 救 民 。

7.6. “ia berpikir, kalau rakyat dunia, laki-laki maupun wanita, ada yang tidak beroleh berkah Ajaran *Yao - Giau* dan *Shun - Sun*; ia merasa seperti dirinya la yang telah menjerumuskan ke dalam selokan. ia merasa berkewajiban memikul beban dunia yang berat itu. Maka ia datang dan meminta raja menggerakkan tentara menghukum raja Dinasti *Xia - He* (Raja *Jie - Kiat*) untuk menolong rakyat.

wú wèi wén wǎng jǐ ér zhèng rén zhě yě
吾 未 聞 (闻) 枉 己 而 正 人 者 也 ,

kuàng rǔ jǐ yǐ zhèng tiān xià zhě hū
況 辱 己 以 正 天 下 者 乎 ?

shèng rén zhī xíng bù tóng yě huò yuǎn huò jìn
聖 (圣) 人 之 行 不 同 也 , 或 遠 (远) 或 近 ,

huò qù huò bù qù guī jié qí shēn ér yǐ yǐ
或 去 或 不 去 ； 归 (归) 潔 (洁) 其 身 而 已 矣 。

7.7. “Aku belum pernah mendengar ada orang yang membengkokkan diri sendiri lalu dapat meluruskan orang lain, apa lagi orang yang mau menghinakan diri sendiri kemudian dapat meluruskan dunia. Cara-cara yang ditempuh para nabi itu tidaklah sama: ada yang menjauhkan diri, ada yang mendekatkan diri, ada yang pergi (meninggalkan jabatan), ada yang tidak pergi. Tetapi semuanya bertujuan membersihkan diri dari segenap noda. (*Meng Zi - Bing Cu* III B. 1).

wú wén qí yǐ yáo shùn zhī dào yào tāng
吾 聞 (闻) 其 以 尧 (尧) 舜 之 道 要 湯 (汤) ,

mò wén yǐ gē pēng yě
末 聞 (闻) 以 割 烹 也 。

7.8. “Aku hanya mendengar dia berlandas Jalan Suci *Yao* - *Giau* dan *Shun* - *Sun* di dalam menghubungi Raja *Tang* - *Thong*, sebelum pernah mendengar ia menggunakan kepandaian masaknya.

yī xùn yuē tiān zhū zào gōng zì mù gōng zhèn zǎi zì bó
《伊訓 (训)》 曰 : 天 誅 (诸) 造 攻 自 牧 宮 , 朕 載 (载) 自 毫 。

7.9. “Di dalam Kitab Nasehat *Yi Yin* - *I len* tertulis, *Tian* - *Thian* YME menjatuhkan hukuman (atas Raja *Xia Jie* - *He Kiat*) mulai di istana *Mu Gong* - *Bok Kiong*. Dan akulah yang telah membantu (Raja *Cheng Tang* - *Sing Thong*) mulai di Kota *Bo* - *Pok*.”

wàn zhāng wèn yuē
萬 (万) 章 問 (问) 曰 :

huò wèi kǒng zǐ yū wèi zhǔ yōng jū
或 謂 (谓) 孔 子 於 (于) 衛 (卫) 主 瘴 (痛) 瘡 ,

yū qí zhǔ shì rén jí huán yǒu zhū hū
於 (于) 齊 (齐) 主 侍 人 瘴 環 (环) , 有 諸 (诸) 乎 ?

mèng zǐ yuē fǒu bù rán yě hǎo shì zhě wéi zhī yě
孟子曰：否，不然也。好事者為(为)之也。

yū wèi zhǔ yán chóu yóu
於(于)衛(卫)主顏(颜)讎(讎)由。

8.1. Wan Zhang - Ban Ciang bertanya, "Ada orang berkata bahwa Kong Zi - Khong Cu di negeri Wei - Wee menumpang pada seorang tabib penyakit luar (Yong Ju) dan ketika di negeri Qi - Cee menumpang pada Ji Huan - Ciet Hwan, benarkah itu?" Meng Zi - Bing Cu berkata, "Tidak benar! Itu tidak wajar. Itu hanyalah ceritera orang-orang yang suka mencari perkara.

mí zǐ zhī qī yǔ zǐ lù zhī qī xiōng dì yě
彌(弥)子之妻與(与)子路之妻，兄弟也。

mí zǐ wèi zǐ lù yuē kǒng zǐ zhǔ wǒ
彌(弥)子謂(谓)子路曰：孔子主我，

wèi qīng kě dé yě zǐ lù yǐ gào
衛(卫)卿可得也。子路以告。

kǒng zǐ yuē yǒu mìng kǒng zǐ jìn yǐ lǐ tuì yǐ yì
孔子曰：有命。孔子進(进)以禮(礼)，退以義(义)，

dé zhī bù dé yuē yǒu mìng
得之不得曰：有命。

ér zhǔ yōng jū yǔ shì rén jí huán
而主癱(痛)疽與(与)侍人瘠環(环)，

shì wú yì wú mìng yě
是無(无)義(义)無(无)命也。

8.2. "Di negeri Wei - Wee, beliau menumpang pada Yan Chou You - Gan Siu Yu. Isteri Mi Zi - Biet Cu dengan isteri Zi Lu - Cu Lo adalah kakak beradik. Mi Zi - Biet Cu berkata pada Zi Lu - Cu Lo, 'Kalau Kong Zi - Khong Cu mau menetap di rumahku, niscaya akan mendapat kedudukan mulia di negeri Wei - Wee ini.' Zi Lu - Cu Lo melaporkan hal itu, Kong Zi - Khong Cu menjawab, 'Firmanlah yang menetapkan!'

Kong Zi - Khong Cu mau menjabat kedudukan kalau berdasar Kesusilaan, dan meletakkan jabatan berlandas Kebenaran. Hal mendapat atau tidak mendapat kedudukan, hanya dikatakan, ‘Firmanlah yang menetapkan!’ Maka kalau sampai menetap di tempat tabib penyakit luar itu (*Yong Ju*) dan *Ji Huan* - *Ciet Hwan* (pelayan yang dicintai raja itu), itu berarti tidak berlandas Kebenaran, tidak berpegang pada Firman.

kǒng zǐ bù yuè yū lǔ wèi
孔 子 不 悅 於 魯 ， 衛 (卫) ，

zāo sòng huán sī mǎ jiāng yào ér shā zhī wēi fú ér guò
遭 宋 桓 司 馬 (马) 將 (将) 要 而 殺 (杀) 之 ， 微 服 而 過 (过)

sòng
宋 。

shí shí kǒng zǐ dāng e zhǔ sī chéng zhēn zǐ
是 時 (时) 孔 子 當 (当) 厥 (厄) ， 主 司 城 貞 (贞) 子 ，
wéi chén hóu zhōu chén
為 (为) 陳 (陈) 侯 周 臣 。

8.3. “*Kong Zi - Khong Cu* ketika tidak senang diam di negeri *Lu* - *Lo* dan *Wei* - *Wee*, lalu mengembara pula. *Si Ma Huan Tui* - *Su Ma Hwan Twee* dari Negeri *Song* - *Song* hendak membunuhnya, maka dengan mengenakan pakaian rakyat jelata Beliau melewati Negeri *Song* - *Song*. Ketika itu meskipun dalam keadaan bahaya, Beliau menumpang pula pada seorang pembesar kota bernama *Zhen Zi* - *Cien Cu*, yang menjadi menteri Dinasti *Zhou* - *Ciu* di Negeri *Chen* - *Tien*. (*Lun Yu* - *Lun Gi* VII. 23)

wú wén guān jìn chén yǐ qí suǒ wéi zhǔ
吾 聞 (闻) 觀 (观) 近 臣 ， 以 其 所 為 (为) 主 ；

guān yuǎn chén yǐ qí suǒ zhǔ
觀 (观) 遠 (远) 臣 ， 以 其 所 主 。

ruò kǒng zǐ zhǔ yōng jū yǔ shì rén jí huán
若 孔 子 主 癬 (痈) 瘡 與 (与) 侍 人 痿 環 (环) ,

hé yǐ wéi kǒng zǐ
何 以 為 (为) 孔 子 ?

8.4. "Aku mendengar, 'Untuk menilai seorang menteri yang berdiam di dekat rajanya, lihatlah siapa yang menumpang disana. Untuk menilai seorang menteri yang sedang jauh (dari tempat rajanya), lihatlah kepada siapa dia menumpang. Kalau *Kong Zi - Khong Cu* mau menumpang pada tabib penyakit luar itu (*Yong Ju*) atau *Ji Huan - Ciet Hwan*, pelayan yang dicintai raja itu, bagimanakah bisa disebut *Kong Zi - Khong Cu*?"

wàn zhāng wèn yuē
萬 (万) 章 問 (问) 曰 :

huò yuē bǎi lǐ xī zì yù yū qín yǎng shēng zhě
或 曰 : 百 里 奚 自 鬪 於 (于) 秦 養 (养) 牲 者 ,

wǔ yáng zhī pí shí niú yǐ yào qín mù gōng xìn hū
五 羊 之 皮 , 食 牛 , 以 要 秦 穆 公 。 信 乎 ?

9.1. *Wan Zhang - Ban Ciang* bertanya, "Ada orang berkata *Bai Li Xi - Pik Li Hee* menjual diri kepada seorang pemilik ternak di Negeri *Qin - Chien* dengan harga lima helai kulit kambing. Ia menjadi tukang memberi makan lembu. Ia lalu dapat menarik perhatian Raja muda *Mu - Bok* dari Negeri *Qin - Chien*. Dapat dipercayakah ini?" (*Meng Zi - Bing Cu* VIB. 6/4)

mèng zǐ yuē fǒu bù rán hǎo shì zhě wéi zhī yě
孟 子 曰 : 否 , 不 然 。 好 事 者 為 (为) 之 也 。

bǎi lǐ xī yú rén yě
百 里 奚 , 虞 人 也 。

jìn rén yǐ chuí jí zhī bì yǔ qū chǎn zhī shéng
晉人以垂棘之璧與(与)屈產(产)之乘，

jiǎ dào yū yú yǐ fá guó gōng zhī qí jiàn bǎi lǐ xī bú jiàn
假道於(于)虞以伐虢。宮之奇諫(諫)，百里奚不諫(諫)。

9.2. Meng Zi - Bing Cu berkata, “Tidak! Itu tidak wajar. Itu hanya ucapan orang-orang yang suka mencari perkara saja. Bai Li Xi - Pik Li Hee adalah orang Negeri Yu - Gi. Ketika utusan Negeri Jin - Cien mempersesembahkan batu kumala dari daerah Chui Ji - Swi Kik dan empat ekor kuda dari daerah Qu - Khut untuk pinjam jalan bagi tentaranya melewati Negeri Yu - Gi menyerbu Negeri Guo - Khik, Gong Zhi Qi - Khiong Ci Ki memberi peringatan (supaya raja menolak permintaan itu), tetapi Bai Li Xi - Pik Li Hee tidak mau memperingatkan.

zhī yú gōng zhī bù kě jiàn ér qù zhī qín nián yǐ qī shí yǐ
知虞公之不可諫(諫)而去之秦，年已七十矣，

céng bù zhī yǐ shí niú gàn qín mù gōng zhī wéi wū yě kě wèi zhì hū
曾不知以食牛干秦穆公之為(为)汙(汚)也，可謂(谓)智乎？

bù kě jiàn ér bù jiàn kě wèi bù zhì hū
不可諫(諫)而不諫(諫)，可謂(谓)不智乎？

zhī yú gōng zhī jiāng wáng ér xiān qù zhī bù kě wèi bù zhì yě
知虞公之將(将)亡而先去之，不可謂(谓)不智也。

shí jǔ yú qín
時(时)舉(举)於(于)秦，

zhī mù gōng zhī kě yǔ yǒu xíng yě ér xiàng zhī kě wèi bù zhì hū
知穆公之可與(与)有行也而相之，可謂(谓)不智乎？

xiāng qín ér xiǎn qí jūn yú tiān xià kě chuán yū hòu shì
相秦而顯(显)其君於(于)天下，可傳(传)於(于)後(后)世，

bú xiànn ér néng zhī hū
不賢(贤)而能之乎？

zì yù yǐ chéng qí jūn xiāng dǎng zì hào zhě bù wéi
自 鬯 以 成 其 君 ， 鄉 (乡) 黨 (党) 自 好 者 不 為 (为) ，

ér wèi xiān zhě wéi zhī hū
而 謂 (谓) 賢 (贤) 者 為 (为) 之 乎 ?

9.3. “ia tahu rajamuda Negeri *Yu - Gi* tidak akan mau menerima peringatan itu, maka ia pergi ke Negeri *Qin - Chien*. Ketika itu ia sudah berusia tujuh puluh tahun. Kalau dia tidak mengerti betapa rendahnya orang mengenalkan diri kepada rajamuda *Mu - Bok* dari *Qin - Chien* dengan mau menjadi tukang memberi makan lembu, bagaimanakah dia dapat dinamakan Bijaksana? Kepada orang yang tidak dapat diberi peringatan, dia tidak mau memberi peringatan; bagaimanakah dapat dinamakan tidak Bijaksana? Dia tahu rajamuda Negeri *Yu - Gi* akan mengalami kemusnaan, maka lebih dulu dia pergi. Bagaimanakah dapat dikatakan tidak Bijaksana?”

Ketika di Negeri *Qin - Chien* dia tahu Raja muda *Mu - Bok* dapat diajak berdaya-upaya, maka dia mau membantunya; bagaimanakah dapat dikatakan tidak Bijaksana? Setelah menjadi perdana menteri di Negeri *Qin - Chien*, dia dapat menjadikan rajamudanya termasyhur di dunia dan dapat dijadikan teladan orang-orang kemudian; kalau tidak Bijaksana, bagaimanakah dapat berbuat begitu? Hal menjual diri untuk menyempurnakan cita-cita rajanya, biar seorang kampung biasa asalkan sedikit tahu kehormatan diri niscaya tidak mau melakukan. Bagaimanakah seorang Bijaksana mau berbuat demikian?”

mèng zǐ
孟子 - (**BING CU**)

JILID V B

萬 (万) 章《下》

Wan Zhang (Xia) - Ban Ciang (He)

mèng zǐ yuē bó yí mù bù shì è sè
孟子曰：伯夷，目不視(视)惡(恶)色，

ěr bù tīng è shēng
耳不聽(听)惡(恶)聲聲；

fēi qí jūn bù shì fēi qí mǐn bù shǐ zhì zé jìn luàn zé tuì
非其君不事，非其民不使；治則(则)進(进)，亂(乱)則(则)退。

héng zhèng zhī suǒ chū héng mǐn zhī suǒ zhǐ bù rěn jū yě
橫政之所出，橫民之所止，不忍居也。

sī yǔ xiàng rén chǔ
思與(与)鄉(乡)人處(处)，

rú yǐ cháo yī cháo guàn zuò yū tú tàn yě
如以朝衣朝冠坐於(于)塗(涂)炭也。

dāng zhòu zhī shí jū běi hǎi zhī bīn
當(当)紂(纣)之時(时)，居北海之濱(滨)，

yǐ dài tiān xià zhī qīng yě
以待天下之清也。

gù wén bó yí zhī fēng zhě wán fū lián nuò fū yǒu lì zhì
故聞(闻)伯夷之風(风)者，頑(顽)夫廉，懦夫有立志。

1.1. Meng Zi - Bing Cu berkata, “Bo Yi - Pik I, matanya tidak mau melihat pemandangan yang buruk, telinganya tidak mau mendengar kata-kata yang buruk. (Meng Zi - Bing Cu VI.B. 6/2)

Kepada yang bukan rajanya, ia tidak mau mengabdi; kepada yang bukan rakyatnya, ia tidak mau memerintah. Negara dalam keadaan teratur, ia mau menjabat kedudukan; Negara kalut, ia mengundurkan diri. Di istana yang mengeluarkan peraturan-peraturan pemerintah yang tidak patut, di tempat orang-orang yang berkelakuan tidak patut, ia tidak tahan tinggal. Ia berpikir, berkumpul dengan orang-orang yang berkelakuan buruk, itu sama dengan mengenakan pakaian dan topi kerajaan duduk di antara Lumpur dan abu. Ketika Raja Zhou - Tiu memerintah, ia pergi menetap di pantai Laut Utara. Dengan demikian ia mengajak dunia berlaku

bersih. Maka yang mendengar perihal *Bo Yi - Pik I*, yang mula-mula busuk, menjadi teguh cita. (*Meng Zi - Bing Cu* II A. 2/9; IV A. 13/1)

yī yǐn yuē hé shì fēi jūn hé shǐ fēi mǐn
伊 尹 曰：何 事 非 君，何 使 非 民？

zhì yì jìn luàn yì jìn
治 亦 進 (进)，亂 (乱) 亦 進 (进)。

yuē tiān zhī shēng sī mǐn yě shǐ xiān zhī jué hòu zhī
曰：天 之 生 斯 民 也，使 先 知 覺 (觉) 後 后 知，

shǐ xiān jué jué hòu jué
使 先 覺 (觉) 覺 (觉) 後 (后) 覺 (觉)。

yǔ tiān mǐn zhī xiān jué zhě yě
予，天 民 之 先 覺 (觉) 者 也。

yǔ jiāng yǐ cǐ dào jué cǐ mǐn yě sī tiān xià zhī mǐn
予 將 (将) 以 此 道 覺 (觉) 此 民 也。思 天 下 之 民，

pǐ fū pǐ fù yǒu bù yǔ bèi yáo shùn zhī zé zhě
匹 夫 匹 婦 (妇) 有 不 與 (与) 被 堯 (尧) 舜 之 泽 (泽) 者，

ruò jǐ tuī ér nèi zhī gōu zhōng qí zì rèn yǐ tiān xià zhī zhòng yě
若 己 推 而 內 之 沟 (沟) 中。其 自 任 以 天 下 之 重 也。

1.2. “*Yi Yin - I Len* berkata, ‘Apa arti mengabdi kepada yang bukan rajanya? Apa arti memerintah yang bukan rakyatnya?’ Negara teratur mau menjabat kedudukan, Negara kalut pun mau menjabat kedudukan. Ia juga berkata, ‘*Tian - Thian* Yang Maha Esa menjelaskan rakyat, menitahkan agar yang mengerti lebih dahulu menyedarkan yang belum mengerti; yang insaf lebih dahulu menyedarkan yang belum insaf. Aku adalah diantara rakyat *Tian - Thian* YME yang sudah insaf lebih dahulu, maka kewajibanku dengan Jalan Suci menyedarkan rakyat, ‘ia berpikir kalau rakyat di dunia, laki-laki maupun wanita, ada yang tidak beroleh berkah Ajaran *Yao - Giau* dan *Shun - Sun*, ia merasa seperti dirinya yang telah menjerumuskannya ke dalam selokan. Ia merasa berkewajiban memikul beban berat dunia ini.

(*Meng Zi - Bing Cu* II A. 2/22-24; V A. 7)

liǔ xià huì bù xiū wū jūn bù cí xiǎo guān
柳下惠不羞汙(汚)君，不辭(辭)小官。

jìn bù yǐn xiàn bì yǐ qí dào
進(进)不隱賢(贤)，必以其道，

yí yì ér bù yuàn e qióng ér bù mǐn
遺(遗)佚而不由怨，阨(厄)窮(穷)而不憫(悯)，

yǔ xiāng rén chǔ yóu yóu rán bù rěn qù yě
與(与)鄉(乡)人處(处)，由由然不忍去也。

ěr wéi ěr wǒ wéi wǒ
爾(尔)為(为)爾(尔)，我為(为)我；

suī tǎn xī luǒ chéng yū wǒ cè
雖(虽)袒裼裸裎於(于)我側(侧)，

ěr yān néng měi wǒ zāi
爾(尔)焉能浼我哉？

gù wén liǔ xià huì zhī fēng zhě bǐ fū kuān báo fū dūn
故聞(闻)柳下惠之風(风)者，鄙夫寬(宽)，薄夫敦。

1.3. “*Liu Xia Hui* - *Liu He Hwi* tidak malu bekerja pada raja yang buruk, ia tidak menolak kedudukan rendah. Bila memangku jabatan, ia tidak menyembunyikan kebijaksanaannya, ia tentu berusaha melaksanakan Jalan Suci. Kehilangan jabatan, ia pun tidak menggerutu. Biarpun kehidupannya terjepit oleh kesengsaraan, iapun tidak bersedih. Berkumpul dengan orang-orang kampung, ia begitu tenteram dan tidak sampai hati meninggalkan begitu saja. ‘Kamu ialah kamu, aku ialah aku. Walau kamu, berdiri disampingku dengan dada dan lengan terbuka, bahkan bertelanjang sekalipun, masakan kamu dapat menodai diriku.’ Maka yang mendengar perihal *Liu Xia Hui* - *Liu He Hwi*, yang mula-mula sempit pandangan menjadi luas pandangan; yang mula-mula pelupa budi menjadi tahu budi. (*Meng Zi - Bing Cu* II A. 9)

kǒng zǐ zhī qù qí jiē xī ér xíng
孔 子 之 去 齊 (齐) ， 接 淅 而 行 。

qù lǔ yuē chí chí wú xíng yě
去 魯 (鲁) ， 曰： 遲 (迟) 遲 (迟) 吾 行 也 。

qù fù mǔ guó zhī dào yě
去 父 母 國 (国) 之 道 也 。

kě yǐ sù ér sù kě yǐ jiǔ ér jiǔ kě yǐ chǔ ér chǔ
可 以 速 而 速 ， 可 以 久 而 久 ， 可 以 處 (处) 而 處 (处) ，

kě yǐ shì ér shì kǒng zǐ yě
可 以 仕 而 仕 ， 孔 子 也 。

1.4. “*Kong Zi - Khong Cu* ketika meninggalkan Negeri *Qi* - *Cee*, beliau cepat-cepat berjalan. Ketika meninggalkan Negeri *Lu* - *Lo*, beliau bersabda, ‘Baiklah Kulambatkan jalan Ku.’ Ini sudah sewajarnya orang yang hendak meninggalkan negeri orang tuanya. Bila sebaiknya bersegera, bersegera; bila sebaiknya berlama-lama, berlama-lama; bila sebaiknya berhenti, berhenti; dan bila sebaiknya memangku jabatan, memangku jabatan. Inilah sikap *Kong Zi - Khong Cu*.”

(*Meng Zi - Bing Cu* VII B. 17)

mèng zǐ yuē bó yí shèng zhī qīng zhě yě
孟 子 曰： 伯 夷， 聖 (圣) 之 清 者 也 ；

yī yīn shèng zhī rèn zhě yě
伊 尹， 聖 (圣) 之 任 者 也 ；

liǔ xià huì shèng zhī hé zhě yě kǒng zǐ shèng zhī shí zhě yě
柳 下 惠， 聖 (圣) 之 和 者 也； 孔 子， 聖 (圣) 之 時 (时) 者 也 。

1.5. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “*Bo Yi - Pik I*, ialah Nabi Kesucian, *Yi Yin - I len* ialah Nabi Kewajiban, *Liu Xia Hui - Liu He Hwi* ialah Nabi Keharmonisan dan *Kong Zi - Khong Cu* ialah Nabi segala masa.

kǒng zǐ zhī wèi jí dà chéng
孔 子 之 謂 (谓) 集 大 成 。

jí dà chéng yě zhě jīn shēng ér yù zhèn zhī yě
集 大 成 也 者 ， 金 聲 (圣) 而 玉 振 之 也 。

jīn shēng yě zhě shǐ tiáo lǐ yě
金 声 (声) 也 者 ， 始 条 (条) 理 也 ；

yù zhèn zhī yě zhě zhōng tiáo lǐ yě
玉 振 之 也 者 ， 終 (终) 条 (条) 理 也 。

shǐ tiáo lǐ zhě zhì zhī shì yě
始 条 (条) 理 者 ， 智 之 事 也 ；

zhōng tiáo lǐ zhě shèng zhī shì yě
終 (终) 条 (条) 理 者 ， 聖 (圣) 之 事 也 。

1.6. “Maka *Kong Zi - Khong Cu* dinamakan; Yang Lengkap, Besar, Sempurna. Yang dimaksud dengan Lengkap, Besar, Sempurna ialah seperti suara musik yang lengkap dengan lonceng dari logam dan lonceng dari batu kumala. Suara lonceng dari logam sebagai pembuka lagu dan lonceng dari kumala sebagai penutup lagu. Sebagai pembuka lagu yang memadukan keharmonisan, ialah menunjukkan KebijaksanaanNya dalam melakukan pekerjaan dan sebagai penutup lagu, ialah menunjukkan pekerjaan kenabianNya.

zhì pì zé qiǎo yě shèng pì zé lì yě
智 ， 訒 則 (则) 巧 也 ； 聖 (圣) ， 訒 則 (则) 力 也 。

yóu shè yū bǎi bù zhī wài yě qí zhì
由 射 於 (于) 百 步 之 外 也 ， 其 至 ，

ér lì yě qí zhōng fēi ér lì yě
爾 (尔) 力 也 ； 其 中 ， 非 爾 (尔) 力 也 。

1.7. “KebijaksanaanNya ialah sebagai tepatnya jalan anak panah, dan KenabianNya ialah sebagai tenaga pendorongnya. Sebagai seorang pemanah dari jarak seratus tindak, kalau anak panahnya bisa mencapai sasaran, itulah karena tenaganya; tetapi hal ketepatannya bukanlah sekedar kekuatannya.”

běi gōng qí wèn yuē
北 宮 鑄 問 (问) 曰 :

zhōu shì bān jué lù yě rú zhī hé
周 室 班 爵 祿 (祿) 也 , 如 之 何 ?

2.1. *Bei Gong Qi - Pak Kiong Ki* bertanya, “Bagaimakah Dinasti *Zhou* - *Ciu* menetapkan hal tingkat kebangsawanan dan tingkat jabatan?”

mèng zǐ yuē qí xiáng bù kě dé wén yě
孟 子 曰 : 其 詳 (详) 不 可 得 聞 (闻) 也 。

zhū hóu wu qí hài jǐ yě ér jiē qù qí jí
諸 (诸) 侯 惡 (恶) 其 害 己 也 , 而 皆 去 其 籍 。

rán ér kē yě cháng wén qí luè yě
然 而 軛 (軻) 也 詧 (尝) 聞 (闻) 其 略 也 。

2.2. *Meng Zi - Bing Cu* menjawab, “Peraturan yang tegas belum berhasil aku mendengarnya, karena para rajamuda khawatir akan berbalik membahayakan diri sendiri, lalu memusnahkan berkas-berkas yang berisi hal itu. Tetapi *Ke - Khoo* tahu pula beberapa bagian yang penting.

tiān zǐ yī wèi gōng yī wèi hóu yī wèi bó yī wèi
天 子 壹 (一) 位 , 公 壹 (一) 位 , 侯 壱 (一) 位 , 伯 壱 (一) 位 ,

zǐ nán tong yī wèi fán wǔ děng yě
子 , 男 同 壹 (一) 位 , 凡 五 等 也 。

jūn yī wèi qīng yī wèi dà fu yī wèi shàng shì yī wèi
君 壱 (一) 位 , 卿 壱 (一) 位 , 大 夫 壱 (一) 位 , 上 士 壱 (一) 位 ,

zhōng shì yī wèi xià shì yī wèi fán liù děng
中 士 壱 (一) 位 , 下 士 壱 (一) 位 , 凡 六 等 。

2.3. “Tingkat kebangsawanan dibedakan menjadi: Raja (*Tian Zi - Thian Cu*), Gong - Kong (Duke), *Hou - Ho* (Marquis), *Bo - Pi*k (Earl), dan lebih jauh kedudukan *Zi - Cu*

(Count) serta *Nan - Lam* (Baron) yang sama tingkatnya. Semua ada lima tingkat. Tingkat jabatan dibedakan menjadi: Kepala Negara, menteri, pembesar, pegawai tingkat atas, pegawai tingkat menengah dan pegawai tingkat bawah. Semuanya ada enam tingkat.

tiān zǐ zhī zhì dì fāng qiān lǐ gōng hóu jiē fāng bǎi lǐ
天子之制，地方千里，公，侯皆方百里，

bó qī shí lǐ zǐ nán wǔ shí lǐ fán sì děng bù néng wǔ shí lǐ
伯七十里，子，男五十里，凡四等。不能五十里，

bú dá yū tiān zǐ fù yū zhū hóu yuē fù yōng
不達(达)於(于)天子，附於(于)諸(诸)侯，曰附庸。

2.4. "Seorang Raja berhak memiliki tanah seribu *Li - Li* ($1 \text{ Li} - \text{Li} = \frac{1}{2} \text{ Km}$), seorang *Gong - Kong* atau *Hou - Ho* berhak memiliki seratus *Li - Li* ($1 \text{ Li} - \text{Li} = \frac{1}{2} \text{ Km}$) ; seorang *Bo - Pik* berhak memiliki tujuh puluh *Li - Li* ($1 \text{ Li} - \text{Li} = \frac{1}{2} \text{ Km}$) ; sedangkan untuk yang berkedudukan sebagai *Zi - Cu* dan *Nan - Lam* masing-masing lima puluh *Li - Li* ($1 \text{ Li} - \text{Li} = \frac{1}{2} \text{ Km}$). Semuanya ada empat tingkat. Yang kekuasaannya tidak ada lima puluh *Li - Li* ($1 \text{ Li} - \text{Li} = \frac{1}{2} \text{ Km}$), tidak dapat langsung menghadap raja, tanahnya termasuk wilayah salah seorang rajamuda; maka dinamai Daerah *Fu Yong - Hu Yong*.

tiān zǐ zhī qīng shòu dì shì hóu dà fu shòu dì shì bó
天子之卿受地視(视)侯，大夫受地視(视)伯，

yuán shì shòu dì shì zǐ nán
元士受地視(视)子，男。

2.5. "Menteri seorang Raja diberi tanah seperti seorang *Hou - Ho*, seorang pembesar diberi tanah seperti seorang *Bo - Pik* dan pegawai tertinggi diberi tanah seperti mereka yang berkedudukan *Zi - Cu* dan *Nan - Lam*.

dà guó dì fāng bǎi lǐ jūn shí qīng lù qīng lù sì dà fū
大國(国)地方百里，君十卿祿(禄)，卿祿(禄)四大夫，

dà fu bēi shàng shì shàng shì bēi zhōng shì zhōng shì bēi xià shì
大夫倍上士， 上士倍中士， 中士倍下士，

xìa shì yǔ shù rén zài guān zhě tóng lù lù zú yǐ dài qí gēng yě
下士與(与)庶人在官者同祿(祿)，祿(祿)足以代其耕也。

2.6. "Suatu negeri besar yang luasnya seratus *Li* - *Li* ($1 \text{ Li} - \text{Li} = \frac{1}{2} \text{ Km}$), kepala negaranya menerima sepuluh kali pendapatan menterinya. Menteri itu menerima empat kali pendapatan pembesar bawahannya. Pembesar itu menerima dua kali pendapatan pegawai tinggi. Pegawai tinggi itu menerima dua kali pendapatan pegawai menengah. Pegawai menengah itu menerima dua kali pendapatan pegawai rendah. Dan seorang pegawai rendah sama gajinya dengan gaji rakyat jelata yang bekerja di kantor pemerintah; gaji itu sama pula seperti pendapatan seorang petani yang bekerja di sawah.

cì guó dì fāng qī shí lǐ jūn shí qīng lù qīng lù sān dà fu
次國(国)地方七十里，君十卿祿(祿)，卿祿(祿)三大夫，

dà fu bēi shàng shì shàng shì bēi zhōng shì zhōng shì bēi xià shì
大夫倍上士， 上士倍中士， 中士倍下士，

xìa shì yǔ shù rén zài guān zhě tóng lù lù zú yǐ dài qí gēng yě
下士與(与)庶人在官者同祿(祿)，祿(祿)足以代其耕也。

2.7. "Suatu negeri tingkat kedua yang luas tanahnya tujuh puluh *Li* - *Li* ($1 \text{ Li} - \text{Li} = \frac{1}{2} \text{ Km}$), kepala negaranya menerima sepuluh kali pendapatan menterinya. Menteri itu menerima tiga kali pendapatan pembesar bawahannya.

Pembesar itu menerima dua kali pendapatan pegawai tingginya. Pegawai tinggi itu menerima dua kali pendapatan pegawai menengah. Pegawai menengah itu menerima dua kali pendapatan pegawai rendahnya. Dan seorang pegawai rendah sama gajinya dengan gaji rakyat jelata yang bekerja di kantor pemerintah; gaji itu sama pula seperti pendapatan seorang petani yang bekerja di sawah.

xiǎo guó dì fāng wǔ shí lǐ jūn shí qīng lù
小國(国)地方五十里，君十卿祿(祿)，

qīng lù èr dà fu dà fu bēi shàng shì
卿 祿 (禄) 二 大 夫 , 大 夫 倍 上 士 ,

shàng shì bēi zhōng shì zhōng shì bēi xià shì
上 士 倍 中 士 , 中 士 倍 下 士 ,

xià shì yǔ shù rén zài guān zhě tóng lù lù zú yǐ dài qí gēng yě
下 士 與 (与) 庶 人 在 官 者 同 祿 (禄) , 祿 (禄) 足 以 代 其 耕 也 。

2.8. "Suatu negeri kecil yang luasnya hanya lima puluh *Li* - *Li* ($1 \text{ Li} - \text{Li} = \frac{1}{2} \text{ Km}$), kepala negaranya menerima sepuluh kali pendapatan menterinya. Menteri itu menerima dua kali pendapatan pembesar bawahannya. Pembesar itu menerima dua kali pendapatan pegawai tingginya. Pegawai tinggi itu menerima dua kali pendapatan pegawai menengahnya. Pegawai menengah itu menerima dua kali pendapatan pegawai rendahnya. Dan seorang pegawai rendah sama gajinya dengan gaji rakyat jelata yang bekerja di kantor pemerintah; gaji itu sama pula seperti pendapatan seorang petani yang bekerja di sawah.

gēng zhě zhī suǒ huò yī fū bǎi mǔ
耕 者 之 所 獲 (获) , 壹 (一) 夫 百 畝 (亩) ,

bǎi mǔ zhī fèn shàng nóng fū shí jiǔ rén
百 畝 (亩) 之 粪 (粪) , 上 農 (农) 夫 食 九 人 ,

shàng cì shí bā rén zhōng shí qī rén
上 次 食 八 人 , 中 食 七 人 ,

zhōng cì shí liù rén xià shí wǔ rén
中 次 食 六 人 , 下 食 五 人 。

shù rén zài guān zhě qí lù yǐ shì wéi chà
庶 人 在 官 者 , 其 祿 (禄) 以 是 為 (为) 差 。

2.9. "Seorang petani yang sudah berkeluarga diberi seratus *Mu* - Bau ($1 \text{ Mu} - \text{Bau} = \frac{1}{6} \text{ Acre} = 0,0667 \text{ Ha}$) sawah. Kalau sawah itu diberi pupuk dan dikerjakan sebaik-baiknya, hasilnya dapat untuk memelihara sembilan orang, yang tingkat ke dua akan dapat untuk memelihara delapan orang, yang tingkat ke tiga akan dapat

untuk memberi makan tujuh orang, yang tingkat ke empat akan dapat untuk memberi makan enam orang dan yang terendah akan dapat untuk memberi makan lima orang. Rakyat jelata yang bekerja di kantor-kantor, diberi gaji yang hampir bersamaam dengan itu.

wàn zhāng wèn yuē gǎn wèn yǒu
萬 (万) 章 問 (问) 曰 : 敢 問 (问) 友 。

mèng zǐ yuē bù xié cháng bù xié guì
孟 子 曰 : 不 挟 (挟) 長 (长) , 不 挟 (挟) 貴 (贵) ,

bù xié xiōng dì ér yǒu
不 挟 (挟) 兄 弟 而 友 。

yǒu yě zhě yǒu qí dé yě bù kě yǐ yǒu xié yě
友 也 者 , 友 其 德 也 , 不 可 以 有 挟 (挟) 也 。

3.1. Wan Zhang - Ban Ciang berkata, “Memberanikan bertanya hal bersahabat.”

Meng Zi - Bing Cu menjawab, “Jangan membanggakan usia, jangan membanggakan kedudukan dan jangan pula membanggakan keadaan kakak atau adik dalam bersahabat. Bersahabat ialah bersahabat di dalam Kebajikan, tidak boleh membanggakan hal-hal lain.

mèng xiān zǐ bǎi shéng zhī jiā yě yǒu yǒu wǔ rén yān
孟 獻 (献) 子 , 百 乘 之 家 也 , 有 友 五 人 焉 ;

yuè zhèng qiú mù zhòng qí sān rén zé yǔ wàng zhī yǐ
樂 (乐) 正 裳 , 牧 仲 , 其 三 人 則 (则) 予 忘 之 矣 。

xiān zǐ zhī yǔ cǐ wǔ rén zhě yǒu yě
獻 (献) 子 之 與 (与) 此 五 人 者 友 也 ,

wú xiān zǐ zhī jiā zhě yě
無 (无) 獻 (献) 子 之 家 者 也 。

cǐ wǔ rén zhě yì yǒu xiān zǐ zhī jiā zé bù yǔ zhī yǒu yǐ
此 五 人 者 , 亦 有 獻 (献) 子 之 家 , 則 (则) 不 與 (与) 之 友 矣 。

3.2. “*Meng Xian Zi - Bing Hian Cu* yang berkuasa atas seratus kereta perang, dia mempunyai lima orang sahabat: *Yue Zheng Qiu - Gak Cing Ciu, Mu Zhong - Bok Tiong* dan tiga orang lagi yang aku lupa namanya. Hubungan *Xian Zi - Hian Cu* dengan ke lima orang ini ialah persahabatan, tidak ada hubungan dengan keadaan keluarga *Xian Zi - Hian Cu*. Ke lima orang ini kalau dihubungkan dengan keadaan keluarga *Xian Zi - Hian Cu*, pasti tidak mau bersahabat.

fēi wéi bǎi shéng zhī jiā wéi rán yě
非 惟 百 乘 之 家 為 (为) 然 也 ,

suí xiǎo guó zhī jūn yì yǒu zhī
雖 (虽) 小 國 (国) 之 君 亦 有 之 。

bì huì gōng yuē wú yū zǐ sī zé shī zhī yǐ
費 (费) 惠 公 曰 : 吾 於 (于) 子 思 , 則 (则) 師 (师) 之 矣 ;

wú yū yán bān zé yǒu zhī yǐ
吾 於 (于) 顏 (颜) 般 , 則 (则) 友 之 矣 ;

wáng shùn chǎng xī zé shì wǒ zhě yě
王 順 (顺) , 長 (长) 息 , 則 (则) 事 我 者 也 。

3.3. “Bukan hanya kepala keluarga yang berkuasa atas seratus kereta perang saja dapat berbuat demikian, biar seorang raja negeri kecil pun ada juga yang dapat melakukan. Rajamuda *Hui - Hwi* dari Negeri *Bi - Pi* berkata, ‘Aku kepada *Zi Si - Cu Su*, memandang sebagai guru. Aku kepada *Yan Ban - Gan Puan*, memandang sebagai sahabat. Sedang *Wang Shun - Ong Sun* dan *Chang Xi - Tiang Siet* hanya kupandang sebagai pegawaiku.’ (*Lun Yu - Lun Gi VI. 9*)

fēi wéi xiǎo guó zhī jūn wéi rán yě
非 惟 小 國 (国) 之 君 為 (为) 然 也 ,

suí dà guó zhī jūn yì yǒu zhī
雖 (虽) 大 國 (国) 之 君 亦 有 之 。

jìn píng gōng zhī yū hái táng yě rù yún zé rù
晉平公之於(于)亥唐也，入雲(云)則(则)入，

zuò yún zé zuò shí yún zé shí
坐雲(云)則(则)坐，食雲(云)則(则)食；

suī shū shí cài gēng wèi cháng bú bǎo
雖(虽)疏食菜羹，未嘗(尝)不飽(饱)，

gài bù gǎn bú bǎo yě
蓋(盖)不敢不飽饱也。

rán zhōng yū cǐ ér yǐ yǐ
然終(终)於(于)此而已矣。

fú yǔ gòng tiān wèi yě fú yǔ zhì tiān zhí yě
弗與(与)共天位也，弗與(与)治天職(职)也，

fú yǔ shí tiān lù yě
弗與(与)食天祿(禄)也。

shí zhī zūn xiàn zhě yě fēi wáng gōng zhī zūn xiàn yě
士之尊賢(贤)者也，非王公之尊賢(贤)也。

3.4. “Bukan hanya raja suatu negeri kecil saja dapat berbuat demikian, melainkan raja suatu negeri besarpun ada yang dapat berbuat demikian. Sikap Rajamuda *Ping - Ping* dari Negeri *Jin - Cien* kepada *Hai Tang - Hai Tong* demikian; (Kalau ia datang ke tempat *Hai Tang - Hai Tong*) setelah disilahkan masuk, barulah ia masuk; setelah disilahkan duduk, barulah ia duduk; setelah disilahkan makan, barulah ia makan. Biarpun hanya dihidangkan makanan kasar dengan sayuran saja, ia tidak pernah tidak makan sampai kenyang. Sungguh tidak berani kalau tidak sampai kenyang. Tetapi sayang ia hanya berbuat sampai disitu saja. Ia tidak mau memberinya kedudukan, tidak mau mengajaknya mangatur dunia dan tidak pula mau memberinya jaminan kehidupan. Itu hanya suatu cara seorang Siswa menghormat kepada seorang Bijaksana, bukan cara seorang raja menghormat kepada seorang Bijaksana.

shùn shàng jiàn dì dì guǎn shēng yū èr shì
舜 尚 見 (见) 帝 , 帝 館 (馆) 甥 於 (于) 贰 (貳) 室 ,

yì xiǎng shùn dié wéi bīn zhǔ shì tiān zǐ ér yǒu pǐ fū yě
亦 饗 (飨) 舜 , 迭 為 (为) 賓 (宾) 主 , 是 天 子 而 友 匹 夫 也 。

yòng xià jìng shàng wèi zhī guì guì
用 下 敬 上 , 謂 (谓) 之 貴 (贵) 貴 (贵) ;

yòng shàng jìng xià wèi zhī zūn xián
用 上 敬 下 , 謂 (谓) 之 尊 賢 (贤) ;

guì guì zūn xián qí yì yī yě
貴 (贵) 貴 (贵) , 尊 賢 (贤) , 其 義 (义) 壹 (一) 也 。

yòng shàng jìng xià , wèi zhī zūn xián . guì guì . zūn xián , qí yì yī yě

3.5. “Ketika *Shun - Sun* menghadap kepada raja (*Yao - Giau*), raja lalu menerimanya sebagai menantu dan diberikan istananya yang ke dua, sehingga kadang-kadang dia dijamu oleh *Shun - Sun* di situ. Jadi mereka bisa saling berganti menjadi tamu. Inilah cara seorang raja bersahabat dengan rakyat jelata.

Yang rendah kedudukannya mengindahkan kepada yang tinggi kedudukan, itu dinamai memuliakan kedudukan. Yang tinggi kedudukan mengindahkan kepada yang rendah kedudukan, itu dinamai menjunjung Kebijaksanaan. Memuliakan kedudukan dan menjunjung Kebijaksanaan, itu dalam Kebenaran yang satu.

wàn zhāng wèn yuē gǎn wèn jiāo jì hé xīn yě
萬 (万) 章 問 (问) 曰 : 敢 問 (问) 交 際 (际) , 何 心 也 ?

mèng zǐ yuē gōng yě
孟 子 曰 : 恭 也 。

4.1. *Wan Zhang - Ban Ciang* bertanya, “Memberanikan bertanya, perasaan apakah yang dikandung dalam hati orang yang mengirim hadiah persahabatan?”

Meng Zi - Bing Cu menjawab, “Rasa hormat!”

yuē què zhī què zhī wéi bú gōng hé zāi
曰 : 却 (却) 之 却 (却) 之 為 (为) 不 恭 , 何 哉 ?

yuē zūn zhě cì zhī yuē qí suǒ qǔ zhī zhě yì hū bù yì hū
曰：尊者賜（賜）之，曰其所取之者，義（义）乎？不義（义）乎？

ér hòu shòu zhī yǐ shì wéi bú gōng gù fú què yě
而後（后）受之，以是為（为）不恭，故弗卻（却）也。

4.2. “Kalau orang menolak hadiah itu, mengapakah dapat dinamai kurang hormat?” “Kalau seorang pembesar mengirim suatu hadiah, orang tentu lalu berpikir, ‘Aku ingin tahu barang ini diperoleh dengan berlandaskan Kebenaran, atau tidak berlandaskan Kebenaran, baharu aku mau menerimanya.’ Inilah sebabnya lalu dikatakan tidak hormat, maka hal itu janganlah ditolak.”

yuē qǐng wú yǐ cí què zhī yǐ xīn què zhī
曰：請（请）無（无）以辭（辞）卻（却）之，以心卻（却）之，

yuē qí qǔ zhū mǐn zhī bù yì yě
曰：其取諸（诸）民之不義（义）也。

ér yǐ tā cí wú shòu bù kě hū
而以他辭（辞）無（无）受，不可乎？

yuē qí jiāo yě yǐ dào qí jiē yě yǐ lǐ sī kǒng zǐ shòu zhī yǐ
曰：其交也以道，其接也以禮（礼），斯孔子受之矣。

4.3. “Kalau alasan penolakan itu tidak diucapkan terang-terang, hanya di dalam hati berkata. ‘Ini tentu diperoleh dengan tidak berlandas Kebenaran dari rakyat.’ Lalu dengan alasan lain ia menolaknya, tidak bolehkah demikian?” “Kalau memberinya berlandaskan Jalan Suci, dan cara menyampaikannya dengan Kesusilaan, biar *Kong Zi - Khong Cu* mau juga menerimanya.”

wàn zhāng yuē jīn yǒu yù rén yū guó mén zhī wài zhě
萬（万）章曰：今有禦（御）人於（于）國（国）門（门）之外者，

qí jiāo yě yǐ dào qí kuì yě yǐ lǐ sī kě shòu yù yǔ
其交也以道，其餽（馈）也以禮（礼），斯可受禦（御）與（与）？

yuē bù kě kāng gào yuē shā yuè rén yū huò
曰：不可。《康誥（诰）》曰：殺（杀）越人於（于）貨（货），
mǐn bú wèi sǐ fán mǐn wǎng bù duì shì bù dài jiào ér zhū zhě yě
閔（闵）不畏死，凡民罔不諏。是不待教而誅（诛）者也。
yīn shòu xià zhōu shòu yīn suǒ bù cí yě
殷受夏，周受殷，所不辭（辞）也，
yū jīn wéi liè rú zhī hé qí shòu zhī
於（于）今為（为）烈，如之何其受之！

4.4. Wan Zhang - Ban Ciang bertanya, “kini kalau ada orang merampok dan membunuh orang di luar pintu negeri, lalu mengirimkan barang itu berlandas Jalan Suci dan cara menyampaikannya dengan Kesusilaan, bolehkah barang hasil rampukan itu diterima?”

“Tidak boleh! Di dalam Kitab *Kang Gao - Khong Koo* tertulis, ‘Orang yang membunuh orang, lalu menindih mayat itu untuk merampas barang-barangnya dengan sedikitpun tidak takut ancaman hukuman mati, semua rakyat jjik terhadapnya. Maka kepada orang yang demikian boleh tanpa diperingatkan dijatuhi hukuman mati. Hukuman semacam ini, Dinasti *Yin - Len* menerima dari Dinasti *Xia - He*, Dinasti *Zhou - Ciu* menerima dari Dinasti *Yin - Len* tanpa perubahan dan sampai sekarang masih dijalankan dengan keras. Bagaimanakah pemberian semacam itu boleh diterima?”

yuē jīn zhī zhū hóu qǔ zhī yū mǐn yě yóu yù yě
曰：今之諸（诸）侯取之於（于）民也，猶（犹）禦（御）也。

gǒu shàn qí lǐ jì yǐ sī jūn zǐ shòu zhī
苟善其禮（礼）際（际）矣，斯君子受之？

gǎn wèn hé shuō yě
敢問（问）何說（说）也？

yuē zǐ yǐ wéi yǒu wáng zhě zuò
曰：子以為（为）有王者作，

jiāng bǐ jīn zhī zhū hóu ér zhū zhī hū
將 (将) 比 今 之 諸 (诸) 侯 而 誅 (诛) 之 乎 ?

qí jiào zhī bù gǎi ér hòu zhū zhī hū
其 教 之 不 改 而 後 (后) 誅 (诸) 之 乎 ?

fū wèi fēi qí yǒu ér qǔ zhī zhě dào yě
夫 謂 (谓) 非 其 有 而 取 之 者 , 盜 也 。

chōng lèi zhì yì zhī jìn yě
充 類 (类) 至 義 (义) 之 盡 (尽) 也 。

kǒng zǐ zhī shì yú lǚ yě lǚ rén liè jue
孔 子 之 仕 於 (于) 魯 (鲁) 也 , 魯 (鲁) 人 獵 (猎) 較 (较) ,

kǒng zǐ yì liè jue liè jue yóu kě ér kuàng shòu qí cì hū
孔 子 亦 獵 (猎) 較 (较) 獵 較 (较) 猶 可 , 而 況 受 其 賦 (賜) 乎 ?

4.5. "Rajamuda-rajamuda jaman ini dalam memeras rakyat sama halnya dengan orang yang merampok dan membunuh itu. Tetapi karena dipulas dengan hal-hal yang nampak baik, dengan segala adat upacaranya, lalu seorang *Jun Zi* - *Kun Cu* mau menerima pemberiannya; memberanikan bertanya, bagaimakah hal itu?"

"Apakah kamu sangka kalau sekarang muncul seorang raja besar, lalu akan menghukum mati semua rajamuda-rajamuda itu? Ataukah ia akan memberi pendidikan lebih dahulu, setelah ternyata tidak mau memperbaiki diri, baharu menjatuhkan hukuman mati?

Kalau orang menganggap tiap orang yang mengambil barang orang lain, lalu dipandang sebagai perampok; ialah hanya pandangan dari puncaknya Kebenaran. Ketika *Kong Zi* - *Khong Cu* memangku jabatan di Negeri *Lu* - *Lo*, di sana rakyat sering mengadakan perlombaan berburu di hutan. *Kong Zi* - *Khong Cu* juga mau mengikutinya. Kalau ikut berlomba berburu saja masih mau, betapa Beliau tidak mau menerima hadiah itu?"

yuē rán zé kǒng zǐ zhī shì yě fēi shì dào yǔ
曰 : 然 則 (则) 孔 子 之 仕 也 , 非 事 道 與 (与) ?

yuē shì dào yě shì dào xī liè jue yě
曰：事道也。事道奚獮（猎）較（较）也？

yuē kǒng zǐ xiān bù zhèng jì qì bú yǐ sì fāng zhī shí gòng bù zhèng
曰：孔子先簿正祭器，不以四方之食供簿正。

yuē xī bù qù yě
曰：奚不去也？

yuē wéi zhī zhào yě zhào zú yǐ xíng yǐ ér bù xíng ér hòu qù
曰：為（为）之兆也。兆足以行矣，而不行，而後（后）去，

shì yǐ wèi cháng yǒu suǒ zhōng sān nián yān yě
是以未嘗（尝）有所終（终）三年淹也。

4.6. “Kalau begitu, sikap *Kong Zi - Khong Cu* dalam memangku jabatan, bukanlah pengabdian kepada Jalan Suci.”

“Itu pengabdian kepada Jalan Suci!”

“Kalau mengabdi kepada Jalan Suci, mengapakah ikut berburu?”

“*Kong Zi - Khong Cu* mulai dengan menertibkan alat-alat persembahyang, tetapi tidak menetapkan bahwa tiap-tiap tempat sajian harus hanya diisi barang sajian tertentu saja yang sukar didapatkan.”

“Kalau ternyata tidak berhasil, mengapakah tidak segera pergi?”

“Beliau berusaha melakukan tindakan pertama dahulu, dengan harapan tindakan pertama ini dapat berlaku. Kalau tidak berlaku, baharulah pergi. Inilah sebabnya beliau tidak pernah tetap memangku sesuatu jabatan lebih dari tiga tahun.

kǒng zǐ yǒu jiàn xíng kě zhī shì yǒu jì kě zhī shì
孔子有見（见）行可之仕，有際（际）可之仕，

yǒu gōng yǎng zhī shì yě
有公養（养）之仕也。

yū jì huán zǐ jiàn xíng kě zhī shì yě
於（于）季桓子，見（见）行可之仕也；

yū wèi líng gōng jì kě zhī shì yě
於（于）衛（卫）靈（灵）公，際（际）可之仕也；

yū wèi xiào gōng gōng yǎng zhī shì yě
於 (于) 衛 (卫) 孝 公 , 公 養 (养) 之 仕 也 。

4.7. “*Kong Zi - Khong Cu* pernah karena melihat Ajaran Nya dapat dijalankan lalu memangku jabatan. Pernah karena diterima dengan hormat, lalu mau memangku jabatan; juga pernah karena mendapat tunjangan Negara, lalu mau memangku jabatan. Beliau bekerja pada *Ji Huan Zi - Kwi Hwan Cu*, karena melihat kemungkinan Ajaran Nya dapat dilaksanakan. Beliau bekerja pada Rajamuda *Ling - Ling* dari Negeri *Wei - Wee*, karena mendapat sambutan dengan hormat, dan bekerja pada Rajamuda *Xiao - Hau* dari Negeri *Wei - Wee*, karena mendapat tunjangan Negara. (*Meng Zi - Bing Cu* VI B. 14)

mèng zǐ yuē shì fēi wéi pín yě ér yǒu shí hū wéi pín
孟 子 曰 : 仕 非 為 (为) 貧 (贫) 也 , 而 有 時 (时) 乎 為 (为) 貧 (贫) ;

qǔ qī fēi wéi yǎng yě ér yǒu shí hū wéi yǎng
娶 妻 非 為 (为) 養 (养) 也 , 而 有 時 (时) 乎 為 (为) 養 (养) 。

5.1. *Meng Zi - Bing Cu* berkata, “Orang memangku jabatan itu bukan karena ia miskin, tetapi ada pula suatu ketika ia memangku jabatan karena miskin. Orang menikah itu juga bukan karena ingin mendapat perawatan, tetapi ada pula suatu ketika ia mendapat perawatan.

wéi pín zhě cí zūn jū bēi cí fù jū pín
為 (为) 貧 (贫) 者 , 辭 (辞) 尊 居 卑 , 辭 (辞) 富 居 貧 (贫) 。

5.2. “Kalau hanya sekedar untuk menutup kemiskinan, ia akan menolak kedudukan tinggi dan memangku jabatan rendah saja; ia tidak hendakkan kekayaan, tetapi cukup asal dapat menutup kemiskinannya.”

cí zūn jū bēi cí fù jū pín wu hū yí hū
辭 (辞) 尊 居 卑 , 辭 (辞) 富 居 貧 (贫) , 惡 (恶) 乎 宜 乎 ?

bào guān jī tuò
抱 關 (关) 擊 (击) 栝 。

5.3. “Tetapi kalau orang hanya bisa menolak kedudukan tinggi dan menduduki jabatan rendah saja, menolak kekayaan dan menerima kemiskinan saja; apakah yang pantas baginya? Ia hanya pantas menjadi penjaga pintu kota atau penjaga malam saja.”

kǒng zǐ cháng wéi wéi lì yǐ
孔子 詈 (尝) 為 (为) 委 吏 矣 ,
yuē kuài jì dāng ér yǐ yǐ
曰 : 會 (会) 計 (计) 當 (当) 而 已 矣 。

cháng wéi shéng tián yǐ
嘗 (尝) 為 (为) 乘 田 矣 ,
yuē niú yáng zhuó zhuàng zhǎng ér yǐ yǐ
曰 : 牛 羊 苗 壯 (壮) 長 (长) 而 已 矣 。

5.4. “Ketika *Kong Zi* - *Khong Cu* menjabat sebagai pengurus gudang. Beliau berkata, ‘Cukup asal cara menghitungku cocok!’ Ketika menjabat sebagai pengurus padang peternakan, Beliau berkata, ‘Cukup asal lembu-lembu dan kambing-kambing itu gemuk, kuat dan besar.’

wèi bēi ér yán gāo zuì yě lì hū rén zhī běn cháo ér dào bù xíng chǐ yě
位 卑 而 言 高 , 罪 也 。 立 乎 人 之 本 朝 而 道 不 行 , 懦 也 。

5.5. “Beliau berbuat demikian karena sebagai orang yang berkedudukan rendah kalau membicarakan hal yang tinggi-tinggi akan mendapat kesalahan. Begitupun orang yang menduduki jabatan tinggi, kalau tidak dapat melaksanakan Jalan Suci; hendaklah malu ia.”

wàn zhāng yuē shì zhī bù tuō zhū hóu hé yě
萬 (万) 章 曰 : 士 之 不 記 (托) 諸 (诸) 侯 , 何 也 ?
mèng zǐ yuē bù gǎn yě
孟 子 曰 : 不 敢 也 。

zhū hóu shī guó ér hòu tuō yū zhū hóu lǐ yě
諸 (诸) 侯 失 國 (国) 而 後 (后) 託 (托) 於 (于) 諸 (诸) 侯 , 禮 (礼) 也 ;

shì zhī tuō yū zhū hóu fēi lǐ yě
士 之 託 (托) 於 (于) 諸 (诸) 侯 , 非 禮 (礼) 也 。

6.1. *Wan Zhang - Ban Ciang* bertanya, “Seorang Siswa yang tidak memangku jabatan, mengapakah tidak mau menerima tunjangan pemerintah dari para rajamuda?”

Meng Zi - Bing Cu berkata, “Ia tidak berani menerima. Seorang rajamuda yang kehilangan Negaranya, lalu mendapat tunjangan dari rajamuda lain; itu masih menurut Kesusilaan. Tetapi seorang Siswa yang tidak menjabat sesuatu, lalu menerima tunjangan dari seorang rajamuda; itu tidak menurut Kesusilaan.”

wàn zhāng yuē jūn kuì zhī sù zé shòu zhī hū yuē shòu zhī
萬 (万) 章 曰 : 君 魄 (馈) 之 粟 , 則 (则) 受 之 乎 ? 曰 : 受 之 。

shòu zhī hé yì yě yuē jūn zhī yū mèng yě gù zhōu zhī
受 之 , 何 義 (义) 也 ? 曰 : 君 之 於 (于) 氓 也 , 固 周 之 。

6.2. *Wan Zhang - Ban Ciang* berkata, “Kalau raja mengantari padi, bolehkah diterima?”

“Boleh!”

“Berlandas Kebenaran apa menerimanya?”

“Seorang raja sudah selayaknya menolong rakyatnya yang sedang dalam kesukaran.”

yuē zhōu zhī zé shòu cì zhī zé bù shòu hé yě
曰 : 周 之 則 (则) 受 , 賜 (賜) 之 則 (则) 不 受 , 何 也 ?

yuē bù gǎn yě yuē gǎn wèn qí bù gǎn hé yě
曰 : 不 敢 也 。 曰 : 敢 問 (问) 其 不 敢 何 也 ?

yuē bào guān jī tuò zhě jiē yǒu cháng zhí yǐ shí yū shàng
曰 : 抱 關 (关) 擊 (击) 枅 (托) 者 , 皆 有 常 職 (职) 以 食 於 (于) 上 。

wú cháng zhí ér cì yū shàng zhě yǐ wéi bù gōng yě
無 (无) 常 職 (职) 而 賦 (賜) 於 (于) 上 者 , 以 為 (为) 不 恭 也 。

6.3. “Mau menerima pertolongan tetapi tidak mau menerima gaji, mengapa demikian?”

“Ia tidak berani!”

“Memberanikan bertanya, mengapa tidak?”

“Biar aku menjadi penjaga pintu kota atau peronda malam, itu sudah berarti mempunyai pekerjaan tetap; maka pantas mendapat gaji untuk makan. Kalau tidak mempunyai pekerjaan tetap, tetapi mau menerima gaji, itu tidak menjaga kehormatan.”

yuē jūn kuì zhī zé shòu zhī bù shí kě cháng jì hū
曰：君餽（馈）之，則（则）受之，不識（识）可常繼（继）乎？

yuē miù gōng zhī yū zǐ sī yě jí wèn jí kuì dǐng ròu
曰：繆公之於（于）子思也，亟問（问），亟餽（馈）鼎肉。

zǐ sī bù yuè yū zú yě biāo shǐ zhě chū zhū dà mén zhī wài
子思不悅。於（于）卒也，標使者出諸（诸）大門（门）之外，

běi miàn jī shǒu zài bài ér bù shòu
北面稽首再拜而不受，

yuē jīn ér hòu zhī jūn zhī quǎn mǎ chù jí
曰：今而後（后），知君之犬馬（马）畜伋。

gài zì shì tái wú kuì yě
蓋（盖）自是臺（台）無（无）餽（馈）也。

yuè xiàn bù néng jǔ yòu bù néng yǎng yě
悅賢（贤）不能舉（举），又不能養（养）也，

kě wèi yuè xiàn hū
可謂（谓）悅賢（贤）乎？

6.4. “Seorang raja memberi pertolongan dan diterima. Bolehkah itu dilaksanakan berulang-ulang?”

“Dahulu Rajamuda *Mu - Bok* (dari Negeri *Lu - Lo*) sering menanyakan kesehatan *Zi Si - Cu Su* dan berulang-ulang memberi antaran daging masakan. *Zi Si - Cu Su* tidak

suka akan perlakuan itu. Suatu hari setelah ia menyuruh pesuruh raja itu keluar sampai diluar pintu besar, ia lalu menghadap ke Utara, menundukkan kepala dan dua kali memberi hormat (*Bai* - *Pai*) menolak pemberian itu sambil berkata, ‘Kini *Ji* - *Khièp* tahu, raja memperlakukan *Ji* - *Khièp* sebagai memelihara anjing atau kuda saja.’ Sejak saat itu, Rajamuda *Mu* - *Bok* tidak berani memberi antaran lagi. Menyukai seorang Bijaksana tetapi tidak dapat mengangkatnya memangku jabatan sehingga dapat pula memberi pemeliharaan, bagaimanakah dapat dinamakan menyukai seorang Bijaksana?’

yuē gǎn wèn guó jūn yù yǎng jūn zǐ
曰：敢問（问）國（国）君欲養（养）君子，

rú hé sī kě wèi yǎng yǐ
如何斯可謂（谓）養（养）矣？

yuē yǐ jūn mìng jiāng zhī zài bài jī shǒu ér shòu
曰：以君命將（将）之，再拜稽首而受。

qí hòu lǐn rén jì sù páo rén jì ròu bù yǐ jūn mìng jiāng zhī
其後（后）廩人繼（继）粟，庖人繼（继）肉，不以君命將（将）之。

zǐ sī yǐ wéi dǐng ròu shǐ jǐ pú pú ěr jí bài yě
子思以為（为）鼎肉使己僕（仆）僕（仆）爾（尔）亟拜也，

fēi yǎng jūn zǐ zhī dào yě
非養（养）君子之道也。

6.5. “Memberanikan bertanya, seorang kepala Negara yang ingin dapat memberi pemeliharaan kepada seorang *Jun Zi* - *Kun Cu* bagaimanakah caranya sehingga dia boleh memberi pemeliharaan?”

“Mula-mula dalam memberi antara harus disertai surat titah raja itu, dan orang itu akan menerima dengan menundukkan kepala serta memberi hormat dua kali.

Kemudian pengurus gudangnya diberi hak langsung menambah antaran padi dan tukang masaknya diberi hak langsung pula memberi antaran daging masakan tanpa menunggu perintah raja itu. *Zi Si* - *Cu Su* menganggap antaran daging masakan secara resmi itu hanya merepotkannya memberi hormat berkali-kali. Itu bukan cara

memberi pemeliharaan kepada seorang *Jun Zi - Kun Cu*."

yáo zhī yū shùn yě shǐ qí zǐ jiǔ nán shì zhī
堯 (尧) 之 於 (于) 舜 也 , 使 其 子 九 男 事 之 ,

èr nǚ nǚ yān bǎi guān niú yáng cāng lǐn bèi
二 女 女 焉 , 百 官 牛 羊 倉 (仓) 廩 備 (备) ,

yǐ yǎng shùn yū quǎn mǔ zhī zhōng
以 養 (养) 舜 於 (于) 畦 畝 (亩) 之 中 ,

hòu jǔ ér ju zhū shàng wèi
後 (后) 舉 (举) 而 加 諸 (诸) 上 位 ,

gù yuē wáng gōng zhī zūn xiàn zhě yě
故 曰 : 王 公 之 尊 賢 (贤) 者 也 。

6.6. "Demikian *Yao - Giau* memperlakukan *Shun - Sun*; Disuruhnya ke sembilan orang puteranya melayani dan ke dua orang puuterinya menjadi isterinya, para pembantu, lembu, kambing, gudang dan lumbung, disediakan semuanya untuk memberi pemeliharaan kepada *Shun - Sun* di tengah sawahnya. Kemudian diangkat dan diberi kedudukan tertinggi. Maka dikatakan: Demikianlah laku seorang raja atau pangeran menghormat seorang Bijaksana."

wàn zhāng yuē gǎn wèn bú jiàn zhū hóu hé yì yě
萬 (万) 章 曰 : 敢 問 (问) 不 見 (见) 諸 (诸) 侯 , 何 義 (义) 也 ?

mèng zǐ yuē zài guó yuē shì jǐng zhī chén
孟 子 曰 : 在 國 (国) 曰 市 井 之 臣 ,

zài yě yuē cǎo mǎng zhī chén jiē wèi shù rén
在 野 曰 草 莽 之 臣 , 皆 謂 (谓) 庶 人 。

shù rén bù chuán zhì wéi chén
庶 人 不 傳 (传) 質 (质) 為 (为) 臣 ,

bù gǎn jiàn yū zhū hóu lǐ yě
不 敢 見 (见) 於 (于) 諸 (诸) 侯 , 禮 (礼) 也 。

7.1. *Wan Zhang - Ban Ciang* bertanya, “Memberanikan bertanya, berlandas Kebenaran apakah tidak mau menemui para rajamuda itu?”

Meng Zi - Bing Cu menjawab, “Seorang Siswa yang hidup dikota disebut menteri pasar dan perigi, yang hidup didesa disebut menteri rumput dan tumbuh-tumbuhan; tetapi mereka tetap dinamakan rakyat jelata. Seorang dari rakyat jelata kalau belum mengenalkan diri dengan menyampaikan barang persembahan, tidak berani menemui rajamuda. Demikianlah teradatkan.”

wàn zhāng yuē shù rén zhào zhī yì zé wǎng yì
萬 (万) 章 曰 : 庶 人 , 召 之 役 , 則 (则) 往 役 ;

jūn yù jiàn zhī zhào zhī zé bù wǎng jiàn zhī hé yě
君 欲 見 (见) 之 , 召 之 , 則 (则) 不 往 見 (见) 之 , 何 也 ?

yuē wǎng yì yì yě wǎng jiàn bù yì yě
曰 : 往 役 , 義 (义) 也 ; 往 見 (见) , 不 義 (义) 也 。

7.2. *Wan Zhang - Ban Ciang* bertanya, “Seorang rakyat jelata kalau mendapat panggilan untuk mengerjakan sesuatu, bukankah ia wajib segera datang menghadap; tetapi mengapa ketika raja memanggil untuk menemuinya, ia tidak mau datang menghadap?”

“Dipanggil untuk mengerjakan sesuatu, itu berlandas Kebenaran, tetapi dipanggil sekedar untuk bertemu dengannya, itu tidak berlandas Kebenaran. (*Meng Zi - Bing Cu* III B. 1).

qiè jūn zhī yù jiàn zhī yě hé wéi yě zāi
且 君 之 欲 見 (见) 之 也 , 何 為 (为) 也 哉 ?

yuē wéi qí duō wén yě wéi qí xiàn yě
曰 : 為 (为) 其 多 聞 (闻) 也 , 為 (为) 其 賢 (贤) 也 。

yuē wéi qí duō wén yě zé tiān zǐ bù zhào shī
曰 : 為 (为) 其 多 聞 (闻) 也 , 則 (则) 天 子 不 召 師 (师) ,

ér kuàng zhū hóu hū wéi qí xiàn yě
而 況 諸 (诸) 侯 乎 ? 為 (为) 其 賢 (贤) 也 ,

zé wú wèi wén yù jiàn xiàn ér zhào zhī yě
則 (则) 吾 未 聞 (闻) 欲 見 (见) 賢 (贤) 而 召 之 也 。

7.3. “Dan mengapakah raja itu ingin bertemu? Tentu karena orang itu luas pendengaran atau ia seorang bijaksana. Kalau orang itu luas pendengaran, seorang rajapun tidak berani memanggil datang gurunya, apalagi seorang rajamuda. Kalau orang itu Bijaksana, aku belum pernah mendengar hal seorang yang hendak menemui seorang Bijaksana dengan cara memanggilnya datang.”

miù gōng qí jiàn yū zǐ sī
繆 公亟見(见)於(于)子思，

yuē gǔ qiān shéng zhī guó yǐ yǒu shì hé rú
曰：古千乘之國(国)以友士，何如？

zǐ sī bù yuè yuē gǔ zhī rén yǒu yán
子思不悅，曰：古之人有言

yuē shì zhī yún hū qǐ yuē yǒu zhī yún hū
曰：事之雲(云)乎？豈(岂)曰友之雲(云)乎？

zǐ sī zhī bù yuè yě qǐ bù yuē
子思之不悅也，豈(岂)不曰：

yǐ wèi zé zǐ jūn yě wǒ chén yě hé gǎn yǔ jūn yǒu yě
以位，則(则)子君也，我臣也，何敢與(与)君友也？

yǐ dé zé zǐ shì wǒ zhě yě xī kě yǐ yǔ wǒ yǒu
以德，則(则)子事我者也，奚可以與(与)我友？

qiān shéng zhī jūn qiú yǔ zhī yǒu ér bù kě dé yě ér kuàng kě zhào yǔ
千乘之君，求與(与)之友而不可得也，而况可召與(与)？

7.4. “Dahulu Rajamuda *Mu - Bok* sering bertemu dengan *Zi Si - Cu Su* dan pernah berkata, ‘Dahulu raja dari negeri yang berkuasa atas seribu kereta perang banyak melakukan persahabatan dengan para Siswa. Bagaimanakah tentang hal itu?’ *Zi Si - Cu Su* dengan nada kurang senang berkata, ‘Orang-orang kuno mempunyai kata-kata demikian: Mereka dilayani (sebagai guru), bagaimanakah dikatakan hanya

diajak bersahabat?' *Zi Si* - *Cu Su* merasa tidak senang, karena bukankah ia akan berkata 'Kalau dilihat dari kedudukan, benar kamu raja dan aku menterimu. Bagaimana berani seorang raja dan menteri bersahabat?

Kalau dilihat dari sudut Kebajikan, kamulah yang harus melayani aku, bagaimana berani bersahabat dengan aku?' Seorang raja yang berkuasa atas seribu kereta perang, untuk melakukan persahabatan saja tidak dapat; bagaimana boleh memanggil datang?

qí jǐng gōng tián zhāo yú rén yǐ jīng bù zhì jiāng shā zhī
齊 (齐) 景 公 田，招 虞 人 以 旌，不 至，將 (将) 殺 (杀) 之。

zhì shì bù wàng zài gōu hè yǒng shì bù wàng sàng qí yuán
志 士 不 忘 在 溝 (沟) 壑，勇 士 不 忘 喪 (丧) 其 元。

kǒng zǐ xī qǔ yān qǔ fēi qí zhāo bù wǎng yě
孔 子 奚 取 焉？取 非 其 招 不 往 也。

7.5. "Tatkala Rajamuda *Jing* - *King* dari Negeri *Qi* - *Cee* berburu, pernah memanggil Penjaga Hutan dengan mengirim panji-panji. Penjaga Hutan itu tidak mau datang sehingga hampir saja akan dihukum mati. 'Seorang yang keras kemauannya tidak lupa bahwa perbuatannya itu mungkin dapat menyebabkan jenazahnya dilempar keselokan atau jurang. Seorang pemberani tidak lupa pula bahwa mungkin suatu ketika ia akan kehilangan kepala.' Mengapakah Nabi *Kong Zi* - *Khong Cu* memujinya? Orang itu karena tidak dipanggil dengan cara yang benar, maka ia tidak mau datang."

yuē gǎn wèn zhāo yú rén hé yǐ yuē yǐ pí guàn
曰：敢 問 (问) 招 虞 人 何 以？曰：以 皮 冠。

shù rén yǐ zhān shì yǐ qí dài fu yǐ jīng
庶 人 以 旃，士 以 旗，大 夫 以 旌。

7.6. "Memberanikan bertanya, bagaimanakah cara memanggil seorang Penjaga Hutan."

"Semestinya menggunakan topi dari kulit. Untuk memanggil seorang rakyat jelata semestinya menggunakan bendera polos; untuk memanggil seorang Siswa semestinya menggunakan bendera bersulam naga dan untuk memanggil seorang

pembesar baharulah menggunakan panji-panji yang berbulu."

yǐ dài fū zhī zhāo zhāo yú rén yú rén sǐ bù gǎn wǎng
以 夫 夫 之 招 招 虞 人 ， 虞 人 死 不 敢 往 。

yǐ shì zhī zhāo zhāo shù rén shù rén qǐ gǎn wǎng zāi
以 士 之 招 招 庶 人 ， 庶 人 豈 (岂) 敢 往 哉 ?

kuàng hū yǐ bù xiàn rén zhī zhāo zhāo xiàn rén hū
況 乎 以 不 賢 (贤) 人 之 招 招 賢 (贤) 人 乎 ?

7.7. "Kalau menggunakan cara memanggil seorang pembesar untuk memanggil Penjaga Hutan. Penjaga Hutan itu biar mati tidak akan berani datang. Kalau menggunakan cara memanggil seorang Siswa untuk memanggil seorang rakyat jelata, bagaimana orang itu berani datang? Maka bukankah percuma kalau dengan cara memanggil seorang tidak Bijaksana untuk memanggil orang Bijaksana?

yù jiàn xiàn rén ér bù yǐ qí dào
欲 見 (见) 賢 (贤) 人 而 不 以 其 道 ,

yóu yù qí rù ér bì zhī mén yě
猶 (犹) 欲 其 入 而 閉 (闭) 之 門 (门) 也 。

fū yì lù yě lǐ mén yě
夫 義 (义) , 路 也 ; 禮 (礼) , 門 (门) 也 ;

wéi jūn zǐ néng yóu shì lù chū rù shì mén yě
惟 君 子 能 由 是 路 , 出 入 是 門 (门) 也 。

shī yún zhōu dào rú dǐ qí zhí rú shǐ
《詩》 雲 (云) : 周 道 如 砥 (底) , 其 直 如 矢 ;

jūn zǐ suǒ lǚ xiǎo rén suǒ shì
君 子 所 履 , 小 人 所 視 (视) 。

7.8. "Hendak menemui seorang Bijaksana dengan tidak memakai cara yang berlandas Jalan Suci, laksana menyuruh orang masuk rumah tetapi dengan menutup pintu. Adapun Kebenaran itulah Jalan dan Kesusilaan itulah Pintu. Hanya seorang

Jun Zi - Kun Cu dapat hilir-mudik di Jalan itu dan keluar masuk Pintu itu. Di dalam Kitab Sanjak tertulis, ‘Jalan ke Negeri *Zhou* - *Ciu* itu, rata seperti batu penggosok, lurus sebagai anak panah. Seorang pembesar harus menjalaninya dan rakyat jelata akan memandangnya.” (*Shi Jing - Si King* II. 5. 9. 1).

wàn zhāng yuē kǒng zǐ jūn mìng zhào
萬 (万) 章 曰 : 孔 子 , 君 命 召 ,

bú sì jià ér xíng rán zé kǒng zǐ fēi yǔ
不 俟 駕 (驾) 而 行 , 然 則 (则) 孔 子 非 與 (与) ?

yuē kǒng zǐ dāng shì yǒu guān zhí ér yǐ qí guān zhào zhī yě
曰 : 孔 子 當 (当) 仕 有 官 職 (职) , 而 以 其 官 召 之 也 。

7.9. *Wan Zhang - Ban Ciang* berkata, “*Kong Zi - Khong Cu* sendiri bila mendapat panggilan raja, dengan tidak menantikan keretanya siap, lebih dahulu berangkat. Kalau begitu, kelirukah *Kong Zi - Khong Cu*” “Ketika itu *Kong Zi - Khong Cu* memangku jabatan dan diajak membicarakan tugas Negara, maka tidak boleh disamakan dengan orang yang belum memangku jabatan.” (*Lun Yu - Lun Gi X*: 20)

mèng zǐ wèi wàn zhāng yuē yī xiàng zhī shàn shì
孟 子 謂 (谓) 萬 (万) 章 曰 : 壹 (一) 鄉 (乡) 之 善 士 ,

sī yǒu yī xiàng zhī shàn shì yī guó zhī shàn shì
斯 友 壹 (一) 鄉 (乡) 之 善 士 ; 壹 (一) 國 (国) 之 善 士 ,

sī yǒu yī guó zhī shàn shì
斯 友 壹 (一) 國 (国) 之 善 士 ;

tiān xià zhī shàn shì sī yǒu tiān xià zhī shàn shì
天 下 之 善 士 , 斯 友 天 下 之 善 士

8.1. *Meng Zi - Bing Cu* berkata kepada *Wan Zhang - Ban Ciang*, “Orang yang terbaik di suatu kampung, akan bersahabat dengan orang-orang lain yang baik di kampung itu. Orang yang terbaik di suatu negeri, akan bersahabat dengan orang-orang lain yang baik di negeri itu. Dan orang yang terbaik di dunia, akan bersahabat dengan orang-orang lain yang baik di dunia.

yǐ yǒu tiān xià zhī shàn shì wéi wèi zú yòu shàng lùn gǔ zhī rén
以友天下之善士為(为)未足，又尚論(论)古之人。

sòng qí shī dú qí shū bù zhī qí rén kě hū
頌(颂)其詩(诗)，讀(读)其書(书)，不知其人可乎？

shì yǐ lùn qí shì yě shì shàng yǒu yě
是以論(论)其世也。是尚友也。

8.2. “Kalau sudah bersahabat dengan orang-orang yang baik di dunia ini, tetapi masih merasa kurang cukup, ia akan maju lebih jauh dengan memahami tentang orang-orang jaman dahulu. Ia melagukan sanjak-sanjaknya dan membaca Kitab-Kitabnya. Bila masih belum mengenal juga tentang pribadinya, maka ia membaca sejarahnya. Demikianlah ia melakukan persahabatan.”

qí xuān wáng wèn qīng mèng zǐ yuē wáng hé qīng zhī wèn yě
齊(齐)宣王問(问)卿。孟子曰：王何卿之問(问)也？

wáng yuē qīng bù tóng hū
王曰：卿不同乎？

yuē bù tóng yǒu guì qī zhī qīng yǒu yì xìng zhī qīng
曰：不同。有貴(贵)戚之卿，有異(异)姓之卿。

wáng yuē qǐng wèn guì qī zhī qīng
王曰：請(请)問(问)貴(贵)戚之卿。

yuē jūn yǒu dà guò zé jiàn
曰：君有大過(过)則(则)諫(諫)；
fǎn fù zhī ér bù tīng zé yì wèi
反覆之而不聽(听)，則(则)易位。

9.1. Rajamuda *Xuan - Swan* dari Negeri *Qi - Cee* bertanya tentang kewajiban seorang perdana menteri.

Meng Zi - Bing Cu berkata, “Perdana menteri yang mana yang baginda tanyakan?”

Raja menjawab, “Adakah perdana menteri yang lain?”

“Ada perdana menteri yang sekeluarga dengan raja dan ada perdana menteri yang berlainan keluarga dengan raja.” Raja bertanya, “Mohon Tanya hal perdana menteri yang sekeluarga dengan raja.” “Kalau raja berbuat kesalahan besar, ia harus

memberi peringatan. Kalau raja berulang-ulang tidak mau mendengar, ia harus menurunkannya.”

wáng bó rán biàn hū sè
王 勃 然 變 (变) 乎 色 。

9.2. Mendengar itu raja lalu berubah wajah.

yuē wáng wù yì yě
曰：王 勿 異 (异) 也 。

wáng wèn chén chén bù gǎn bú yǐ zhèng duì
王 問 (问) 臣 ， 臣 不 敢 不 以 正 對 (对) 。

9.3. “Harap baginda tidak terkejut. Saya tidak berani untuk tidak menjawab dengan sebenarnya.”

wáng sè dìng rán hòu qǐng wèn yì xìng zhī qīng
王 色 定 ， 然 後 (后) 請 (请) 問 (问) 異 (异) 姓 之 卿 。

yuē jūn yǒu guò zé jiàn fǎn fù zhī ér bú tīng zé qù
曰：君 有 過 (过) 則 (则) 諫 (諫) ， 反 覆 之 而 不 聽 (听) ， 則 则 去 。

9.4. Setelah tenang kembali, raja lalu bertanya tentang perdana menteri yang berlainan keluarga dengan raja.

“Kalau raja berbuat salah, ia harus memberi peringatan. Kalau raja berulang-ulang tidak mau mendengar, ia harus pergi!”